

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

BUHR A

PH

32

.B5

A27

a39015 01816608 5b

RÉGI-MAGYAR KÖNYVTÁR.

SZERKESZTI
HEINRICH GUSZTÁV.

XIII.

BESSENYEI GYÖRGY
AGIS TRAGÉDIÁJA

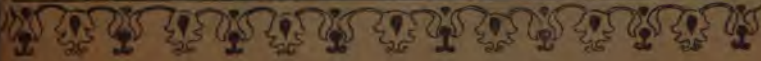

BÉCS 1772.

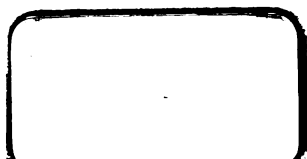
KIADTA

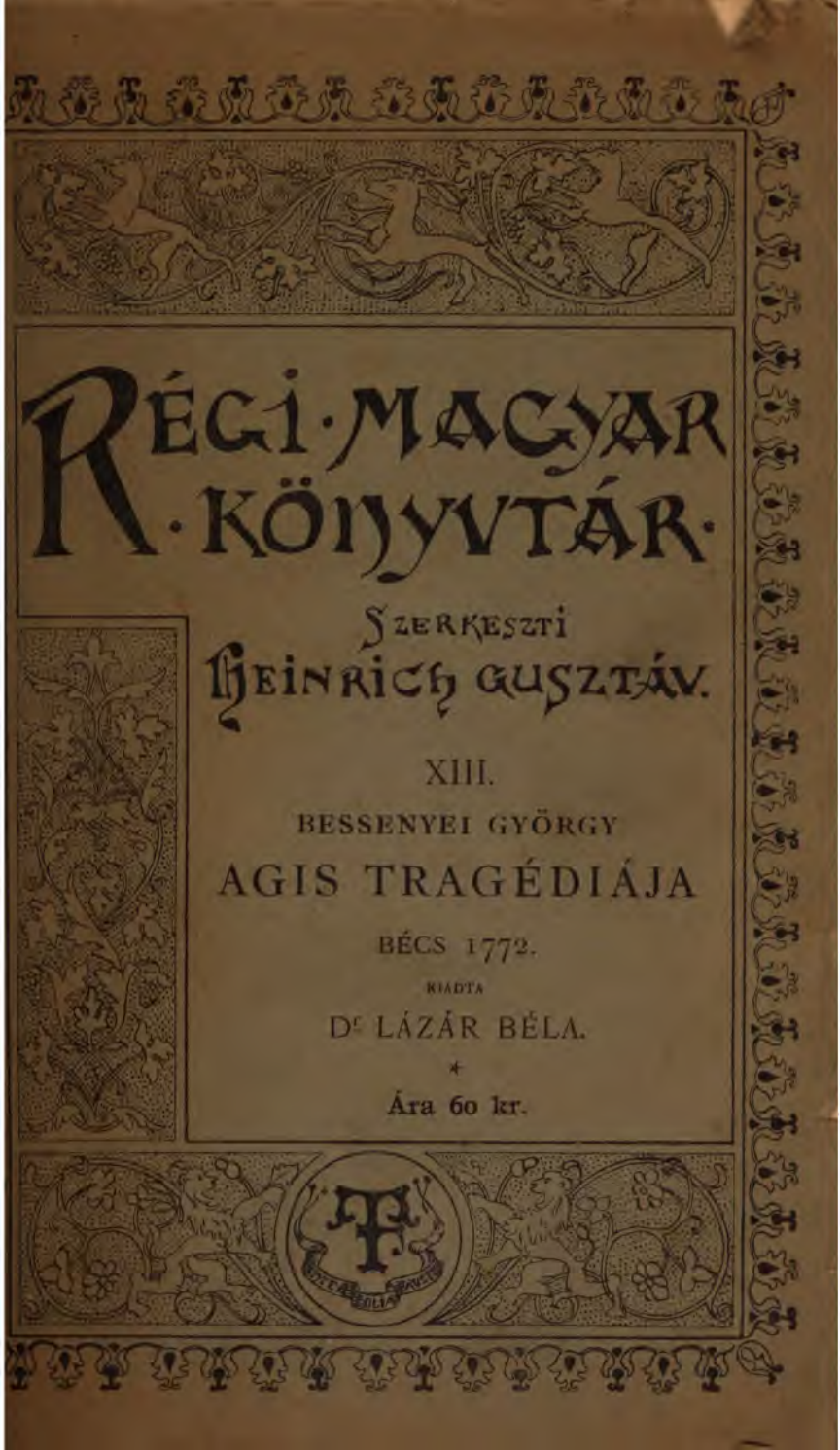
DR. LÁZÁR BÉLA.

*

Ára 60 kr.

RÉGI-MAGYAR
KÖNYVTÁR.

SZERKESZTI
HEINRICH GUSZTÁV.

XIII.

BESSENYEI GYÖRGY
AGIS TRAGÉDIÁJA

BÉCS 1772.

KIADTA

D^o LÁZÁR BÉLA.

*

Ára 60 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR

SZERKESZTI HEINRICH GUSZTÁV.

Ez új vállalat célja, nemzeti irodalmunknak régi, ritka vagy eddig nyomtatásban meg nem jelent termékeit hű szövegekben, a szükséges tájékoztató bevezetésekkel és jegyzetekkel a tudományos kutatás és tanulmány számára hozzáférhetővé tenni.

Eddig a következő füzetek jelentek meg :

1. **SZÉKELY SÁNDOR, ARANYOS-RÁKOSI, A székelyek Erdélyben.** Hősi költemény, 1822. Kiadta HEINRICH GUSZTÁV, 123 lap. ára 60 kr.
2. **Pálos iskola-drámák a XVIII. évszázadból.** A M. T. Akadémia kéziratából kiadta BAYER JÓZSEF, 80 lap, ára 40 kr.
3. **Csiksomlyói nagypénteki misztériumok.** A XVIII. századi kéziratból kiadta FÜLÖP ÁRPÁD, 244 lap, ára 1 frt.
4. **Heltai Gáspár esopusi meséi,** Colosvarot, 1566. Kiadta IMRE LAJOS, 304 lap, ára 1 frt 20 kr.
5. **Poncianus históriája.** Bécs 1573. Kiadta HEINRICH GUSZTÁV, 231 lap, ára 1 frt.
6. **Gyöngyösi István. A család Cupidonak kegyetlenségét megismerő és annak mérges nyilait kerülő tiszta életnek geniusa.** A költő kéziratából kiadta dr. RUPP KORNÉL, 194 lap, ára 1 frt.
7. **Bessenyei György. A természet világa v. a józan okosság.** A költő kéziratából első ízben kiadta BOKOR JÁNOS 407 lap, ára 1 frt 80 kr.
8. **Dugonics András. Az arany perezcek.** III. kiad. Magyar rázatokkal és szótárral kiadta BELLAAGH ALADÁR. 368 lap ára 1 frt 60 kr.
9. **Balogh István. Ludas Matyi.** Bohózat 3 felvonásban. Kiadta BAYER JÓZSEF. 96 lap, ára 50 kr.
10. **Mondolat.** Dicshalom 1813. Kiadta BALASSA JÓZSEF. Két hasonmással. 109 lap, ára 50 kr.
11. **Felelet a mondolatra.** Pesten 1815. Kiadta BALASSA JÓZSEF. Függelék: A mondolat és a felelet egykorú bírálati és Somogyi Gedeon válasza a feleletre. 114 lap, ára 50 kr.
12. **Telegdi Miklós** pécsi püspöknek felelete *Bornemissa Péter fejtegetés* című könyvére. Az 1580-iki kiadás után közrebocsátotta Dr. RUPP KORNÉL. 172 lap. 80 kr.
13. **Bessenyei György. Agis tragédiája.** Bécs 1772. Kiadta Dr. LÁZÁR BÉLA. Egy hasonmással. 171 lap. Ára 60 kr.
14. **Bolyai Farkas. II. Mohamed.** Szomorujáték három felvonás. Kiadta HEINRICH GUSZTÁV. 112 lap. Ára 50 kr.

RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR

SZERKESZTI HEINRICH GUSZTÁV.

13.

BESSENYEI, GYÖRGY

AGIS TRAGÉDIÁJA

BÉCS 1772.

KIADTA

D^e LÁZÁR BÉLA.

EGY HASONMÁSSAL.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1899.

PH
3213
• B56
A27

BEVEZETÉS.

Bessenyei e tragédiájának irodalmunk történetében értékénél jóval nagyobb történeti érdeke, mert mindaz a nagy, elhatározó mozgalom, mely Bessenyeitől indult ki, *Agis*-ával kezdődik, 1772-ben. Ez megmagyarázza, hogy új kiadásban adjuk közzé, annál is inkább, mert nem fogadhatjuk el Bayer Józsefnek azon véleményét, hogy eredetének kérdését a fölmerült polemia teljesen tisztázta. (A magyar drámairod. tört. I. 100.)

E polemia *Agis a világirodalomban* című tanulmányom nyomán keletkezett (*Philolog. Közöny*, 1890), de véglegesen tisztázottnak sem Binder Jenő, sem Rózsa Géza fejtegetései alapján nem mondható. A mikor 1894-ben a VII. ker. gymnasium értesítőjében kiadtam a *Philolog. Közöny*-ben megkezdett tanulmányomat egész terjedelmében, felölelve az összes *Agis*-drámákat, Heinrich Gusztáv a *Phil. Közöny*-ben irt bírálatában össze akarta egyeztetni a kétféle véleményt, de a kérdést ez sem tisztázza. Mert tegyük fel, hogy Bessenyei ösmerte Plutarchust is, Gottschedet is, — minthogy azonban Gottsched hatása olyan csekély, szinte jelentéktelen, s a mi annak látszik, egytől egyig közös forrásukra, Plutarchusra vezethető vissza, mondhatjuk-e Binder Jenővel és Bayer Józseffel olyan határozottsággal, hogy Bessenyei *Agisa* egyszerű Gottsched-utánzás, hogy «kétségkívül

Gottsched darabjából merítette az anyagot», s ha «nem fordítás, de szabad átdolgozás»?

E kérdést a darab kiadása, remélhetőleg, mihamarabb tisztázni fogja; egyelőre — e bevezetésben — rövid összefoglalom a részleteket.

I.

Laignelot, Radet, Alfieri, Obernyik Agis-drámáit figyelmen kívül hagyva (bővebb tárgyalásukat l. a VII. ker. gymn. 1893/94. évi program értekezésében), Gottsched és Bessenyei *Agis*-ával foglalkozunk. Gottsched *Agis* 1745-ben jelent meg; szerzője becsületos őszinteséggel számot ad forrásáról, Plutarchusról, a ki, röviden összefoglalva, ezeket mondja el IV. Agisról.

IV. Agis, II. Eudamidas spártai király fia, csak rövid ideig uralkodhatott. Királytársa, II. Leonidas, ki sokáig Seleukus satrapa szolgálatában állott, alig vette figyelembe Sparta erkölceinek romlását, a nők pazarlását, a pénzvágy, tékozlás folytonos emelkedését: míg mindennek szemlélése annál nagyobb fájdalmat okozott Agisnak. Elhatározta, hogy reformokat hoz be. Visszaállítja Sparta régi erkölcsét, a régi törvények és szokások új életbe hívása által. Eltörölteti az adósságleveleket s egyenként részletekre osztja fel a földeket. E terveit közölte barátjaival is s Lysander, Mandrokleides és nagybátyja Agesilaos, osztoztak nézeteiben. Rávette anyját is, a ki vagyonával segítette, míg Agesilaos csak adósságaitól akart megszabadulni s azért állott Agis oldalára. Agis tervei ellen az asszonyok dolgoztak, mert ezek a fényűzést és hatalmukat féltették, melyek akkor az asszonyok kezében voltak. Leonidas, királytársa, az ellenpárthoz csatlakozott, s mikor Agis a népgyűlésen terveit előadta, hatszáz talentumnyi vagyonát a közczélra felajánlotta, s

gazdagok és ephorok Leonidas pártjára keltek s tervét eszavasták.

Ekkor Agis hive, Lysander, bevádolta Leonidast egy régi törvény alapján, hogy idegen földön megházasodott s ezért Leonidasnak szöknie kellett. Leánya Chelonis követte szökésében, ott hagyta férjét, Kleombrotost, ki Leonidas helyébe király lön. Agis ekkor hozzá fogott tervei kiviteléhez s az adósságleveleket elégettette, de Agesilaos tanácsára a földek felosztását akkorra hagyta, mikor a hadjáratból, hova az achaiak segítségére indult, visszatér. Agesilaos azalatt azonban dölyfösen viselkedett, a nép is, a gazdagok is ellene támadtak s visszahívták Leonidást. Mire Agis megjött a hadból, Kleombrotost a templomba menekülve s Leonidást a trónon találta. Agis is Athene templomába menekül, s míg Leonidas Kleombrotosnak, leánya kérelmére bocsánatot ad és számüzetésbe megy nejével Chelonissal: Agist egy kilesett pillanatban, mikor a fürdőből a templomba indul, Leonidas szolgálai elfogják s a börtönben felakasztják.

Tagadhatatlanul van e tárgyban tragikai mag, sőt ez ugyanaz, a mit Gottsched előszavában ilyen ir le: «Agis fiatal herczeg, felséges nézetekkel és nemes hajlamokkal: de nincs elég tapasztalata nézeteit czélirányosan dülőre hajtani.» Tragikai vétséget követ el, «ein kleines Versehen», mint Gottsched mondja, mikor fel mer a világrend ellen támadni, tehát bukásán önmaga dolgozik. De e tragikai magot nem birta Gottsched kifejteni.

Egyébként Gottsched máskép fogta fel a tragédiát, a mint azt *Cato*-ja előszavában kifejti. Gottschedra fölötte jellemző, hogy mit kritizált meg Shakespearen? Azt, hogy vétett a hármasság ellen, — nos, ő azon volt, hogy Agisában ne vétsen ez ellen, s így Shakespearenél jobb darabot írhasson. Kifogásolta Shakespearenél,

hogy személyeiben szenvedély ég, — valóban az ő alakjain az értelem és erkölcsiség uralkodik, folyton prédikálnak, de nem cselekesznek, — ezért remélhette aztán, hogy darabjai felülmulják Shakespeare darabjait. Valóban, Gottsched józan, de hideg; számító, értelmes fő, de korlátolt; lelkesedő, de önző egyszersmind. Czelba veszi a nyelvnek finomítását s azt gondolja s hirdeti, hogy az ő stílusa aztán tökéletes; a német költészetnek új formát mutat, mikor a francia költészetet állítja fel példaképül: Corneillet, Racinet, Voltairt; de e forma merev, egyhangú, fagyos. A természet utánzását mondja ki alapelvül, de folytonos ellenmondásba jő a részleteknél; életrevaló, mélyebbreható logikát nem akar ösmerni a magáénál, s mikor Lessing élesebb fegyverrel támadja meg, tönkre is teszi.

*Agis*áról nem ismerünk korabeli nyilatkozatot, mindössze Bodmernek Gottschedné Pantheája ellen írt bírálatában találtam egy rosszakaratú czélzást. (Beurtheilung der P. — Köln 1746. p. 10.) Egy pár lappal utóbb, mikor már a Pantheát keményen lehordta, még ezt veti oda: «des Herrn Gottscheds *Agis* selbst wäre nach einem Modell mit der Panthea geschrieben!»

Agisa *Agésilaos*sal meghányjaveti terveit s a módot: mikép lehetne Spártában *Lykurgus* törvényeit visszaállítani. *Agis* vagyonát ajánlja fel erre a czélra s kéri *Agésilaost*, hogy beszélje rá anyját, hogy ez is adja oda kincseit. Tervük sikerül. Az ép odaérkező *Agésistratát* rá is tudják beszélni. Ennek hire eljut *Leonidashoz* (hogyan? arra nincs felelet), a ki eljő tudakozódni. Az adósságban sinylő nép persze lelkesedéssel fogadja *Agis* terveit, de nem úgy a gazdagok. Leszavazzák, s ekkor *Agis* — *Lysander* tanácsára — elhatározza *Leonidas* bevádolását, a miért az idegen földön, idegen nőt vett el. *Agésilaos*

ekkor rá akarja birni Agist, hogy egyelőre csak az adósságlevelek érvénytelenségét mondja ki, de nem a vagyonegyenlőséget is. Agist meg anyja arra figyelmezteti, hogy ne nagyon higgyen Agesilaosnak, mert az csalárd is lehet, (hogy azonban miféle alapon gyanusítja már itt Agesistrata Agesilaost, nem tudjuk). A harmadik felvonásban csupa híreket kapunk: Hogy Leonidast tényleg bevádolták s el is itélték, hogy meg is szökött, hogy Kleombrotos lett a társkirály. Leonidas leánya, Chelonis, atyja sorsán évődik; az, hogy királyné lett, nem enyhíti bánatát, ott hagyja férjét s elindul kísérni atyját a száműzésbe. Kleombrotos tudunkra adja, hogy az adósságlevelek elégték s hogy nemsokára a vagyonegyenlőséget is kimondják, a mit valahogy meg akar akadályozni Agesilaos. Agisnak Lysander hírül hozza, hogy Agesilaos most, hogy adósságlevelei elégték, uralkodik, a tanácsot megnyerte magának s ajánlja neki, hogy tegye le a tanácsot. Anyja hírül hozza, hogy a tanács Leonidasért küldött s úgy ő, mint Kleombrotos javallják Lysander ajánlatát. De e terv nem sikerül. Leonidas visszajő, s a gazdagok Agis ellen támadnak; Kleombrotos elmenekül nejével, a ki elhagyja atyját s férjéhez pártol. Agist pedig Leonidas megöleti.

Ime, mivé lett e hatalmas tárgy Gottsched felfogásában. Gottsched egy vétkező ifjút mutat be, ki nem elég megfontolt s elbolondíttatja magát más által. Légy tehát elővigyázó! — szól a morál. Gottsched száraz moralizálása, mely ott van monológjaiban és kitör dialogjaiból, főkép a koncepczio hétköznapi voltában nyilvánul. Gottsched Agisa egy szavaló báb, ki terveit — mint Bodmer írta — lapos, zökkenő és kétértelmű alexandrinekben elmondja ugyan egy párszor, de előttünk mit sem cselekszik. Minden a színpalak mögött történik. A hol szónokolni kell, az a színen megy végbe: Gottsched a színpadot, úgy látszik,

stilusgyakorló helynek tartotta. De cselekvésről szó sem lehet nála! A IV. felvonás egy kortestánya hatásával van ránk, jövő menő hirnökökkel, kik lerakják hireiket s mennek tovább. Az indulat nyelvét nem ösmeri, az érzelme-
ket festeni nem tudja, mindenre egy hangja van s e hangnak nincs se színe, se illata. Agist füle-hallatára dicséri Agesilaos agyba-főbe anyja előtt, fűszerezve egy kis moralizálással s retorikai frázisokkal! — Gottsched ragaszkodik Plutarchushoz, s bár megértette a tragikai magot, nem bírta azt kifejtetni. Nem Agis, hanem barátai a reformerek. Itt-ott Agis iránti érdeklődésünk csappan, a ki felvonásokon át a színre se jő s ha igen, úgy akkor is idegen ügyben. S nem is Agis sorsa hozza mozgásba a cselekvényt, de Agesilaos ármánya. S Agesilaos sincsen jellemezve. Jellemét nem tetteiből, hanem beszédéből tudjuk meg. Általában Gottschedtól sem jelleme-
ket, sem igazi cselekvényt nem kapunk. Egy francia mintákra szabott dramatizált, még pedig ügyetlenül dramatizált Plutarchus-fejezet, hol sok a czifra szó, üres beszéd s hangzatos frázis, olcsó morál s lapos gondolkozásmód, de minél kevesebb a drámai élet s a természetnek az a megfigyelése s utánzása, melyet Gottsched folyton hangoztatott. A mit Binder Jenő mond róla, hogy cselekvénye átlátszó, egységre törekvő, ez csak azt bizonyítja, hogy szegényes, annyira üres, hogy nagyon is átlátszó. Lássuk csak ezt közelebbről.

Az expozícióban megtudjuk, hogy Spartában nagy a fényűzés és nagy az erkölcstelenség. Megtudjuk, mert mondják. Kort festő képek azonban nem alakulnak ki előttünk. Csak szó-áradat végiglen e darab, de sehol semmi, miből a IV. Agis alatti Spartát pillanthatnók meg. Felfogása mindvégiglen hű a történelemhez, előszavában még azért is mentegetődzik, hogy Agisnak hadba-

menését kihagyta, mint a melyet nem tudott a cselekvény keretébe illeszteni. Úgy látszik, mintha ő Agis életét akarná dramatizálni, de a cselekvény helyett dialogot írt, drámai erő helyett pedig pedans morált nyújtott. Minden, a mit a historikus említ, előfordul Gottschednél is. De többnyire csak beszélnek róla, a színen mit sem látunk cselekedni, de annál többet hallunk beszélni.

Jellemzési módja sem a drámairóé. Az epikus jellemezhet úgy, mint Gottsched teszi, ki a személyek tulajdonságait sorolja fel, s azt is nemcsak egy ízben. De monológjai a legjellemzőbbek reá, mert a helyett, hogy érzelmeket fejezne ki, prédikál.

Agis, a tragédia, Gottschedet, az író, mutatja be nekünk. Egyedül őt, sajátos és jellemző vonásaival egyemben. A pedans moral, külsőségek száraz megtartása, a befogás kisszerűsége, a szenvedély hiánya, hasonlatainak s egyáltalán stílusának fagyossága, fesszéssége, a parókaor izlését tárják elénk; bemutatják Gottschedet a maga ózán prózaiságában, ott, hol a költészet magas szárnyazását, az élet, a világ költői felfogását keresnök: a tragiédiában! Ilyen volt ám valamennyi ugynevezett «szabályos» dráma. Minták után készültek s hasztalan keresnök benyűgölni a természetnek, az életnek meleg lehat. Azt hirdették, hogy a szép természetet kell megfigyelni, de a természetnek nekik Corneille, Racine és Voltaire művei volt; ezeket tanulmányozták és utánozták, természetesen mindegyik szelleme, mélyreható tekintete nélkül. A mi Corneille-nél s Racinenál természetes volt, mert viszonyaikból, a körből, melyben éltek, megérthető, az Gottschednél már formalismus, pedanteria!

II.

Gottsched *Agisa* Bécsben is színre került. Bécsben volt ekkor Bessenyei György is, a csinos testőrhadnagy, s nagy érdeklődéssel figyelte s tanulmányozta Bécs irodalmi és művészi eseményeit. A gárda délczeg egyenruhájába került a szabolcsmegyei nemes ifjú, s a mentén. panyókán és a testhez álló nadrágon kívül parókat is viselt. Ez a paróka volt épen az, mely megkülönbözteti őt, már külsőleg is, a honmaradtaktól. Gondolkozóba eshetett a fölött, a mit Bécsben látott, s a mi Bécsset sokkal érdekesebbnek, kellemesebbnek s műveltebbnek tün-tette fel előtte szabolcsmegyei otthonánál.

Az új környezet bizony merőben új is volt. A hatásra, melyet e környezet Bessenyeire gyakorolt, csak szórványosan s nem a kellő erélylyel mutattak rá. A puritán nevelés jó utra terelte Bessenyeit s tanulni kezdett. Szégyenleni kezdte tudatlanságát s könyvekhez nyúlt. Megtanul elsőben is németül s természetszerűleg olvassa a Bécsben ép akkor folyó ujságokat és az ujonnan megjelent könyveket is.

Különösen Sonnenfels József állott ekkor jó hirben. Bécsben az Erzsébet-hidon van felállítva szobra, s a köpenybe burkolt, rövid rokkos, harisnyás, czopfos alak, nyílt magas homlokkal, biztos tekintettel, kissé hajlott orral, fölvetett ajakkal s ovál arczával úgy áll ott, mint az életben állhatott, mikor merészen szemébe nézett a Klemm paródiáját kaczagó publikumnak! Mert reformterveit nem vihette ki egykönnyen. Katona lesz s unalomból, mint írja, nyelveket kezd tanulni, majd Petrasch generalishoz kerül, a ki annyira megkedveli, hogy az egyetemen egy tanszéket szerez számára, melyet megtartott haláláig. Mint ilyen író lett. Sikerül neki kivinni azt.

miről Thomasius már 1680-ban annyit írt: a tortura eltörlését. Sonnenfels is hosszasan és jelesen ír e tárgyról. Megindítja a harczot a Hanswurst és a francia előadások ellen. Tisztítja az izlést s elméletileg sokat foglalkozik a drámával. Lessing mintájára színházi leveleket kezd írni (Briefe über die wienerische Schaubühne 1768.) s kiad egy lapot is «Der Mann ohne Vorurtheil» czímmel. Különösen sokat beszél a francia színészet ellen. Mikor 1766-tól kezdve a Kärthnerkapu mellett ujonnan épült színházban németek, a várszínházban francziák játszottak, neki esik e francia előadásoknak, s ennek eredménye, hogy 1772-ben, gróf Koháry intendánsága alatt, a várszínházból a francziák csakugyan elbocsáttatnak, de négy évig tart, míg abban a német dráma teljesen otthonosan érezheti magát. A nemzeti nyelv diadala volt ez! Jelentős példa az ott élő Bessenyeinek s ösztök, hogy ő is hasonlót kíséreljen meg. Hátha neki is sikerül? Hogy Bessenyei első irói kísérletei drámák, ezt Bécsnek és Sonnenfelsnek, nem pedig Voltaire hatásának tudom be. Mert nem fogadható el az a nézet, hogy Bessenyei pusztán dialogokat írt, melyekben alkalma volt korának eszméit a magyar közönséggel közölni, hogy mert a francia irodalom súlypontja ép a drámákra esett, választotta volna e műfajt, de minden dramaturgiai ismeret nélkül, nem gondolva szinpaddal és drámai törvényekkel. E nézetből igaz annyi, hogy a drámára esett a francia irodalom súlypontja, de Bessenyei a drámával nemcsak az irodalomban találkozik; vitatkoztak erről a szalonokban, az előszobákban, a gárdatisztek összejövetelein, ujságokban és röpiratokban egyaránt. Dramaturgiával volt tele a levegő s nem pusztán nyelvi kérdések állottak ott szemben. Ez a vitatkozó hang kihangzik Bessenyei előszavából is. «Úgy hiszem, hogy egy Tragoediába is, mint

egyéb irásokba, legjobb törvény az igazságnak s emberi indulatoknak természet-szerint való felfedezések. Tehát az indulat hangját akarja megszólaltatni, s azon az igaz, természetes módon, a mint az az életben felhangzik. Más kérdés: hahogy sikerült-e ez neki? De mert a dráma volt az érdeklődés középpontja ekkor Bécsben, Bessenyei bár tudta, hogy darabját a színről nem láthatja, mégis e formához nyúlt, mert ennek elméletével volt még leginkább tisztában. Lessing és Sonnenfels dramaturgiai iratait ismerte. A szóbeli vitákon is tisztázhatta eszméit. Mert Bessenyeitől dramaturgiai elvek ismeretét elvitatni nem lehet, s bár kora eszméit hirdette is tragédiáiban, ezek azért nem pusztá dialogusok, hanem tudatosan felépített kompozíciók, melyekhez igenis dramaturgiai szempontokkal közeledhetünk. Sonnenfels és nem Gottsched, mint Bayer József írja, (Drámairod. tört. I. 99.) adott tehát neki elsöben is példát és irányt, s Voltaire csak jóval késöbb anyagot és formát. Még kettöt: nemzeti hösnek a választását és a nemzeti irodalom megeremtésének eszméjét közvetetlenül Sonnenfelstől vette Bessenyei.

1768-ban sürgeti Sonnenfels a nemzeti hös választását a költészetben, mert csak az a nemzeti költö, ki nemzete temperamentumát tanulmányozta s vizsgálja: miféle módon jönnek létre nemzete kedélyében azok a jelenségek, melyeknek érzéki alakba öntését célba vette; ezáltal hathat nemzetére s célja csak az lehet: nemzetére hatni. Ime azok az eszmék, melyeket Bessenyeinél is hallunk, melyeket nem vehetett Voltairétól, mert az e pontig sohasem jutott el. A magyar nyelvet sajátosságában akarta felfogni Bessenyei, hogy ezen az alapon ujíthasson, de nemcsak a nyelvet, hanem a nemzetet is a míveltség színvonalára emelni s új életet, új vért önteni beléje, volt a vezérgondolata. «Legyen hát új-tanulás módja, fogadjuk

el!» S nemzeti hőst is választ tragédia-tárgyúl: Budát, Etelét, Hunyady Lászlót! Nemzeti irodalomról is álmodozik, írókat gyűjt maga mellé, serkent, buzdít, levelez, tanít. Különösen a nyelv finomítására törekszik, s vele kezdődik meg költői nyelvünk fejlődése. A dán irodalom analog esetet tud. Holberg nyelve «klasszikussá» vált, pedig irodalmi iránya éppen nem mozgott klasszikus földön. Bessenyei, a magyar irodalom újrarendülésének megindítója, Sonnenfels s utóbb Voltaire hive: természetes ellenszenvvel viseltetett az irodalom azon termékei iránt, melyek után akkor kapott a közönség: a Kónyi Jánosok, Markalfok, Argirusok, Álmoskönyvek iránt. Ép úgy történt ez Holberggel. Holberg ismerteti meg Dániával Baylet, Grotiust és később Voltairét is. Bayle hive aztán nem is rajonghat a népkönyvek- s imádságos könyvekért! Úgy volt ez Bessenyeivel is. Más ideáljai támadtak s azon volt, hogy az ő ideáljai el is ösmertessenek! «Bölcsességnek» nevezi tudományukat, s naiv szívvél rajong is érettök. Ezt a lelkesedést aztán megtartja akkor is, mikor már rég elkerült Bécsből, megtartja Kovácsiban is, pusztai magányában, haláláig.

Bessenyei Agisának Plutarchus a forrása. Laczka azt írja: «Agisnak ideáját másunnan vette, de ő öltöztette tragédia-ruhába.» E forrást Beöthy Zsolt s utánna Rózsa Géza egy novellában keresi, de e novellának nem juthattak nyomára s én sem találtam meg; de nem is kell azt keresnünk, hiszen igen valószínű, hogy pusztán Plutarchusból indult ki, melyet alapeszméjéhez képest némileg megváltoztatott. Bessenyeinél Agis minisztere Leonidasnak, s nem mint Plutarchusnál, társkirálya. Szomorkodik Sparta erkölcstelenségén s Kleombrotossal Lyncurgus törvényének visszaállítását akarja kivinni, de Leonidas, Amfares tanácsára, kérelmét visszautasítja. Később azonban,

Demokares tanácsára, belegyezik Agis kérelmébe. Agesilaos, Agis híve, tudatja Amfaressel, hogy ő szint játszik, ő csak adósságától akar megszabadulni, mással nem törődik. A III. felvonásban Agis kifejti Leonidas előtt a nép kivánságát s Leonidas ebbe belenyugszik. Leonidast Agesilaos biztosítja hűségéről és az megbizta őt, hogy Agis és Kleombrotost tegye el láb alól; de Agisnak és Kleombrotosnak felesége kihallgatják őket, s Telonisban vágó támad atyja megölésére. Agiaris azonban lebeszéli erről sőt a gyilkosságot meg is akadályozza. Agis és Kleombrotos most több oldalról hallják, hogy életök veszélyben forog, mire elhatározzák, hogy védik magukat. Leonidas eljő kibékülni, miközben Amfares jelenti, hogy a nép ismét lázong (hogy miért? azt nem tudjuk meg), mire Leonidas kivételével mindnyájan elmennek, hogy a népet lecsendesítsék, a mi sikerül is. Ekkor Leonidas, tanácsosaira hallgatva, követeli Agis- és Kleombrotostól, vallják be, hogy a király ellen fel támadni merészkedtek; ezek nem vallanak, mire Agist a színen leszurják s Kleombrotost elfogják.

Miben egyezik meg tehát a Gottsched felfogása a Bessenyeiével? Részletekben mi sem mutatja azt, hogy itt rokonsági viszonyokkal állanánk szemben. A miben megegyeznek, az közös forrásukra vezethető vissza. Mindkettőnél reformokra törekszik a hős, de a mód, melylyel terveiket ki akarják vinni, míg Gottschednél Plutarchushoz ragaszkodó, Bessenyeinél már merőben más. Gottsched Agisa, anyjának vagyona révén akarja a népet megnyerni, Bessenyeinél Agis a nép megbizottja. Gottschednél is bukik a hős, tervei nem sikerülnek, s Agesilaos ármánya ebben közre is játszik; de Bessenyeinél nem az ephorok szavazata, hanem Leonidas király szava dönti el Agis terveinek sorsát, s Agesilaos ármánya nem

átszik fontos szerepet. Agis jelleme Gottschednél nem drámai jellem, nem cselekszik, Bessenyeinél többet cselekszik s benne is van a dráma alakjai közt határozot-
an a legtöbb erő. Gottsched többi alakjai is szavaló-
alakok s Bessenyeinél is többet szónokolnak és annál
kevésbé cselekszenek. De van egy pont, a melyben fel-
ülnő egyezést találunk mind két író felfogásában.

Az egyezés a III. felvonás koncepcziójában van, hol
Agis sorsa mind a két szerzőnél háttérbe szorul, a hős a
színpadon se igen kerül, vagy (mint Bessenyeinél) csak egy
színpadon, s a főérdeket Kleombrotosnak és nejének Telo-
nisnak sorsa képviseli. Gottschednél Telonis atyjához hű,
életét otthagyja s kíséri atyját a száműzésbe (ragaszkodva
Plutarchushoz); Bessenyeinél Telonis férjéhez hű, nem
otthagyja atyjához. Agiarisnak le kell beszélnie, nehogy atyját
megölje, sőt a gyilkossági kísérletet el is követi, de Agiaris
Telonidast a «döfés alól elrántja». A főcselekvény itt egy-
szerre háttérbe szorul, az epizód emelkedik előtérbe, s e
jelenséget mindkét műnél észrevehetjük.

Ellenben Bessenyei sajátos felfogását a következő
jelenség pregnánsan bizonyítja. Művének alapeszméje,
helyet minden tragédiájában kifejez, mely eszme egé-
zen az encyklopédisták hívét mutatja be s eltér Gott-
schedtől, kinek ily mélyreható gondolata soha sem volt.
Gottsched a francia klasszikus drámaírókat csak formá-
ban utánozta, azok szelleme nélkül, «légy óvatos»-féle
szóvalal, Bessenyei az encyklopédisták eszméit fejtegeti,
fogadja el alapeszméjéül, s nemcsak Agisából, de többi
tragédiájából is kihangoztatja ezt. Mit mutat be tulajdon-
képen Bessenyei? Egy miniszteri által agyon tanácsolt
királyt és egy jót-akaró minisztert. Hőse kettő, s így alap-
eszméje is kettő. Az egyik szerint:

. . . Egy királynak nehéz tenni hivatalát,
 Igen sokan vannak, kik rángatják dolgát.
 Kiki csak hűségét mutatja tettébe,
 De sok titkon mérget táplálhat szívébe.

E gondolattal, melyet itt Leonidas mond Agisnak ugyancsak sokszor találkozunk. Benne van a Mária Teréziához intézett előszólevélben, s Leonidas máskor is nem egyszer felsóhajt, hogy a «szíveket látni haszontalan fáradság». De Agis bukásában ki van fejezve az a gondolat is, hogy a fennálló világregd ellen csekély emberi erővel nem szabad fellázadni, mert akármilyen nagy legyen is a cél, elbukhatni.

Azon körülmény, hogy Gottsched *Agis*-át 1772 előtt Bécsben előadták, az azonos tárgy, továbbá az említettem kissé feltűnő felfogásbeli egyezés Binder Jenőt e rokonság kutatására birták. Bizonyos külső körülményeket, melyeket sem Gottsched, sem Bessenyei nem használtak fel Plutarchus előadásából, de a melyek mellőzését a két mű kompozíciója megmagyaráz, (l. ezeket részletesen Phil. Közl. 1890. 696.), Binder azon véleményének támogatására sorol fel, hogy Bessenyei kezébe se vette Plutarchust, hanem egyenesen Gottschedből merített. Heinrich Gusztáv ezt naivságnak nevezte el, s valóban elképzelhetetlen, hogy Bessenyei ennek a kornak a legnépszerűbb könyvét, Plutarchust ne ösmerte volna.

Azt tehát kétségtelennek tartom, hogy Bessenyei forrása Plutarchus, de megengedem, hogy vagy olvasta vagy látta Gottsched darabját. Binder azonban nem pusztán futó hatást ösmert fel, hanem egyenes utánzással vádolja Bessenyeit. A hasonlóságok, melyeket felmutat oly csekélyek, sehol egy gondolat, mely megegyezést mutatna Gottscheddel, legfeljebb nevek és alakok, de semmit mondanak, a miről beszélnek, Bessenyeinél mily

Itérő! Szinte hajlandó vagyok azt mondani: Ha Bessenyei csak Gottschedet ösmerte, bámuljátok képzeletét!

Azonban erre nincs szükség, mert Plutarchus ösmerte mindent megmagyaráz, s az encyklopedisták gondolatainak hatása alatt kettős hőssel kettős alapeszmét rovácsolt össze.

Ez Bessenyei drámájának Achilles-sarka. Hiányzik belőle a belső-egység, bármilyen szorgosan igyekezett is a hely- és időegység megtartására. Agis reformterveibe már a II. felvonás végén belenyugszik Leonidas, a III. felvonásban megadja kívánságát, s úgy ezen, mint a következő két felvonásban, terveit érdekében mit tesz tulajdonképen Agis? Semmit. A negyedikben az asszonyok Agis életét féltik és Leonidással békül ki Agis, az ötödikben pedig megölik. Sőt mi több, Agisnak mindvégiglen nincs önálló akarata. A reformok sürgetését Agesilaos tanácsára teszi; mikor meg Kleombrotoshoz fordul, hogy azt tervének megnyerje, akkor is vitézei tanácsára hajt. Majd mikor Leonidas belenyugszik terveibe, ő is kész Leonidas előtt térdet hajtani, sőt elfogadja barátságát is. S Leonidas? Ez is önállótlan alak. Beleegyezik Agis terveibe, meg visszavonja, aztán ismét belenyugszik, a milyen tanácsossal épen beszél. Nem tudja végiglen, ki az igaz tanácsosa, s Agist is Demokares tanácsára öleti meg. Mind Agis, mind Leonidas jelleme tehát határozatlan, elmosódott, szintelen, zavaros. Az a plaszticitás, egyszerűség és határozottság, a melylyel Plutarchus őket negrajzolta, merőben veszendőbe ment Bessenyeinél.

Toldy Ferencz egy másik kifogással áll elő: A historikai kép helyett egyszerű udvari cselészövényt ad. Ugy az egyes alakok, mint az egész koncepczió, igaz, annyira elsilányult a Bessenyei felfogásában, hogy e cselekvényt

még udvari ármánynak sem mondhatjuk. Azonban kívánhatjuk-e ezt Bessenyeitől, mikor historiai képet mesterségesen nyújtottak s nem is akartak nyújtani?

S most eljöttünk e kérdéshez: mily viszonyban áll Bessenyei felfogása a történelemhez? A történeti Agis Sparta királya, Bessenyeinél Leonidas tanácsosa. Ez az alapeszméje kedvéért tette, de megmásította vele azt a tragikumot, mely a történelemből sugárzik ki. Agis tragikuma Bessenyeinél, — hol Agis Leonidasnak miniszter, a ki tanácsokat ad királyának, melyeket, mikor ez nem akar elfogadni, a nép elé terjeszt, s mikor meg elfogad, térdet hajt előtte, s rá a király, mert Agis felszólalás merészelt, megöleti, — mondom, Agis tragikuma az, hogy ő sokkal büszkébb, semhogy büntelensége nemese tudatában megalázkodjék; ezért összeütközésbe jöve a fejedelmi tekintélyvel, buknia kell. Ez a tragikum nem tisztá, s minthogy Kleombrotos sorsa egyező Agiséval, a kérdés érdeklődés hármójuk között megoszolván, a hol három hős, egyik sem hős. A történelem Agisának tragikumát tisztá. Mi más ott Agis, mint egy, a fennálló világrendet reformálni óhajtó lélek, a kinek lelkesedése nem arányban erejével és a kiben nincs meg a nagy czélhoz szükséges óvatosság; a társadalom föléje kerül, s ennek hatalma elsöpri.

A jellemrajz végtelenül gyenge Bessenyeinél s a módot, a hogy a drámaíró jellemez, épen nem ösmerek. A drámai jellemzés nem a tulajdonságok felsorolásába áll. Cselekedeteivel jellemzi a szereplő önönmagát. Romeo egy heves ifju, kinek mindene a szerelem, ki szerelmese volt világéletében, előbb Rosába, majd Juliába, tulajdonkép szerelmes volt a szerelembe. Szenvedélyes és vérménes ember, mohó és odaadó jellem. Mindezt nem írja Shakespeare, nem mondatja el Romeóval, de még egy barátj

ak szájával sem, hanem Romeót cselekedetei után ismerjük meg. Bessenyei elmondja drámája alakjainak ellemét, de a színen már nem igazolja.

Ez az adomány teljesen hiányzott nála, pedig előszavában maga megköveteli, hogy meg kell adni az emberi indulatoknak természet szerint való hangjaikat. A kifejezésnek indulatfestő ereje, a hangváltoztatás művészete még meg sincs kísérelve sehol Bessenyeinél, de Gottschednél sem, a ki azonban nem is törekedett erre, mert szerinte a dráma hangja a retorikai kifejezés hangja. Pedig egykor ő is a természet utánzását tűzte ki maga elé. Gondolt is a jó öreg arra, hogy egy szerencsétlen ember retorikai kifejezésmódja nem lehet azonos egy örömben kitörőével, egy szomorú hangulatú ember más-kép beszél mint egy nyugodt lelkiállapotú! Az indulatki-fejezés kérdésével összefügg a monológ kérdése is. Bessenyei alakjai a monologokban töprengenek, de nem fejezik ki lelkiállapotukat, örömeiket, vagy fájdalmaikat. Gottsched a monologot moral-hirdetésül használja, Bessenyei értekezéseket ír. Ebből a két drámából egy-résről Gottschedet, a «mestert», Addison lelkes hívét, a lipcei nyelvemelő társaság seniorát, pillantjuk meg, és másrészről Bessenyeit, a metafizikai gondolatokon évdő gárdahadnagyot, a kit az encyklopédisták és Voltaire elvei zavarba hoztak, s ki ezeken gondolkozik.

Ez elvek Bessenyeiben nemcsak hívót, de ismertetőt és terjesztőt is nyertek. Ime az egyik ok, miért tett hatást korára Bessenyeinek Agis-a. Bessenyei a felvilágosodás elveit hirdette, ez új elveket, melyeken a közönség ha nem is kapott, de velük foglalkozott. A türelmesség, a jobbagység érdekeinek védelmezése, az egyenlőség elvei, mind szónokot nyernek Bessenyeiben :

. . . . Jobbágyink, törvények kívánják csak tőlünk,
Különben örömet izzadnak érettünk.
Ha elveszszük tőlük kínos adójukat
Hordozzuk igazság szerint hát dolgukat.
Mint herék ne szíjjunk róluk izzadtságot,
A lélekből tegyünk nekik igazságot!

S másoldalt: nyelve. Ha drámai szempontból nem is, de retorikai tekintetben elismerésre tarthat igényt, s ez magyarázza meg a tetszést, melylyel drámáját fogadták, s a hatást, mely messze terjedő erejével egy új korszakot, az újjáébredés korszakát, teremtette meg irodalmunkban.

LÁZÁR BÉLA.

À G I S
TRÁGÉDIÁJA,

Ő T
J Á T É K B A N,
V E R S E K B E N.

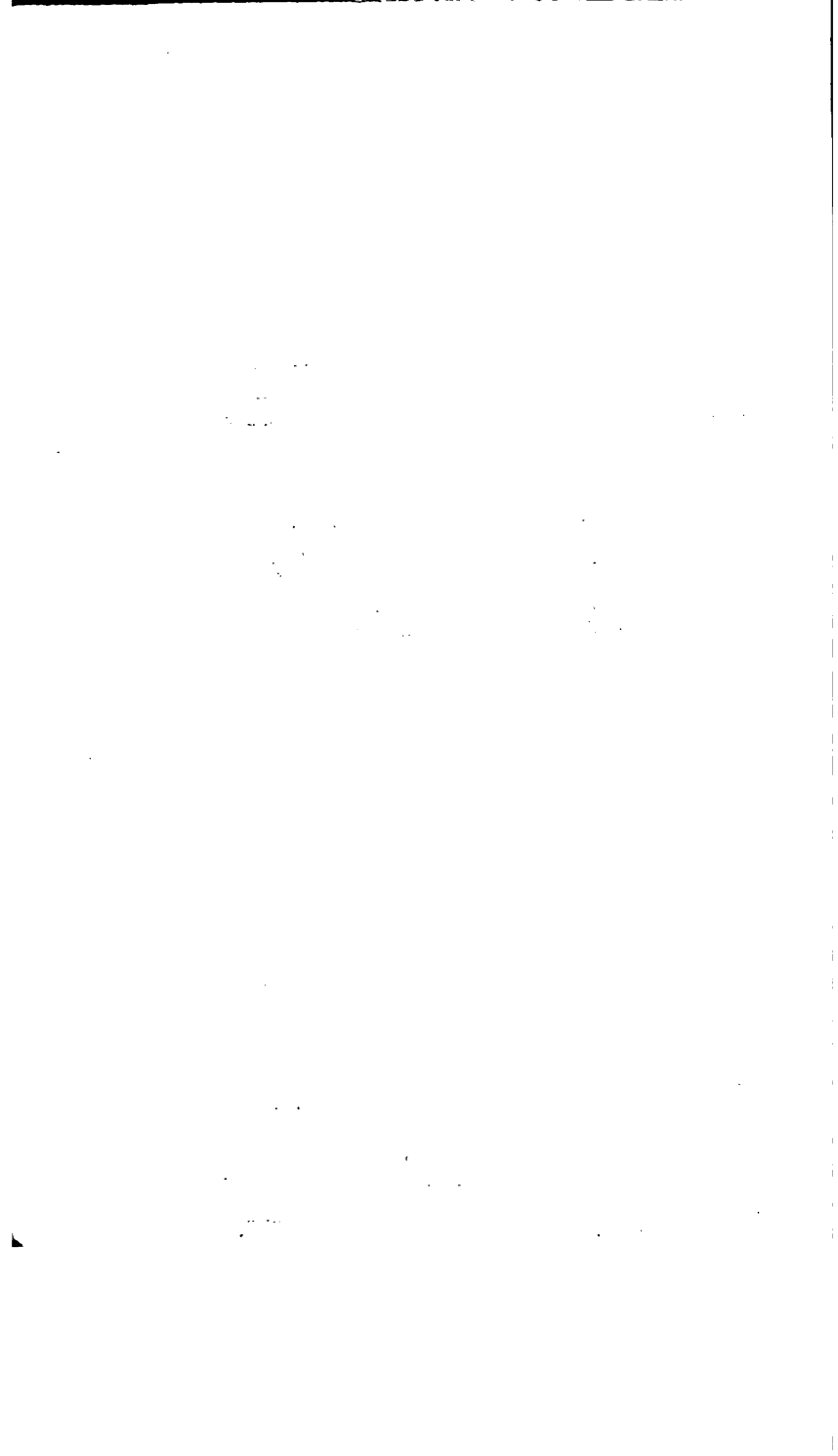

B É T S B E N,

NYOMTATTATOTT KALIWODA LEOPÓLD

BETŰJIVEL.

CIO IO CCLXXII. dik ESZTENDŐBEN.

AJÁNLÓ-LEVÉL.

A' FELSÉGES MÁRIA TERÉZIA RÓMAI
TSÁSZÁRNÉ 'S KEGYELMES APOSTOLI
KIRÁLYNÉ ASZSZONYUNKNAK.

FELSÉGES ASZSZONYOM !

Soha a' teremtésben trónus olly nagy magasságra nem melkedhetett, hogy a'hoz Kiáltását, egy igaz hívfég a' leg-téteb mélyfégből is ne teheffe : Nem mondom FELSEGES SSZONYOM, hogy Világ kezdetétől fogva, minden Királyi-ék, minden Kiáltást meg-hállott, mellyet szolgájinak hívfék érte tehetett ; sem nem állítom, hogy lok Koronás fejek, haragnak, 's hívfégtelenfégnék vérengező lármáját, gyakran baiknál ne hallanák ; csak azt mondom, hogy a' FELSEGED rónufa, olly Kegyelmefféget vihel, melly az alatta nyugovó ívfégnék, leg-Kisféb sohajtásait is hallani, 's védelmezni Kí-ánja. A' BET'S alatt fekvő Nemzeteknek, leg-fájdalmasab bjeiket okozza talám az ; hogy a' Királyi-páltza, mellytől ezéreltetnek, belső részeikbe mindenkor' nem hathat. e' páll-zának az igazfágtól Kellene vezéreltetni : Már pedig, femmi z halandók' szájokba, olly hírtelen nem olvad mint az igaz-ig : ezt üldözi egész Világ, melly sem egészen rab, sem tel-zefféggel szabad soha miattunk nem lehet. LEONIDAS mu-utja, hogy az igazság Kőrülötte, mitfoda szinekebe forgott ; az ála, mint szabadúlt, 's rabúl is hogy esett : Mind igazfágnak, mind gonoszfágnak láttatik Kegyelmefféget ígérni ; mert ezek Kő-úl, sem egyiket, sem máfikat, halandóféga miatt jól nem tud-atta ; de még is jobnak ítélte Kegyelmezni, mint büntetni ; s csak azt láttatott verni, a'mit nem Kegyelmezhetett. En úgy télem, hogy FELSEGEDnek is eleitől fogva, e' vólt leg-főb

tzélja: és ugyan ezen ítélet szülte bennem azt a' bátorfágot, hogy Agifnak Trágédiáját, FELSEGED' lábaihoz tegyem: hol az igazság, ártatlanfág, 's gonofzfág, egymás Közé szüntelen perelnek; hogy felső végezéseket minden kor' nyerheffék. Nehéz ott FELSEGES ASZSZONYOM egy halandónak igaz ítéletet tenni, hol fok szolgák' szájában, az igazság, hamis színnel, 's a' hamifág igaz formával járhatnak.

Egy Atya, önnön származását, ha az áll-ortzába, 's ideget ruhába öltöztetik, meg-nem ifmérheti: Nem tfuda hát, I. FELSEGED is Anyai Kegyelmet, néha nem tapasztalhatta melly noha természet szerentvaló gyermeke; de az erőtelenektől, erő-fakkal költfönözött áll-ortza miatt, magát FELSEGED előtt, még is mint önnön fajzatja, minden alkalmatofágba nem mutathatta. Ilyen Fajdalom alatt nyög a' Király Kegyelem FELSEGES ASZSZONYOM, mellyet e' kis Trágédiába, LEONIDAS eléggé panaszol; Kinek ajánlhatná hát e' munkát örökös alázatos hívfégem inkább, mint FELSEGEDnek

A' KINEK FELSŐ KEGYELMEHEZ,

Utólfó tfev véremig-alázatos hívféggel-
való Jobbágy maradok,

BESSENYEI GYÖRGY.

TUDÓSÍTÁS.

A' munkának ajánlása végett hofszas elől-járó bezzédeket inálni szükfégtelen dolog ; azért én is Ágis Trágédiájában, magamat e' tudósításban mentegetni ingyen sem kívánom : gy hiszem, hogy egy Trágédiába is, mint egyéb íráfokba, leg-b törvény az igazfágnak 's emberi indúlatoknak természet erént-való fel-fedezésék ; tovább minden mesterség a'ba áll hogy a' bezzélók egy-máfnak illendóképen feleljenek, mint a' rágédiában elő-forduló Személyeknek forfok azt magokkal közzák. En Ágisba ezeket Kívántam igazán festeni : ha velek bízártam, sem tfuda, sem lehetetlenség bennem nem efet : gyik zúgni-fog ellenem, máfik meg-igazít ; e'be nagy tudomány, ama'ba gyengesége háborog : mind-Kettőjőknek lehet-ek tfapásai : Kiki üldöz, 's ifimét Külön Külön Kiki üldöztek köztünk ; mindnyájunknak ez a' forfunk, de azért a' Jóra-áló igyekezetbe meg-szűnni alatsfonyfág volna. Tehát magamat a' K. Olvasónak munkámban által-ádom ; szóljon úgy, mint ítélhet : ha szíves 's helyes bezzéde világosságomra lesz, gyelmezni-fogok : ha pedig ok nélkül tfatáz, fiket leszek

- Örök uraságra törekedik, köztünk,
 20 Titkon dühösködik ; 's mofolyog előttünk.
 Ha a' tanáts-házban látod Leónidáft,
 Nem fejthetsz ajakin ellenünk vádoláft ;
 De Hazánk' fatyjait titkon vesztegeti ;
 Közöttünk kintseit lopva hintegeti.
- 25 Minden testbe lehet kapni ilyen mérget,
 Ifteneink tették belénk ezt a' férget.
 Kebelünkbe tfak őt' kell fel-élesztgetni ;
 'S meg-lehet jó vérünk' vele vesztegetni.
Spárta belfő-része fints illy veszély nélkül,
- 30 Mellyet Leónidás, gerjeszteni készül.
 Amfareft meg-vette tudod már pénzével,
 Több tanátfokat is veszteget kintsével.
 Nem akarja, kogy a' végezés meg-álljon
 'S törvényinkre titkon szíve holtig fájjon,

ÁGÉZILAUS.

- 35 Ágis ! ma Hazánkknak széles piatzára
 Ki-gyűjtsük népünket, a' Király truttzára.
 E' részszel szükséges eléb tanátskoznunk,
 Hogy inkább lehessen Javunkra dolgoznunk.
 A' lántz Kózt, tömlöztre le-vert adófokat ;
- 40 A' községet kinzó nagy u'zoráfokat,
Spárta Lakosinak elő-Kell mutatni,
 Jó lesz gazdagínkat e'ként útáltatni.
 Egy hatalom tudod tfak Községekben áll,
 Mellyeknek erejek ha fejektől el-vál ;
- 45 A' nagy méltóságot Kóz emberré tészik,
 'S veró hatalmából, életek' ki-vészik,
 Nyerjük-meg a' népet gazdagaink ellen,
 Hidjed, hogy fok gonosz enged majd kelletlen.

ÁGIS.

- De mi módon kelljen szolni népeinkhez ?
 50 Hogy lehet hírtelen férkezni szivekhez ?

ÁGÉZILAUS.

Vehetünk itt pénzen ékefen-szóllókat,
 Gazdagítsuk titkon a' hazúg papokat.
 Ezek a' tflalárdok, szüntelen kérkednek,
 'S hogy *Jupiter* velek beszél, úgy hitetnek.
 55 Nyelveknek a' Kózség igen hamar hiszen,
 Minden kételkedést t'fak hozzájuk viszen.
 Ha ők majd *Spártába* itt ott helyel, helyel,
 Kiáltozni Kezdek gazdaginkra széllyel ;
 Tapasztalni-fogod a' változás mit tész',
 60 Tudom, hogy Ámfares' szíve gyöt'relem lesz.

ÁGIS.

Sijessünk hát Vitéz el-érni t'zélunkat,
 Hordozzuk vígyázva, el-kezdett dolgunkatt,

ÁGÉZILAUS, *Zörgéjt hall.*

Kitfoda érkézik ? talám Leónidás,
 Menjünk-el, ne legyen Kózóttünk hánykódás.

MÁSODIK JELENÉS.

ÁMFARES, LEÓNIDÁS.

LEÓNIDÁS.

65 A leg-Felsőb tanáts már el-végeztetett,
Spárta, törvényibe vissza-helyeztetett.
 Ámfares ! me'dig nyög sérült Királyságom ?
 Miért raboskodjon igy hatalmasságom ?
 Az oftoba kózség, trónufom' meg-únta,
 70 Fényességem előtt szemeit be-húnyta.
 Tanátsunkba, tsómórt okoz jelen létem ;
 Látom, fél Hazámnak terhe lett életem.

ÁMFARES.

- A' tudatlan község, jól-lehet újságol
 Uram ; de goromba mérgébe nem vádol.
- 75 Ágis lármázza tfak őket Kleombróttal ;
 Kik titkon hartzolnak ma Királysággodal.
 Király ! nem magába zúg a' nép egyedül,-
 Semmit nem Kezdheth ő, fő vezérek nélkül.
 Vannak oly vitézek *Spárta'* kebelébe,
- 80 Kik mérget éleszt'nek trónufod ölébe.
 Uram ! nagy Hazádat ezek fel-lázasztják,
 'S hív Királyságotat, széllyel útaltatják.
 Nem akarnak tudni hatalmasságodról,
 Készülnek le-vernü fő méltóságodról.
- 85 Szabadon eresztik néped' makatsságát,
 Sok, ellened e'ként szegzi nyakasságát.
 Pedig ha a' község nem rab, ő ragadoz,
 'S búsult Isteninek mindég vérrel áldoz,
 Napokként, más főért fohajt vágyódása,
- 90 Job lesz dolga úgy mond, ha jó változáfa,
 Törvényink' meg-rontván, bűnét nem ísméri,
 Mert ő az Egeket, mint szegény úgy kéri.
 Így tévelygési közt, másfokba bódúlván,
 Fel-kei gyakran, ura' székére tódúlván.
- 95 Mindég új törvényt Kér, hogy forfa jobbúljon,
 'S nyakán terhesedett jármából kí-bújjon.
 Ha jó Királya van ; úgy szól, job lehetne,
 Még is, 's vállokról fok terhet le-vehetne.
 Így ő szüntelenül átkozván rabságát,
- 100 Nem élhet tfendefen, kérvén igazságát.
 Meg- nem fontolhatja, hogy adója nélkül,
 Semmí törvény néki igazságot nem szül.
 A' fő- rendek közt is, fok Király hatalmat
 Nem nézhet ; 's mutatja a' morgó únalmat.
- 105 A' népet ingerli ez-fel szabadságra,
 Melly nem tudja, hol jut kinofab rabságra.

Köztök nagy rendeink a' fő méltóságot
 El-osztván, úgy szűlnék kínos Királyságot.
 Alattok a' köz-nép, meg- nyomatva szenyved,
 110 'S nyögő rabságába, alatta el- fenyved.

LEÓNIDÁS, *meg- illetődéssel.*

Ámfares ! lehet-é *Spárta* illy el-fajúlt ?
 Hiheted-é, hogy már Királyságom el-múlt ?
 Ah kínos hívtal ! - - - - - gyötrelmes méltóság !
 Embertelen Község ! - - - - - veszélyes uraság !
 115 Ámfares halgas-meg ; kefervembe mondok
 Néked olyan dolgot, mit régen tanúlok.
 Kevéssé érdemlik hidd-el az emberek,
 Hogy legyenek Köztök Kegyes Fejedelmek.
 Büszke vágyódások, törvényt nem szenyvedhet ;
 120 Noha természetek, ezer-szer meg-veszhet.
 Uralkodni Kíván fok rosz Haza tagja,
 Vélek, t'fak a' népnek szaporodik jaja.
 Királyságom ellen látom rügódóznak,
 Már a *Spártaiak* ; 's velem hadakoznak.
 125 Ámfares ! te lehetsz itt fegedelmemre,
 Ne állj-el mellőlem ; vígyáz életemre.
 Továb fegyvert fogni látod, már nem lehet,
 Van talám más eszköz, melly hasznokat tehet,
 Tanátfofainkhoz menj-el Követséggel,
 130 Ne kéméljed kintfem' ; legyél bőv Költséggel.
 Demókareft vedd-meg eléb ; de titkofan,
 'S a' többivel is úgy bánhatsz ma okofan,

ÁMFARES.

M'ért szenyvednék Király a' fő tanátfofok,
 Hogy néped Kedvéért legyenek koldúfok ?
 135 *Likurgus'* törvénye Hazánk' Közre-osztja,
 'S gazdag emberinket, javoktúl meg-fosztja.
 T'fak egy Közönséges *Spártai* Górógnek,
 Hogy lesz a'nyi Földde, mint egy fő Hertzegnek ?

Meg-romlott *Likurgus*, Kemény törvényével,
 140 El-múlt rendelése már tflalárd fényével.
 Tflak Ágis tflínálta most köztünk a' lármát ;
 De él-is veheti még érte jutalmát.

LEÓNIDAS.

De a' tanátsba is úgy végeztetett-el,
 Hogy *Likurgus* fõjjön-elõ törvényével.

ÁMFARES.

145 Fõcilem, 's tflalárdság van a' rendelésbe,
 Uram, azért rajta ne essél Kétségbe.
 Ágis, barátival szabad Királyságra
 Tõr most szép szín alatt, és tirannusságra
 Igek'szik ; vakítja *Spártaba* a' népet,
 150 A' mitfodás belõl, nem mutat olly képet.
 Ártatlan szín alatt, így tflal gonoszsága,
 De el hihed Uram, hogy nints igazsága.
 Minden fojtó méreg méz alá rejtezett ;
 Mellyet a' teft, mikor' le- nyelt, a'kor' érzet.

LEÓNIDÁS.

155 Istenek ; miként kell egy fõnek fáradni,
 Hogy ha trónusának hív akar maradni !
 Bár ne is ismértem-vólna Királyságom',
 M'ért adtátok reám kínos uraságom' !

ÁMFARES.

Király, nagy szívedet *Jupiter* próbálja,
 160 Ki veszélye alól életed' fel-öldja,
 Egy Vitéz, erejét hartzolva érezi ;
 Hol testét érdemes febekkel vérezi.
 A' próba mindenkor' jó erkõltsre tanít,
 Gyengeségüinktõl ment ; erõnkbe meg- újít.
 165 Nem úralkodhatik az, a'ki nem szenyved,
 Békessége' õlén egy Vitéz tflak fenyved.

LEÓNIDÁS.

'Hol indul egy Király egyenes útjára ;
 Ha reá-nem talál igaz barátjára.
 Ámfares, tudd-meg most, hogy egy Fejedelem,
 170 Magába, magának tsekély segedelem.
 Vizszás történetink tanítják szívünket,
 Hogy mint vizgaltalhat a' hívfég benünket,
 Barátom fok Király nagy békeffégébe,
 'S trónufa kőről szótt aranyos egébe ;
 175 Könnyen felejtheti, hogy ő is múlandó.
 Szintén úgy porrá lefz, mint egy kőz halandó.
 De ha búszke szíve, veszélyét el- éri,
 Meg-szabaduláfát jobbágyítól kéri.
 Titkon szólok veled most Királyfágomról,
 180 Halgafs mások előtt illy urafágomról,

ÁMFARES.

Nagy Király ! egy Atya örómmel szenyvedhet,
 A' ki' gyermekivel fok kegyefféget tett.
 De induljunk innen, időt ne veszítünk.

LEÓNIDÁS.

Nem bánom, el-menek dolgunkon segítünk.

HARMADIK JELENÉS.

KLEOMBROTÉS, ÁGIS.

ÁGIS.

185 Hazádnak hívfége, meg-nyerte szívedet,
 Kleombrot ; s' Istenink tegezzék ívedet,
Likurgus Spártával' újra éled benned,
 Leónidás helyett, Vezérnek kell lenned,

Kiáltását a' nép hallod kettőztei,
 190 Vitézít, pántzélba, erted öltőzteti.
 Fegyverkez szívedbe, romlott Atyád ellen,
 Ki Hazádat bírni tovább érdemetlen.

KLEOMBROTÉS.

Ágís, nagy Nemzetünk látod háborodik,
 A' trónus felettünk ing' és tántorodik.
 195 E' két kő, mint *Stzilla*, *Karibidis* úgy állnak,
 Hol fok kűfzkódóknak szemeik, el-húnynak.
 Hányattatáflink kőzt, vígyázzunk magunkra,
 Hamar rohanhatunk ma itt halálunkra.
 A' nép hírtelen fel- zendülhet hevébe ;
 200 De könnyen is szenyved változáft mívébe,
 Leónidás, (tudod) fok tanátfofokat,
 Ekefen-szólókkal' es fősvény papokat
 Vehet-meg magának ofztott kintfeivel ;
 Melly titkon szorít is már bilintfeivel.
 205 Erővel, és szívvel szűkfég itt dolgozni,
 Már fel-tett tzélunkban, halál el-változni.

ÁGIS.

Igaz az Kleombrott' hogy egy trónus rémit,
 Meg- ől mint tudhatod, 's megént elevenít.
 Hű királyunk ellen vétek is indúlni ;
 210 De a' vér-szopókat vitéz, fel- kell dűlni.
 Lásd, gazdagainknak, egélfz hazánk rabja,
Spárta, majd ezeknek lefz örökös foglya.
 Nem adhatják népink-meg adóffágokat,
 Melly miatt tömlőtzbbe vontzolják lántzokat.
 215 Leónidás ofzt itt ilyen törvényeket ;
 Hallgatván kőrűlte a kegyetleneket.
 A' tanátfofokat felfő rendeléfe,
 Nem látja ; mert néki titkos engedéfe.
 Pompa, 's bújafágba, meg-egyez ezekkel,
 220 Kík nem gondolnak már nagy Ifteneinkkel.

Tfak közfégünk nyög itt egyedül Kleombrót,
 Molly ma az egetől kér egy igaz bírót.
 Vitézink, te benned érzik reményeket ;
 Te adhatfz *Spártának* józan törvényeket.

225 A' trónus, olyané legyen, ki érdemes,
 'S születéssel, szívvel, valójába nemes.

KLEOMBROTÉS.

Ágis, beszédedet előtted meg- vallom,
 Hogy minden rész szerént nagyon igazolom ;
 És tfak a'modokon vetélkedem tovább,

230 Mellyek fegedelmünk lehetnének inkább.

ÁGIS.

Hívfégünk *Spártához*, és igaz Istenünk,
 A' nép erejével, lefznek fegedelmünk.

KLEOMBROTÉS.

Ágis, szükféges is az eszközt keresszünk,
Jupiter nem foghat maga fegyvert értünk,

235 Találok barátom még olly fegedelmet,
 Mellyet nem vesznek úgy, mint gyenge védelmet.

ÁGIS.

Mi az, beszélj hamar ; formáljad szavadat,
 Hadd érte vágyáfom fegálló tzélotat.

KLEOMBROTÉS.

Kerüljük- meg együtt hív a'fzszonyainkat,

240 Közöljük velek is titkon dolgaínkat.

Tudod, melly érzékeny kebelekre szívem,
 Ha veszedelembe látják esni hívek'.

ÁGIS.

De mit tehetnek ők vitézi dolgunkba ?
 Kik tfak tfendeféggel hevernek javunkba.

- 245 Gyengefégek, rajtunk mi módon fevíthet, ;
Egy aszfzony *Spártába* hafznot, ma hogy tehet ?

KLEOMBROTÉS.

- Igaz, hogy aszfzonyink törvény' tábláinkhoz,
Nem űlnék, fem szólnak nyilván dolgainkhoz, ;
De azért a' nemes aszfzony' fajzatokba,
250 Hidd- el, hogy törvényt ofzt világunk titokba.
Űgy hízfzűk, hazánkat tfak mi igazgatjuk, ;
Jól-lehet aszfzonyink mit tesznek láthatjuk.
Az egész világot meg- lántzolták ezek,
Mindenűtt foglyokat lelem merre nézék.
255 Érték a' természet szorít-meg bennűnket,
Melly ő velek bírja őrókre hízfűnket.
E' nyájas Nem, titkon hányja-el töreít,
Gyengédeden húzza reánk kőteleít.
A' természetet így ellenűnk támazftja,
260 És hidd-el, hogy rabját, el- fem is szalazftja.

ÁGIS.

Kleombrot', nem lehet szólanom ellened,
Hatalmat, tanátfot, fel- találtam benned.
Ágízfzráthoz megyek ; befzélj Télónífal, /
Én is tanátfkozom, majd Ágíarífal,

NEGYEDIK JELENÉS.

KLEOMBROTÉS *e's* TÉLÓNIS, *ki ágis elmenetelével érkezett*
's íjedésbe, fáradáfba lenni láttatík.

KLEOMBROTÉS, *bánatos mofolygáfal,*

- 265 Honnan híjefz hozzám kedves Télónífem ?
Látom, indúlattal hoz mellém hívfégem.

TÉLÓNIS.

Ah Kleombrot' ! nem ládd-é, *Spárta* mit mivel?
'S. Mitfoda nagy vezélyt készit vitézivel?

KLEOMBROTÉS.

Szedjed lehelleted' ; magyarázd magadat,
270 Hadd tudjam érteni habozó szavadat.

TÉLÓNIS.

A' *Spártai* népek, ma mind fel- zendültek,
Piatzra, úttzákra rakással ki- gyültek.
Érkeznek a' Király kastélya felé is,
Közöttök kevereg Ágezslaus is.
275 Ágis, *Likurgu*ssal forognak szájokba ;
Téged' is neveznek szörnyű lármájokba.
Az udvar körül már fokban tévelyegnek ;
Leónidáfra fel- kardal integetnek,
A' kit már tzéljába tévelyegni láttam,
280 Vigasztaltam- volna, de mikent nem tudtam.
Az alatt a' lárma, magát kettőztette,
'S népünk' dühőffégét mindég gerjesztette :
Most is nevededik e' kínos párt-ütés,
Nintfen a' nép ellen, semmi erős intés-
285 Sijes, fus Atyámhoz ; szabadítfad él'tét,
Tfak Ámfareffel van, ; menj ne enged vezélytét.

KLEOMBROTÉS.

Kedves Télónifom, hadd lármázzon a' nép,
E' nem vezedelem ; tfak egy ijesztő kép.
Ágis el- ment tőlem : ő le- tfendefíti,
290 Fel- zendült hazáját, 's népeink' meg-ínti :
De még is *Spárta* jól soha nem nyugodhat,
Mig újult forfáról bizonyost nem tudhat.
A' nép, *Likurgu*snak kívánja törvényét ;
Bennem, és Ágisba vetette reményét.

- 295 Leónidás reánk tör fel-gyúlt mérgével,
 Él'tünk ellen, ki-kel titkon fegyverével-
 Törvényinkről semmit sem kíván hallani,
 Dús gazdagink mellől sem akar el- állni.
 Tömlőtzőkbe vafon a' szegény közféget,
 300 Nézheti, szenyvedvén e' szörnyű ínféget,
 A' tanát/ó/októl így veztegettetik,
 Kiktől életünk is már fenyegettetik ;
 Leónidás e'ként másokba kárunk lett,
 Hazája' nyakába le- fojtó jármot tett.
 305 Hív népét tudatlan, e' szerént fartzolja,
 Mellynek sohajtását törvénye vádolja.
 Királyunknak, hazánk' sebét kell érezni ;
 Trónufát úgy lehet híven védelmezni.
 Ne hagyja prédául az u' zorásoknak,
 310 Népét, 's szabjon törvényt némely nagy uraknak :
 Kik haráts'lásoknak határt nem tehetnek.
 'S veztegetés nélkül köztünk nem élhetnek-

TÉLÓNIS.

Ah de mi legyen hát már Leónidásból ?

KLEOMBROTÉS.

- Haza-fit, 's hű atyát formálhat magából.
 315 Télónis, ha reám rohan Leónidás,
 Serkenjen - fel értem benned a' vígyázás,
 Helytelen haragját Atyádnak mérfékeld ;
 Hogy veztével, kínod, férjed miatt ne leld.
 Termézet, igazság, 's a' szegénység kiált,
 320 Melly törvényeivel tfak egy Iftent talált.
 A' ki nagy Világát szabadon bírhasza.
 Eleveníthesse, 's bűnéért fojthassa.
 Most Ágishoz futok magam' magyarázni.
 Tudom, hogy hívféged reám fog - vigyázni.

TÉLÓNIS.

325 Kleombrot, gondold-meg, melly kitffny hatalmam,
Ne hagyj- el; nem tudom határozni magam'.

KLEOMBROTÉS.

Az Egek, mit tegyél értem meg- tanítanak.
Mellyek fájdalmidba tudom r'ád halgatnak.

ÖTÖDIK JELENÉS.

ÁGIARIS, TÉLÓNIS.

ÁGIARIS, *fájdalmasan.*

Télónis, tudod-é *Spártának* lármáját?
330 Hogy érzi a' szíved, ma Hazádnak jaját?

TÉLÓNIS.

Ah Ágiaris! mint magyarázzam magam',
El-fojtja szívemet, gyötrelmes fájdalmam.

ÁGIARIS.

Mitfoda kínokat festesz személyedre?
Hány rettegés fordul bús tekintetedre?

TÉLÓNIS.

335 Sohajtáim közt, el- nem titkolhatom.
Szívemet, 's veszélyem' nálad ki-mondhatom.
Belső rémülésem, már Lelkem' kergeti,
'S kinom, érzéffel szívemet vereti.

ÁGIARIS.

Fáradt sohajtásid' Télónis magyarázd,
340 Szólj előttem, 's szíved nyelveddel ne hibázd,

TÉLÓNIS.

Agis, és Kleombrot, Leónidás ellen,
Pártot-ötöttek ma, a' néppel véletlen.
Tfák ketten okozták *Spártának* lármáját,
Ah kí tudja köztünk halála' formáját!

ÁGIARIS.

345 Oldókló történet, vefzélyes párt-ítés!
Ah millyen Hazánkról a' titkos végezés!
Hol vannak törvényínek, mellyek vezérelnek!
M'ért nem szabnak rendet magok az Istenek!
E' földön nyugvén fok kínos halandóság,
350 Nem tudja' hol nyugszik a' józan igazság.
Köztünk háborogván, mindég okoskodnak,
Férj-fiaink széllyel, 's eszekbe hánykódnak.
A'dig magyarázzák búfzke bõltsfeffégek',
Míg el- nem temetik édes békéffégek'.
355 Nínts igaz törvénye már a' természetnek,
Véres hartzainkkal mindég meg- vefzettnek.
Tetfzik az életbe; - - - ah erős Istenek!
Me'nyí dühõffégek van az embereknek!

TÉLÓNIS.

Ne bánfsuk valahogy, itt az Isteneket,
360 Kík jól formálták- vólt főb teremtéseket.
Ök ditfõffégekblõl igazfággal nézik,
Hogy emberi Nemünk a' földön mínt vérzik.
Haragjok, 's kedvekbe mínt mi, nem hánykódnak;
Nínts háborúja az Mennyei karoknak:
365 Verebet, vagy Vitézt vetfz a' fegyvereknek,
El- nem bontod tfendes voltát az Egeknek.
Ne fárafzfizuk magunk', mert *Olimpus* nyugszik,
Az alatt, míg *Spárta* veribe itt úfzik.
Majd ífírva nézünk fok okos embereket,
370 Hogy a' fegyverek közt, mínt vefztik él'teket.

ÁGIARIS.

Ah tfak ne fzeretném úgy tárfafágokat!
 Nem refzketnék nézni kínos halálokat.
 Me'nyit öldökölök szívünkön a' reményt!
 Hogy nem tudnak tenni nyugodalmas törvényt!

TÉLÓNIS.

375 Ágiaris! már ma fok nagy emberekkel,
 Tfac sínlünk, mert a' jól- tévő természettel.
 Nem tanátskozhatik erőtelenfégék,
 Az Egekig vitték tfufos büfzkeségek'.
 Lásd Kleombrot, Ágis, ágézílauffal,
 380 Hogy kezdenek hartzot már Leónidással.
*Likurgu*znak hányják elénkbe törvényét, ;
 Égő tűznek mondják a' trónufnak fényét.
 De magok akarnak talán úralkodni,
 'S azért kell *Spártának* kardal okoskodni.

ÁGIARIS.

385 Hagyd-el ezt Télónis, máfról gondolkozzunk,
 Ágis, és Kleombrott éltekre vígyázzunk.
 Közöljed ma velem tiszta barátságod,
 Hogy tapasztalhattam meg- szokott jószágod'.
 Fáradjunk a' nemes Vitézek él'tekért;
 390 Ne ontfanak köztünk olly fok ártatlan vért.

TÉLÓNIS.

Hiv Ágiarífom, fel- áldozom magam',
 Tfac láthattam benned, 's vitézinkbe javam'.
 Hozzád barátságom még e'dig szent maradt,
 Örömdéért - tudod melly igazán fáradt.
 395 Iftenes barátság, vigasztald szívünket!
 Óltalmazd, 's könnyítsd keserves él'tünket.

AGIARIS.

A' barátság mindég próbán ífmértetik.
 Hol a' t'falárdoktól hamar felejtetik.
 Esküdj kivfégemre, érdemes Télónis,
 400 Hogy benned, halálíg bízson Ágiaris.

TÉLÓNIS.

Agiáris, vefzfzen-ki a' vér belólem,
 Melly, szívembe tóled, el-pártolt ellenem.

ÁGIARIS.

Egész életemet bírja barátságod.
 Koporfómig velem láffam tárfafágod'.
 405 Mitfoda lárma ez, valaki érkezik. Zórdúlés efit.

TÉLÓNIS.

Jerünk innen, - - - - kínom szívembe férkezik.

HATODIK JELENÉS.

LEÓNIDÁS, ÁGIARIS, TELÓNIS.

LEÓNIDÁS, *nagy tüzzel.*

Leányom, fel- letem végre ízemélyedet,
 Bírja-é még Atyád benned hívfégedet?
 Tudod-é Télónis, Kleombrot' mit t'fínál?
 410 Az ellenem pártot-ütött nép előtt áll. :
 Ó ingerlette - fel rám ma egész *Spártát*.
 Ágiffal közlötte vezedelmes dolgát.
 Miólta el- hagyta, emgem' Ámfareffal ;
 Mindég jár az ólta népünk a' zengéffal.
 415 Úttzáinkon ízéllyel t'favarog a' Papfág,
 Igaz lett ízájokba pénzért fok hazugfág.

- Két-fzínű tanítók ; kiáltó koldúfok ;
 Bűszke hitegetők, ; álnok tanátfofok !
 Azt hazudják lyányom, hogy *Jupiter*' dolgát,
 420 Látják, 's ki- adhatják az Egeknek titkát-
 A' tudatlan népet, el- hitették pénzért,
 Hogy trónufom' ólén bennen ontfanak vért.
 Ők majd fél-Istenek, ; 's mint mondják magokba,
Jupiter formálja szavakat szájokba.
 425 Hazugfágaikat kóztünk úgy árúlják,
 Hitegetéfekeket a' népek bámúlják.
 Tudják, hogy kőzfégünk buzgó vallásával,
 Szembe-szálhat bátran igaz Királyával.
 Mesterféggel tsalják Fejedelemfégem',
 430 Szent színt alatt, reám fel- gerjesztik népem,
 Állj mellém Télónis, ; esedezz férjednél,
 Hadd leljen órómót Atyád hívfégénél.

TÉLÓNIS.

- Nints még olly nagy vezély a' Király forfába,
 Mint azt panaszolja nálam fájdalmába.
 435 Meg-tartják trónufát az igaz Istenek.
 Találtatik helye bennünk a' reménynek ;
 A' kőzfég tévelyeg alatszonyfágába,
 Melly gyakran részegszik tudatlanfágába :
 Egy tronus, (a' míg az alatta fakadt vér,
 440 Fényét el-nem törli,) fegélyt bajosan kér
 Ellene támadott szegény kőzfégétől ;
 Melly mindenkor' retteg királya' képétől.
 Továb egy Atyának ha esete kínos,
 Kőteleffége, hogy legyen álhatatos.
 445 Egy nagy királyfágot, úgy kell meg érteni,
 Hogy kitsfny dolgokkal lehet ma férteni.
 De egy Király, a'ki soha nem szenyvedett,
 Veszedelmeiből, nehezen éledett,
 Leónidás, nem tud az illy gyengefégről,
 450 Nagy szívet vélhetünk fok Vitézfégéről.

LEÓNIDÁS.

- Télónis tfudáljam, vagy féljem beszéded' ?
 Miért magyarázod illy keményen szíved' ?
 Meg-vetetdé a' leg-nagyob vezedelmet ?
 Melly minden Királyba okozhat félelmet.
- 465 Gyermekeim tőlem látod, el- pártoltak,
 A' kik, e'koráig fegedelmim voltak.
 Hol találjam már-fel további védelmem' ?
 Ne érezzem-é ma halálos félelmem' ?
 Kedves Télónifom, légy segítfégemre,
- 460 Tekints szánakozva gyótrelnes szívemre.
 Igyekezzeél velem Ágíft el- vezteni,
 Ne mulasd férjed' is ma el- ijeszteni.
 Tett párt-ütésének rút vezedelmetől ;
 Ne vegyen tanátsot, el- fajúlt szívtől.
- 465 Védelmezd életét fájdalmas atyádnak,
 Ne várd puzztúláfát, meg- romlott Hazádnak ;
 Majd vérengezni kezd a' fegyver közöttünk.
 Sebefülve veznek vitézink előttünk,
 Akadályoztaffál egy ily mérges kút-főt,
- 470 Mellybe a' párt ütés olly hirtelen fel, fött.

TÉLÓNIS.

Hafzon-é, hálállal a' halált kerülni ?
 Uram, fegyverre m'ért szűkség férjfit szülni ?
 Ha emberi Nemünk, maga ontja véréit,
 Ki kárhoztathatja öldökölő kezét. ?

ÁGIARIS, *hirtelen szarakkal.*

- 475 A' természet, és az irgalmas Istenek,
 Kik, búfúláfokban ellenünk kelhetnek.

LEÓNIDÁS.

Ágiáris, intsed tévelygő férjedet,
 Ne táplálad tőlem el- pártolt szívedet.

Mérgetek, trónufom alól buzog titkon,
 480 Vefztemet főzitek, 's nem tudom mi okon.
 Egy párt-ütőt (tudjad) életét vefztette,
 Mihelyt Királyára, fegyverét fel-vette.
 A' trónuft, *Jupiter* maga védelmezi,
 Törvényét, hatalmat, egyedül intézi.

ÁGIARIS.

485 Nagy Király, a' trónus népeken támadott,
 Melly maga le-omlik, ha töve el- bomlott.

LEÓNIDÁS, *Télónishoz.*

Télónis, lásd millyen büfzke felelet ez !

Agiarishoz.

Mitfoda, ? - - kőzfég az talám, melly védelmez ?
 Az Istenek tartják egy Király' hatalmát,
 490 'S nem a' makats néptől kőldúlja őltalmát.
 Menjünk-el Télónis ; dolgozzunk javamra ;
 Ne tegyünk töb tüzet égő haragomra.

(*el-mennek.*)

HETEDIK JELENÉS.

ÁGIARIS, *egyedül.*

Réfzeg emberi Nem ! kínos halandófág !
 Hol van kőztetek a' természet' igazfág !
 495 A' nagy Isteneket félitek mondjátok,
 Noha magatokat, szabadon fojtjátok.
 Törvényét értitek a' dítsó Egeknek ;
 Még fints zabolája dühőllégeteknek.
 Ezer, ezer ellen gyilkoffágot tehet ;
 500 De egy a' máfikba kegyetlen nem lehet.
 A' mint néktek tetszik, a' nagy Isteneket,
 Úgy magyarázzátok ; tfalván hiteteket.

Egy haza, fél részét szahadon pufztítja ;
De egy ember gyilkos, ha máfikát fojtja.
⁵⁰⁵ *Jupiter* olztotta-ki törvényeteket,
Még is vérezitek természeteteket.
Verjétek Istenek ez halandóságot,
Mely el-fojtja nála a' nagy igazságot!

(el-megyen.)

Vége az eljő Játéknak.

MÁSODIK JÁTÉK.

ELSŐ JELENÉS.

DEMÓKARES, LEÓNIDÁS.

LEÓNIDÁS.

Demókares, mit kér a' tévelygő közlég?
 510 Lehet-é *Spártába* hartz nélkül egyeffég?
 Me'dig félthetem még tőlök trónufomat?
 Mikor' terjeszthetem rajtok hatalmamat?

DEMÓKARES.

Nagy Király, a' népnek fokat kell szenyvedni,
 Hamar hibájokat, meg-lehet engedni.
 515 Ez a' szegény közlég, vér' verejtékével
 Tartja Világunkat, gazdag értékével:
 T'fak a' tudományok, hogy mindég dolgoznak,
 'S mezőkön, hadakba fáradván izzadnak.
 Ha egy-ügyűségek, lármát telf' is néha,
 520 Nem kell el-veszteni életeket soha;
 T'fak azért lármáz most *Spártának* községe,
 Hogy adóffágával, nagyra ment ínsége.
 De ha illy terhektől meg-szabadúlnának,
 Királyjok előtt még térdre húllanának;
 525 A' pártot-ütöttek' erejek vesztenék,
 Mihelyt segedelmek', ezekbe, nem lelnék.
 Ágis, Kleombrotés, Ágezilauffal,
 Nem állhatnának úgy szembe a' trónuffal,
 A' Király' adó is pénzt szedvén magára,
 530 Me'nyi kintset nem velt a' fok u' zorára!

De ha adóffágink, mind el- töröltetnek ;
 Dúló szél-vefzeink, meg- tfindesfittetnek.
 A' nép, magához jó szabadulásával,
 Híven meg-egyezik igaz Királyával.
 535 Veszteket, el-érik így, az el- pártoltak,
 Kík székedbe, uram méltatlan vádoltak.

LEÓNIDÁS.

Demókares. érzem hafznom' tanátfodból,
 Bóldogfágom' nézem-ki, minden szavadból.
 Az adóffágokról írt kötés levelek,
 540 Egetteffenek-mep : én is így rendelek:
 Meg-határozta már eztet nagy tanátfunk,
 Ne szegezzük mi is, hát ellenbe magunk',
 Sijess Demókares, kiált'ni a' népnek,
 Hogy hafznát várhatják méltó kéréseknek,
 545 Örök Iteneink a' nagy *Olimpu*sról.
 kegyelmes végezéft tettek ma forfunkról.

DEMÓKARES.

Uram, a' hű Királyt (ha népének Atyja)
 A' ki nem őrizi, Hazájának fatyja :
 A' fok tanáts, fok ként rontja Országunkat ;
 550 De egy igaz Király, jól vífzi dolgunkat.
 Szabadságunk, vefzély fok tudatlanfágnak ;
 Büntető trónus kell a' rofz makatlfágnak.

LEÓNIDÁS.

Demókares, láttam a' tanátfofokat
 Gyakran, mi-ként nyomtak fok ártatlanokat ;
 555 Hogy nagy hatalmaknak káráról ne tudjak,
 'S törvényinknek titkos jajáról ne halljak.
 Az erő-fzak alatt, fok-fzor fok ártatlan
 Nyögött, üldöztetvén közöttünk méltatlan.
 Kitfínységért, hánynak rontjuk-el léteket,
 560 Kík bakatellákkal, vefztik életeket.

A' régen szótt törvény, gyakorta parantfol
 Ott is halált, hol a' természet nem vádol.
 A' Lelki-ífméret, bennünk refzketvén, fél ;
 Midőn nyelvünk, fok főt halálára ítél.
 545 Illy hibájit köztünk, tanátfunk teheti-
 Mellynek vefzélyét egy Király, el- veheti.

DEMÓKARES.

Nem szól így az, a'ki nem Atyja Népének ;
 Fija Leónidás, örök Istenének.

LEÓNIDÁS.

Demókares hív vagy, jere trónufomhoz ;
 70 Téged' választalak tanátfúl magamhoz.
 Melly édes öröm, egy Ország' Királyának,
 Ha hívfégét látja hozzá jobbágyának !

MÁSODIK JELENÉS.

AGÉZILAUS, ÁMFARES.

ÁGÉZILAUS.

Ámfares, látod ma *Spártának* Kefervét,
 Ífméred-é vele Királyod félelmét?
 575 A' pártot ütöttek' feregi közt járván,
 Háborgok magam is, fzerentsémet várván.
 Tfelekedetemnek okát, nem titkolom ;
 Szándékom' előtted barátom ki-vallom.
 Ne véld Leónidás ellen párt-ütésem',
 580 Minden lármán' e'dig tflak kéntelen tettem.
 A' fok adóllág nyom, azért fáradozok,
 És hízfem, hogy veled, meg is szabadúlok.
 Ha ezek vállunkról, egy-szer le-vétetnek,
Lükurgus' törvényi, még porba eshetnek.

585 Kleombrot' és Ágis, magok' védelmezzék,
'S nálam nélkűl dolgok', mint lehet intézzék.

ÁMFARES.

Meg-értettem Vitéz, el-titkolt tzelodat,
Mind úgy veszem, a' mint mondottad, szavadat ;
És színéffégedet, magamba tfudáлом :
590 Tfelekedetedet, szívembe vádolóম.
Egy férj-fi, mindenkor' egy Lelket vifeljen,
Hogy nyelvének, soha hazudni ne kelljen.
Minddég egyet mutat a' természet bennűnk,
Azért, tfalárdsággal kettőfők ne legyűnk.
595 Tszak a' tífzteffégért sohajthat egy Vitéz,
Ki ditsőséგére, egyenes úton néz.
Gyalázatnak tartja, színéfféggel nyerni,
Tszak fegyverrel, 's szívvel lehet néki verni.

ÁGÉZILAUS.

Illy feleletedet, Ámfares nem kértem ;
600 Vitéz erköltsódet, hidd-el hogy jól értem-
A' tfalárd színéffég, tudom alاتفonyság,
Mellyel meg- romlik, fok szegény ártatlanság.
De igaz ügyűnket, lehet védelmezni,
Ha méltatlanűl kell febűnket érezni.
605 Job színés manérral tenni nyereséget ;
Mint fegyverrel őlni a' vélt ellenséget.
Kleombrot', 's Ágifnak, színélem magamat,
De nem kárhoztatom, el-hihedd dolgomat,
Egy trónust őrzők most a' párt-űtés ellen,
610 'S akár-mit tfelekfzem, nem vagyok hitetlen.

*Agiaris, és Telónis, e'kor' a' Játék-piatzának fenekebe állanak.
Agézilaujnak' beszédet, ki- halgatván, míg a Vitézek el- n-
mennek, magokat sem jelentik, sem elő- nem indulnak.*

ÁMFARES.

Jupiter' ügyébe is lehet gonofzság,
 Mi-helyt színeltetik érte a' barátság.
 Ez az érzékenység, szent tűz lett szívünkbe ;
 'S tfak ő is nemesít leg-inkáb él'tünkbe.
 615 A' ki ezt nem érzi ; világunk közepén
 Maganosán bújdos, széllyel tévelyegvén.
 Megyék ; itt maradj-é, vagy jösz a' Királyhoz ?

ÁGÉZILAUS.

El-megyék, hogy férjek jobban trónusához.
 (el- mennek.)

HARMADIK JELENÉS.

ÁGIARIS. TÉLÓNIS.

A játék-piatz fenebéből, tfendefen, mind ketten elő-jönek.

TELÓNIS.

Ágiaris, hallád ezt az ördögséget ?
 620 Istenek, verjétek az illy vezettséget !

ÁGIARIS.

Télónis, illy módon, fok Vitézek veíznek,
 Kik a' vadaknál is mérgefebbek lesznek.
 Egy-más ellen törvén, pusztítják Nemetet,
 'S alatsónyságokkal motskolják Lelkeket.
 625 Mind igazság nálok, valamit akarnak :
 Minden veszettféget, szép színnel takarnak.
 Egyike, málikát halálra ítéli ;
 Mert tfak ő benne szól Iftene, úgy véli.
 Tfalállal, erővel, szövik dolgaikat,
 630 Lelkek ellen, hordják-elő szavaikat.
 Töbnyire, tfak külön' hafznokért fáradnak ;

Mellynek nyerésébe, Eget, földet dúlnak.
 Fel-fúvalkodáfok, *Olimpus*hoz is vér,
 Életekkel, minden alatlonyság, meg-fér.

TÉLÓNIS.

- 635 Ágiaris, hidd-el, hogy-az emberi Nem,
 Mint most, olly erősen nem vólt még ellenem.
 De ma már, meg-vetvén kívánt békeességét ;
 Méreggel keveri Isteninknek Fgét.
 Kiki, igazfága mellet fegyverkezik :
- 640 Minden magát őrzy, 's azért vérengszik,
 Egyik vad, másfiba ha magát fel-leli,
 Nem öldökli Nemét : formáját tiszteli ;
 De az ember önként vesztegetí magát
 Nem tekintvén faján, első méltóságát.
- 645 Ah veszedelmes fors ! Kínos történetek !
 Mit végeztek rólunk ma a' búfúlt Egek !

ÁGIARIS.

- Télónis, fordítuk-el vérengzésünk',
 Nyomjuk-meg *Spártába* ma ellenkezésünk'.
 Kleombrot', 's Ágifnak tudokra kell adni,
 650 Hogy nem lehet tovább dolgokba haladni.
 Éltek, minden felől lásd, mint árúztatik,
 A' fok titkos tanáts tőlünk sem tudatik.
 Minek áldozzák-fel magokat *Spártáért* ?
 Miért vesztífenek benne olly nemes vért ?

TÉLÓNIS.

- 655 Az ember, minden kor' maga kezdi vesztét,
 És Istenink őrzyk osztán tfak életét,
 A' febet, egy tfapás könnyen fel-fzakasztja ;
 Mellynek színét flastrom, 's fok idő forrasztja.
 Belé-fzőkött *Spárta*, mai veszélyébe ;
- 660 Sok Vitéz el-húnyhat, nemes életébe.
 Lássuk Ágiaris, dolgunk' hogy tehetjük,

Ah ha Hazánkról e' vefzélte le-vehetjük,
 Me'nyi öröme lesz el-fáradt szívünknek,
 Millyen tisztába jó napja életünknek.

ÁGIARIS.

- 665 Te vehetsz több erőt itt a' vezedelemen,
 Néked enged Atyád csak, tettségé ellen.
 Lágýítsd-meg nagy szívét, a' hű természettel :
 Ne légy foha hozzá kemény felelettel.
 Tanítsd férjedet is, engedelmeskedni :
- 670 Királlyal, egy főnek nehéz vetekedni.
 Ha el-hagyja a' nép, mit tesz' életével ;
 Hová rejti magát gyötrelmes létével ?
 Tudod-egy trónufnak melly hozfzrak kezei ;
 A' tengeren is túl-hatnak fegyverei.
- 675 A'dig kell hódolni, a' még remélhetünk,
 Veréstől haláltól egy-ferre félhetünk.
 Nagy fülánkja van egy Király hatalmának ;
 Ha tárgyát meg-kapja búfúlt haragjának.

TÉLÓNIS.

- Hogy győzzem kleombrot' búfzke vitézfégét ?
- 680 Miként tfendesítfem Leónidas' mérget ?
 Vitézeink, a'mit magokba fel-tesznek,
 Mint azt meg-tagadják, inkább mind el-vefznek
 Sok él-tet rontott már az ilyen kevélyfég !
 Tudod, hogy ver kóztünk ez a' búfzke ínség.

ÁGIARIS.

- 685 Ne rettenj előre még a' dologtól-el ;
 Sokat végbe lehet vinni egy nagy szívvel.
 Menjünk tanátfkozni bölts férj-fiainkkal.
 Kik nem tudnak élni szabadságaínkkal.

TÉLÓNIS.

- Férj-fjak ! férj-fjak ! tí földi Istenek,
 690 Me'nyi tfudát tettek belétek az Egek ! *(el-mennek.)*

NEGYEDIK JELENÉS.

DEMÓKARES, KLEOMBROTÉS.

KLEOMBROTÉS.

Demokares, tudod a' Király tetfzését?
 Me'dig véled reánk tórni rendelését.
 A' nép nem szûnik-meg; kiált szüntelenül;
 Szenyved sérelme közt járva büntelenül.
 695 Mi lesz vége, részeg történeteinknek?
 Hogy van akaratjok rólunk Isteninknek?

DEMÓKARES.

Kleombrot', a' trónus még szüntelen dörög.
 Menny-köve, *Spártának* falai közt görög.
 Hánykodik közöttünk búfúlt méltósága;
 700 Nevekedik mérge, és hatalmassága.
 Ágiffal a' népet együvé gyűjtitek,
 A' fő méltóságot, úgy fértegetitek.
 De el-fordúl e' rosz még Leónidáfról,
 A' ki ofztán törvényt ofzt majd trónusáról.

KLEOMBROTÉS.

705 Az Ég' igazfága egyedül Királyom,
 Hidd-el, hogy e' fzerént követem is dolgom'.
 Tfak hadd menny-dörögjön Leónidás közöttünk,
 El-nem fog-változni haragjára szívünk.
 Minden jövedelmünk úgy is, mi itt talál
 710 Nem egyéb, hanem tfak egy érdeemes halál.
 Szívembe, még olyan dolog nem tenyézett,
 A' mit gonofzfágnak mondott a' természet;
 Meg-halhatok e'nek nagy igazságnáért;
 Dítsóság törvénye mellet ontani vért

DEMÓKARES.

715 Mitfoda igazság egy Királyra tórni ?
 'S hogy ő el-enyészfzen, embereket ölni ?
 A' kí Hazájának trónusára dül fül,
 Ollyan, mint egy gyermek, ki maga el-fajúl :
 Meg-vefzvéen, haraggal támad hű Atyjára,
 720 Ki meltán gerjedhet hitetlen fatyjára.

KLEOMBROTÉS.

A' melly Király elég az úralkodáfra,
 Vefzfzen-el, ki fel-kél vele tfatázáfra ;
 De hogy ha a' nép nyög kínos fájdalmába,
 Ne hagyjuk rómlani halálos jármába.
 725 Az Égnek, 's trónufnak rosz magyarázatja,
 Kínja közt népünket, gyakran el-altatja ;
 Melly, ha tfak magától nem emelkedhetik,
 Szerentsés az, kitől védelmeztethetik.

DEMÓKARES.

Leónidás tudod Atyja vólt népének,
 730 Émberi munkájit láttuk nagy szívének :
 E'dig te is minddég Atyádnak ifmérted,
 Noha most magadat, ellene-szegezted.
 Hidd-el ; az ok nélkül meg-fértetett jóság,
 Ellenünk, minden kor' büntető igazság.
 735 Mit akarsz kezdeni a' szegény községgel ?
 Melly végezés szerént származik inséggel.

KLEOMBROTÉS.

Iftent, 's természetét védelmezek benne,
 Tudod nála nélkül Király úr nem lenne.
 Ő tőle vefzfzük-el köldült kenyérünket,
 740 Verejtékkal tartják büfzke életünket :
 Azért szolgál ő úgy, hogy tfak igazságot
 Fizefsünk, forsának, 's nem háborúságot.

Mint kevély koldúfok, ki-szíjjuk véreket,
 'S felül jutalomért el-nyomjuk él'teket.
 745 Adjuk-meg nekik is a' mivel állhatnak,
 Tfináljuk magunkat, hív 's igaz bíroknak.
 Jobbágyink', törvények kívánják t'fak tőlünk ;
 Külömben örömeft izzadnak érettünk.
 Ha el-vefzfzük tőlök kínos adójokat,
 750 Hordozzuk igazság szerént hát dolgokat.
 Mint herék, ne szíjjunk rólok izzadtságot,
 A' Lellekből nekik tegyünk igazságot.

DEMÓKARES.

Vér-ontással kell hát igazságot tenni ?
 Nem lehet más módon Kegyelmeftnek lenni ?

KLEOMBROTÉS.

755 A' fértett igazság, ha áldozatot kér,
 Ki-omolhat érte, mind rofz, mind igaz vér.

DEMÓKARES.

Nem engedik-é hát tovább az Iftenek,
 Hogy éfzfzel tegyenek törvényt az emberek ?
 Királyaink közöt minddég meg-maradjon
 760 Az hartz, hogy Világunk tób vérrel izzadjon.

KLEOMBROTÉS.

Törvényre nem fegyvert adtak az Iftenek,
 Hanem bélénk a'ra t'fak bölts Lelket tettek-
 Tfupa óltalomra kelhet-fel a' fegyver ;
 Meg-vefzett egy olyan, ki búftkeségből ver.

ÖTÖDIK JELENÉS.

DEMÓKARES, KLEOMBROTÉS, ÁGÉZILAUS, ÁGIS.

ÁGÉZILAUS.

765 Figyelmetes lévén hív tiszteletedre,
 Kleombrot', érkezem meg-ölelésedre.
 Tudod-é már köztünk a' fors' rendelését?
 'S *Olimpu*/nak rajtunk meg-tett végezését?

KLEOMBROTÉS.

770 Halandóságomtól, még a' nagy Istenek,
 E' szem-pillantáig, mindent el-fedeztek.
 Szívünkbe, kétséggel tévelyeg reményünk,
 A' haborúk között tfatáz bús életünk.

ÁGÉZILAUS.

775 Meg-nyertem barátit lásd Leónidásnak,
 Engedelmeskedni kell mar a' trónufnak.
 'S *Likurgus*' törvénye-fel-állíttathatik;
 'S szentségével a' nép igazgattathatik.

KLEOMBROTÉS.

Mi igazgathatja e'képen szívetek?
 Demókares már tfak, ki nem tart veletek?

DEMÓKARES.

780 Ha a' Vitéz sereg így végzett forfunkról,
 Én is engedelmet ajánlok magamról.

ÁGIS.

Halandó forfunkba, úgy van boldogságunk,
 Ha barátság teszi köztünk tárfaságunk'.
 Mindenkor' edefeb nálunk a' békefenség,

Mint az erő-fzakkal rablot fény, 's ditsőség.
 785 Egyezzünk-meg magunk ma Hazánknak forsán,
 Törődjön a' Király, háborús trónusán :
 Álljon-fel *Likurgus'* szabados törvénye,
 Édesüljön a' nép keferű reménye.

ÁMFARES.

Leónidás fem lesz hidjed ma ellenünk,
 790 Tzélunkba meg-egyez ő is végre velünk ;
 Ne gondold, hogy népét örömeft vesztené,
 'S forsát, a' mint lehet, ne könnyebbítené.
 Egy Király, Országát. ha őszve-vérezí,
 Hidd-el, hogy fzikébe gyótrelnmét érezi.
 795 A' meg-lankádott nép, kívánja életét,
 Királyától, vízfza-kéri verejtékét.
 Leónidás, nem tefz' hartzot a' községgel,
 Melly alatta, úgy is nyomorog ínséggel.
 Ha pedig valahol magát felejtethi,
 800 Az igazság, 's törvény, Lelkét meg-intheti.
 Nem mehet egy Király, olly hatalmafságra,
 Hogy r'á-hágjon a' leg-felsőbb igazságra.
 Iftenünk' félelme, józan valláfunkkal,
 Minddég meg-maradnak tanátskozáfunkkal.

KLEOMBROTÉS.

805 A'ki természetünk' törvényét ífméri,
 'S, a'nak valóságát, tífztelettel féli.
 Józan embersége, jól tefz' mindeneket ;
 Igaz valláfa ís, 's nem üldöz Lelkeket.
 Iftenink, fzívünkbe rejtették magokat ;
 810 Fel-lelhetjük bennünk, nagy igazságokat.
 A' természet tanít érezni, gondolni ;
 Ifteni törvény ő, neki kell hóldolni.
 Egy Király, ki eztet benne felejtette,
 Iftenét, vallását, egyútt el-veztetette.
 815 Ha nyógó árváknúl fohajtozáft hallunk ;

Érezze-meg bennünk azt, fzanakozásunk.
 Természetbe lássuk hű természetünket,
 Védelmezzük vele emberi Nemünket.
 Nem kell Isteninknek vérrel imádkozni,
 820 Igazsággal lehet csak nekik áldozoi-
 Természetünkbe van minden józan törvény,
 Csak haszontalanság e' Világi fok fény.

ÁGIS.

Kleombrot, de lásd itt másképen tanítnak
 Sokan, kik a' nép közt lármázni hallatnak.
 825 *Jupiter'* nevébe, hartzra ígereznek,
 Fegyver nélkül, nyelvvel, 's vallással véreznek.
 Királyunk' trónusán, más Isten ¹ trantsfol,
 Kit községeknek több Istenek, vádol.
 A' két részre osztott okofok tesznek így,
 830 Közöttök nem tudnád, inkább mellyiknek hidj ;
 De tudd-meg barátom, hogy ők tévelyegnek,
 'S Világi hasznokért, Istentelenkednek.
 Egy Istene vagyon népnék és Királynak,
Jupiter bírója az egész Világnak.

DEMÓKARES.

835 Hát, ha Királyunkkal, egy Istenünk lehet,
 Mi az itt e' földön, mi ő reá-mchet.

ÁGIS.

A' bennünk fértetett Isten' igazsága,
 Melly a' természetnek felfő méltósága.

ÁGÉZILAUS.

Istenink szóllanak Királyunkba mindég,
 840 Ezeknek trónusán fénylik, 's dörög az Ég.
 Első eszközök ők *Jupiter'* kezébe,
 Ki velek oltoroz emészto tűzébe :

Vernek-jutalmaznak ő benne az Egek,
Úgy élnek közöttünk, mint földi Istenek.

AMFARES.

845 Ugyan azért szükség hát a' Királysággal
Tanátskozáfunkban, szólni igazsággal.
Menjünk- el mindnyájan, ma Leónidáshoz ;
Fordúljon kegyesen, fáradt Hazájához.

ÁGIS.

Meg-állanak- é mind e'be a' Vitézek ?

DEMÓKARES.

850 Én, leg- aláb ma itt más-képen nem végzek.

KLEOMBROTÉS.

Jerünk hát mindnyájan ; láffuk a' végezéft,
Jupiter' ! tégy köztünk ma, kívánt egyezéft !
(*el-mennek.*)

HATODIK JELENÉS.

ÁGISZTRAT, ÁGIARIS.

ÁGISZTRAT.

Ágiaris, tudod már veszedelmünket,
Miként óltalmazzuk ma-meg életünket ?
855 Nem látom, mint tegyek keserves sorfommal ;
Úgy tetszik, küzködni kezdek halállommal.
Utolsó vesztünkbe, az örök Istenek,
Ügyünket el- hagyván, már nem védelmeznek.
Jupiter' ! a' kinek refzketve kegyelmed'
860 Kérem ; méltóztatásál nyújtni segedelmed'
Magyarázd félelmem' kínos rettegefít,
Mint gyúlt haragodnak első büntetefít.

Halálos érzésem, Ágis' életétől
Verd-el ; ne érezzek jövődőléséről.

ÁGLARIS.

865 Hertzegné, tündesítsd méltó kefervedet,
Élelzfzed szíveden édes reményedet :
Mikor' üldöztetvén, bajokkal küzködünk,
Reménljük, hogy a'ból tündesítésre érünk.
Zivatart várhatunk tiszta Egeinkbe :
870 Hamar meg- dördülhet a' tűz felleginkbe.
A' ki tengerinken, szél-vezek között jár,
Háborúji után, tündes időket vár.
Ki, jutunk még mi is nagy vezedelünkéből ;
Ne verjük a' kedves reményt-el szívünkéről.
875 Szenyedéseink közt bátorsággal legyünk,
Él'tünkre, ok nélkül, kínokat ne tegyünk.

ÁGISZTRAT.

Mind lehetünk bátrak ; de ha sebet kaptunk,
Azzal, gyótreimeink ellen-nem állhatunk.
Kínos esetink közt, tudomány, böltsétség,
880 Nyugodalmunk helyett, nem elég tündesítés.
Fél-nyílt sebeinket velek el-fedezzük,
De maró férgeket belülről érezzük.
Akármit tfelelünk, kiált a' természet ;
Soha böltségséért, kinja nem enyészett.
885 Hogy ha vérzik szívünk, szegény okofságunk,
Nehezen űzheti belőlünk fájdalmunk' .
Sőt a' bő gondolat érzékenységünket
Még többre neveli, terhelvén él'tünket.
A' böltsétség olyan, mint egy széles tenger :
890 Szüntelen hánykódik, felleghoz, földhöz ver :
A' bátorság pedig, búfzke vak-merőség,
Ha vérzünk, egyikbe sem lehet tündesítés.

ÁGIARIS.

Az ember' élet, így tfak hafzontalanság,
 Minden nemű forfa árnyék, 's múlandóság.
 805 Bátorság, éfz, erkölts, hafznunkra nintfenek,
 Miért teremtettek hát így az Istenek!
 Téved a' Hertzegné vélekedésébe,
 Felettéb hibázik vetélkedésébe.
 Bátor szív, éfz, erkölts, és józan természet
 900 Egyedül, mellyekbe igazságunk lehet.
 Az igazság pedig igen nagy valóság,
 Isteneinkbe is első tulajdonság.

ÁGISZTRAT.

Tudom nagy valóság az, a' ki teremtett,
 De a' mi életünk hafzontalanság lett.
 1005 Eormáltatáfunkba az érős Istenek,
 Magyarázhatatlan; mesterséggel élnek.
 Közünk minden *húmor*, magának vezére,
 Tfac úgy él, mint forog benne heves vére.
 Itt nyugfzik közöttünk a' törvény, 's természet,
 110 Igazságunk benne, gyakorta el-vezett.
 Mindent lehet tenni lásd embereinknek;
 Nem halljuk érettek hartzát Isteninknek,
 Akárki mit tegyen kínos ínségével,
 Egy történetet fem függeszt-fel él'tével.
 115 Az örökös-rendnek minden rabjává lett;
 E' nagy természetén senki erőt nem vett.
 Születünk, bámúlunk, jádzunk életünkkel,
 Szenyvedünk, örülünk, kúfzkódunk, szívünkkel.
 Hányattatáfunkban, efüzünket forgatjuk,
 120 Valóság mibe van, nem határozhatjuk.
 Tfac a' nagy Istenek tudnak mindeneket,
 Kík, magokból fújták-ki teremtéseket.
Spárta lármájába, hidjed ma el-múlunk,
 'S Mint száradt levelek, a' földre le-húllunk.

ÁGIARIS.

925 Hát így szemed előtt, minden semmivé lett,
 Valamit *Jupiter*, halandójival tett?
 Hertzegné, ne fáradj magadat e'nyire,
 Ezt csak nagy fájdalom okozza többnyire.
 A' szív hogy ha szenyved; tüzzel hánykolódik,
 930 Lelkünk' gyötrelmére, meg- homályofodik
 A' nagy igazságot, úgy olztán el- veltjük,
 'S magunkat az által, még inkább büntetjük.
 Menjünk-el, nézzük-meg a' bús Vitézeket,
 'S ha még lehet, mentfük veszélyes él'teket.

(el-mennek.)

Vége a' második Játéknak,

HARMADIK JÁTÉK.

ELSŐ JELENÉS.

LEÓNIDÁS, ÁMFARES, ÁGIS, DEMÓKARES, KLEOM
BROTÉS, ÁGÉZILAUS, TEST-ÖRZÖK.

*Leónidás a' trónusba fel- ül ; Két'felől, palotás Vitézek állnak
renddel fegyverbe.*

ÁGIS, mély tisztelettel.

- 935 Méltóságod előtt, nagy Király meg-hajlok,
'S a' népnek ügyébe Kegyelmedhez szólok.
Szenyved az igazság *Spárta'* kérésével ;
Halgasd-meg nyögését, Hazád' inségével.
Nem azért vagy Vezér, hogy erő-szakot tógy
- 940 Isteink akarják : Kegyelmes Atya légy.
Néped, szükségébe nagyon adófordott,
Közöttök, tömlőtzebe már fok el-rothadott.
Gazdagaink tették rabbá életüket ;
Kik véreket szíjják, kínozván testeket.
- 945 Ezek az üldözök, meg-vévén Országunk',
Akaratjok szerént igazgatják forfunk'.
Földünknek javait magokhoz szerzették ;
Sok Nemzetek' javát számokra meg-vették
Likurgus' törvénye úgy oíztotta *Spártát*,
- 950 Hogy kiki egy képen bírja benne javát.
Meg- tagadtuk ezt a' józán valóságot :
Minden, maga tefz' már törvényt, 's igazságot.
Egy aránt oízfuk-fel még, e' nemes Hazát,
Mint vólt ; oly boldognak formáljuk ma *Spártát*.
- 955 Ágessünk-meg, minden adólság levelet,
E' kívánság úgy is ingerli a' népet.

Halgasd- meg e' kérést jobbagyid ügyébe,
 Király! és olvassál Vitézed' szívébe.
 A' természet kiált; tiszteld méltóságát,
 Mert Isteneidnek mondja igazságát.

LEÓNIDÁS, *méltóságos tekintettel.*

Népünknek kérését, Ágis benned hallom,
 De vezett lármáját még sem igazolom.
 Nem úgy szokás kérni egy igaz Királytól.
 Mérget lehet e'ként nyezni a' trónustól.
 Átkozni el-kezdvén gazdagink' javait,
 Fel-támasztod reám Hazádnak fivait.
 Tcsak mormoltok minddég Királyságom ellen;
 És rendelésetek, gyakorta helytelen.
 Hogy szívünkbe, könnyen belé nem láthattok,
 Gonoszt, és ártatlant reánk indítatok.
 Spártába, igen sok parantfolat hazud,
 Mellyekről hatalmam, gyakran semmit nem tud.
 De még is minden kor', csak én vádoltatom.
 Noha mere nézek, mindenütt lopatom.
 Dézma- tábláinknál, sok tolvajok ülnek;
 És mint igaz szolgák, a'ként betsültetnek
 Sok törvény székekbe lelünk gyilkosokat,
 Kik nem tapasztalják alatsfonyságokat.
 Halált parantfolnak minden kitéfinységért,
 Mint vizet, oly könnyen ontják a' szegény vért.
 Mind ezen hibákat, magamba jól fejtem,
 De szegény népemet, el-sem is felejtem.
 Meg- engedem, hogy az adótság Levelek
 Égetteffenek- meg: *fel-áll a' trónusba*, ezt hallják mindenek.
 Tsfendesüljön-meg ma Spáta, lármájába:
 Mint Atyjába, a'ként bizzon Királyába.
 Állítsuk-fel újra *Likurgus'* törvényét;
 Édesítsük vele a' népnek reményét.
A' trónujról, alá-száll.

KLEOMBROTÉS.

Soha egy Királyság, a'nyít nem védelmez,
 990 Mintha nyögésére népének figyelmez.

LEÓNIDÁS.

Soha egy Haza-fi, jobban meg- fem vezphet,
 Mint ha hű Királya ellen pártot-űthet.

KLEOMBROTÉS.

Tudom a' Királynak tzeljút itt érteni,
 De engem', nem lehet olly könnyen férteni.

LEÓNIDÁS.

995 Vitézi búfzkeség befzéli ajakadon,
 A' meg-átalkodás látfzik homlokodon.

ÁGÉZILAUS.

A' hamvazott tűzet, nem jó fel-bolygatni,
 Tlak tfendefszégel kell hevét fogyasztani.
 Békefségűnk, kóztűnk engedelmet kíván,
 1000 A'ki hamar gerjed, magával nem jól bán
 Ttfendefszégre jöttűnk mindnyáján *Spártába* ;
 Nem jó egy Királynak verni Hazájába ;
 Mert belűlről szívét nagyon meg szaggatja,
 Mi kor' birodolmát, magára lázafztja,
 1005 Ha gyósz, kardra hányja majd egéfsz Hazáját ;
 Ha vezft, el- ejtette fejét, koronáját
 Leónidás, eztet nem tfelekedhetette,
 'S hogy réá támadtunk, nem érdemelhetette.

LEÓNIDÁS.

Vitéz, ísmérem én kótelefségemet ;
 1010 Mint Király, 's mint Atya vífzem életemet.

ÁGIS.

Egy Királynak nehéz tenni hivatalát ;
 Igen fokban vannak, kik rángatják dolgát.
 Kiki, csak hívségét mutatja tettébe ;
 De fok, titkon mérget táplálhat szívébe.

LEÓNIDÁS,

¹⁰¹⁵ Sok Király is vette már-el büntetését,
 Hogy nem látván, gyakran nem tette intését.
 Győzedelmeskedni tífúság tálárdsággal,
 Kivált egy olly szívnél, melly jár igazsággal.
 Ő mivel ártatlan, fokot ollyannak vél
¹⁰²⁰ Jóságához bizván, bátor, 's foha nem fél.
 Igy egy gonofz, kárt tesz' hív Fejedelmének ;
 Ártatlan színt adván alatsfony Lelkének.
 Az illyen, *Jupiter*' haragját rettegje,
 Meg-tudja, mitfodás Istene creje.

KLEOMBROTÉS.

¹⁰²⁵ Ne küzdjön a' Király már történetével.
 Végezze-el sorfunkt' új rendelkezésével.

LEÓNIDÁS.

A' Vitézi őrzők, húzzák-el magokat,
 Kleombrot', Ágis is követség azokat.
 Demókar', Ámfares, menjenek ezekkel,
¹⁰³⁰ Csak Ágészilaus maradjon velem-el.
 (*el-mennek.*)

MÁSODIK JELENÉS.

ÁGÉZILAUS, LEÓNIDÁS.

LEÓNIDÁS.

Vitéz, ketten vagyunk e' magánofságba,
 Próbáljuk meg szívénk' most az igazságba.
 Hogy ma hívségemre állotál kedvellem ;
 De mind-azon által, két színedet félem.

- 1035 Ágúst, mind jó barát a' ként tanátfoltad,
 Hívséged', Kleombrot' előtt is mutattad.
 Látom, hogy ezektől önként el-pártoltál,
 És a' Világ előtt, én mellém állottál.
 Hibáznék, ha néked próba nélkül hinnék,
 1040 'S tettebbe, illy hamar valóságot vélnek.
 A' kí barátsága színével, egyfzer t'fal,
 Tobnyire, az ofztán gonofzságok közt hal.
 Nem tudom, hogy értsem külső hívségedet,
 Félem titkon hidd-el t'fapodár szívvedet.
 1045 Isteneink előtt, azért most próbállak ;
 Hogy belől, mint kívül, t'fztán meg-láffalak.
 Kővefsem-é bizváft adott tanátfodat ?
 Vagy próbára vefsem még minden f'zavadat ?
 Szólj, magyarázd magad'.

ÁGÉZILAUS.

Mit tegyen hívségem !

- 1050 Uram, már el- vezett minden t'fendefségem.
 Igaz, hogy f'zineltem érted barátságom' ;
 Mellyel, látom fértem nálad igazságom' .
 Egyedül Királyom forgott t'fak efzembe,
 'S azért változtattam magamat f'zinembe
 1055 Javáért, felettéb nagyot is próbáltam,
 A' f'zent barátságot alatsfonyúl t'faltam.
 Egy Király' hívsége, fok illy f'zentséget ront,
 T'fal barátságunkkal ; 's vér tengereket ont.
 Én is Uram érted egézfz bűnös lettem,
 1060 Vitézeink előtt él'temnek kárt tettem :
 T'fselekedetem rút mindenütt azt mondják ;
 Valahol *Spártába* ma dolgomat halják.
 A' kihez hív vagyok, ott f'ints már hitelem ;
 Jutalmam, mindenütt gyalázat 's félelem.
 1065 Hogyha hívségem nem t'etfzik a' királynak,
 Más útját válaftom gyötrelmes forfomnak.
 Be keferves, Király és Haza közt lenni !

Me'nyit nem lehet már itt el-vezve lenni !
 Ha hibázom Uram, csak kegyelmet kérek
 1070 Mostani forfomba ; többre úgy sem érek.

LEÓNIDÁS.

Barátom meg-botsáfs, hogy kételkedhettem
 'S igazságot benned mindjárt nem vélhettem.
 Tudod, hogy a' Királyt sok gonoszok találják
 Kik nála, hívségek' zínéségből vallják.
 1075 Jobbágysai között, egyedül el-marad ;
 A' szíveket látni hazontalan fárad.
 Minden-felől árad a' tanáts, székéhez ;
 Hol, sok ravaszúsággal férnek kegyelméhez :
 Meg-férte reményt sok efedezőknak,
 1080 Nem látván törvényt a' titkos Lelkeknek.
 E' fzerénts ne tfudáld Vitéz, ha nem hízfünk,
 'S igaz hívfünkbe is, gyakran találást vélünk.
 Isteni erő kell egy Király Lelkének ;
 Hogy tudhassa titkát jobbágysa szívének.
 1085 Látván kíns forfom' botsáfs-meg nagy Vitéz,
 Kételkedésemért, r'ám sajnósan ne nézz.

ÁGÉZILAUS.

Egy Királynak, igen könnyű szívet nyerni ;
 Kevés szóval tud ő vigasztalni, verni.
 Hogy ha hívségemet Vezérem meg-hitte,
 1090 Kegyelme, örömöm az Egekig vitte.
 Szívemnek több olyan titka foza ném lefz,
 Mellyet, Leónidás bennem észre-nem vezf'
 A' ki egyes lehet Kegyelmes Urával ;
 Keveset bajlódik jobbágysa forfával.

LEÓNIDÁS, *örömmel.*

1095 Vitéz, a' Királynak hívf szíveket nyerni
 Nagyobb öröm, mint egy fél Világot verni.
 Akármilyen nagyra nő egy hatalmáfság ;

Minden kor' szülheti vezztét a' tfalárdság.
 A' melly ellenséget előttünk nézhetünk,
 1100 Vigyázással azok' kezétől élhetünk.
 De ha belső méreg futja-el szívünket;
 Kevés remény tartja a'kor' életünket.
 A' tanátfofokból gonosz veszély kél-fel;
 Egy Király az ellen fegyvert nehezen lel.

ÁGÉZILAUS.

1105 Nagy Király, e' Szerént én félek Ágigtúl,
 Ez a' Vitéz szeléd; de titkon igen dúl.
 Ha tfendes lesz is most kéntelenségébül,
 Alkalmatofsággal még új haborút szül.

*E'kor' Agiaris, és Télónis, a' Játék-piatz fenekébe tje-
 1110 deszen be-tsúfznak; kik Agézilausnak Leónidással tett be-
 szédjét ki-halgátják.*

LEÓNIDÁS.

Ágézilaus, itt rád bízom magamat,
 Vezéreljed híven, többekkel dolgomát.
 Ágigt' s Kleombrotest szükség el-vezteni;
 1115 Ha hívségek' fel-nem lehet éleztetni.
 Mikor' a' nép köztünk le-tfilapíttatik,
 Dolgunk a'kor' jobban meg-vifgáltathatik.
 Kérni kell elő-fzör a' párt'-ütötteket,
 Hogy ifmét én hozzám hatjsák bús szíveket.
 1120 Most több Vitézeim után el-fijetek;
 Míg hatalmam alszik, tfendefen legyetek.

(*el-megyén.*)

HARMADIK JELENÉS.

ÁGÉZILAUS, *egyedül.*

A' Haza 's Király közt e'ként hányattatva
 Szenyvedek, szívemet kínokkal szaggatva.

Nem néztem hasznára sem egy sem más résznek,
 1125 Rút szövevénye van pénzért, fok nagy észnek.
 Sokan gondolnak úgy ; hogy a' néphez hajlok ;
 Máfok azt hitték-el, a' Királlyal tartok.
 Kentelenítetttem titkolni magamat,
 Nehezen húzom már, terhesült jármomat.
 1130 A' Világba, minden önnön javát nézi,
 'S dolgát szüntelenül hasznára intézi.
 Alatfönyságomat igazán fajnálom,
 De Leónidáfnál mentségem' tanáлом :
 Meg-kell erősíteni tántorgó trónusát ;
 1135 Hadd verje hatalma máfok nyakafságát.
 Egy nagy Király, a' melly Vitézt egy-fzer fzeret,
 Gonofz az, a'vagy jó, tífzeteletet lelhet,
 Refzketnek körülte szabadon szólani,
 Kéntelen is meg-kell előtte hajlani.

Zördüléjt hall.

1140 Valaki érkezik, bánom hogy szólottam ;
 Ezek a' Hertzegnék : hát őket hallotam.

NEGYEDIK JELENÉS.

ÁGIARIS, TÉLÓNIS, ÁGÉZILAUS.

TÉLÓNIS.

Ágézilaushoz már régen készültünk,
 Mivel benne hozzánk hívségét reméltük,

ÁGÉZILAUS.

Ha olyan erőbe vólna tehetfegem,
 1145 Mint, (érzem) kívánja örökös hívségem :
 Fejedelemné nem lehetne szenyvednünk,
 Öröm, 's gyönyörűség közt kellene élnünk.

TÉLÓNIS, *Kettős értelmet jelentő tekintetekkel.*

Vitéz, fokat lehet vélni beszédedről,
 Tudok is ítélni hidjéd nagy szívedről.
 1150 De Kleombrot' 's Ágis mindenütt kerefnek ;
 Úgy hiszem, tfak hamar velem majd itt lelnek.
 Tifztelettel fogják-venni személyedet,
 Betsűlvén Hazádhoz-való hívségedet.

ÁGIARIS.

Ne tfináljunk *manért* egy alاتفonyságnak ;
 1155 A' ki ellensége lett a' barátságának.

ÁGÉZILAUS.

Mit magyaráznak e' mérges tekintetek ?
 A' befzédék, érzem kínos értelműek.

TÉLÓNIS.

A' befzéd mi köztünk egyenes értelmű ;
 De Ágézilaus' élete két-fzínű.

ÁGÉZILAUS.

1160 Életem' illy rofzra mi magyarázhatta ?
 Gonofzságom' e' dig kitsoda tudhatta ?

TÉLÓNIS.

Gyalázat Vitéznek vétni tfalárdsággal :
 'S hibájit tagadni ofztán hazugsággal.
 Leónidáffal, ma mit befzért a' Vitéz ?
 1165 Jól látjuk szándékát, 's értjük hogy hová néz.
 El-tévedt haza-fi ; tolvaja szívednek.
 Szégyeneld tetedet ; 's lásd kárát él'tednek.
 A' fzent barátságának színével takarod
 Tfekélységed' 's hazád'-fijait úgy tfalod.
 1170 Benned nevededik Kleombrot'nak vádja :
 Te is vagy egy részről már haragom' tárgya.

De rettegđ bozfzújat a' nagy Isteneknek,
Féljed égő tűzét zúgó menny-kőveknek.

ÁGÉZILAUS.

Ne engedđ hertzegné, gyúlni dűhűségeđ :

1175 Ok nélkül ne hevítst illy méreggel véred'.

A' hirtelenkedés hazug lármát teszen :

Haszontalan hírből, sok kínos hartz leszen

Meg-tanít az idő majd tovább dolgomról ;

Felejtkezz-el kérlek mostani forsomról.

(*el-megyén*)

ÖTÖDIK JELENÉS.

TÉLONIS, ÁGIARIS.

ÁGIARIS.

1180 Télónis el- vagyunk (látod,) árúztatva,
Nyög szívem mellyembe, már felére halva.

TÉLÓNIS.

De Leónidáfról miként gondolkozzam ?

Nálam, Atyaságát gyanúba hogy hozsam ?

Kleombrot' 's Ágifnak halálokról szóllott

1185 Ha nem képzelődöm 's fűlem tífztán hallott.

El- kell-é miatta veszteni Férjemet !

Vagy szerentséltessem érette él'temet.

Átkozott történet ! haragos Istenek !

Honnan támad mérge búsúlt dörgésteknek !

ÁGIARIS.

1190 Télónis védelmezđ életét férjednek,

'S ne rettegđ menny-kővét rút történetednek.

Én nékem vezet-el minden segedelmem,

Ah fel- hatott-é már az Égig gyótrelnem !

TÉLÓNIS.

Ne félj, pártot-útótt nálam a' természet,
 1195 Gyermekei hívségem bennem el- enyészett.
 Egy gyilkos Atyának legyen kötelébe?
 Ki férjemnek vesztét forralja vérébe.
 El- búsult Istenek! ha van igazságtok
 Él'temet, veszélyén múlni ne hagyjátok.

ÁGIARIS.

1200 Fel- ne támadjál még a' nagy Istenekre,
 Tekints reménységgel Kegyelmes Egekre.
 Várjuk- el tudóját történeteinknek,
 Tanulván titkait a' végezésnek.

TÉLÓNIS.

Ha csak várakozunk itt eszközök nélkül,
 1205 Hídd- meg, hogy Lelkünk majd a' *Stik'z'* partjára ül:
 A' komor *Káronnal* lesz veszekedése,
 'S poklokra lármázni szalad rettegése.
 De meg- mutatom ma az Istenek ellen,
 Hogy Férjemnek élni még nem lehetetlen.

E'kor' kebeléből egy kéjt ki-húz dühösködve.

1210 E' kés'hegyén függ majd Leónidás' Lelke,
 A' porba fog- dűlni el - mérgesült teste.
 El- veszttem előre veszedelmes létét;
 Vérével fújja- ki végfő lehelletét.

Ijzonyú irtódzáfjjal vesztet: szemei el- fordúlnak.

Ah Istenek mi ez! *egy helybe néz*, pokol gyúltfel bennem.
 1215 A' kétségbe-esés rág! hová kell lennem!
 Dühófségem' heve égeti testemet;
 Méreg úzi bennem el- téved Lelkemet.
 A' melly vérbe létem kezdett melegedni,
 A'ba kelljen gyilkos kezemet keverni?

1220 *Jupiter* hogy halgat most meg - búsult Éged !
M'ért nem dörögsz ? tfattogj, hadd tfapjon meny-köved.

ÁGIARIS.

Ne gyújtsd- fel a' poklot még dühötségével,
Ne kezdj *Jupiter*nek hartzot menny-kövével.
Fújd - ki itt vérednek fel - gyúladott mérgét.
1225 Ne átkozd hirtelen előttem azt a' vért ;
Mellybe szerentsétlen vóltod kezdetre ért.
Lármázd - fel kéréffel, a' fiket Egeket :
Indítsd Kegyelemre néma seregeket.
Míg más módot találsz, ne légy foha gyilkos,
1230 Tudod, az ilyen bűn millyen kárhozatos.

TÉLÓNIS.

Agiaris, veszett már érzékenységem ;
Az Ég, és pokol közt szaggatatik Lelkem :
Felettem *Jupiter*' haragja tfatázik :
Alattam a' mélység fel- nyilván szikrázik.
1235 Érzem, Leónidás gyilkos akar lenni,
Nem lehet - é néki e'be ellent tenni ?
Engedelmeffégel tfak a'dig tartozom ;
Míg Atyám' bűnétől nagyon nem irtódzom.
Egy gyilkos vefzfzen-el Isten, Világ előtt ;
1240 Ez a' törvény, tudod a' természetből költ.
Gyermeki hívségem, el - szűnnyadhat bennem,
Az Isten, 's természet mellet kell ma lennem.
Mitfoda egy, Atya, ha véribé vefzett,
'S ártátlan gyermekin gyilkofságokat tett.
1245 Tfak a' természetnek maradok fajzáfa.

ÁGIARIS.

De Leónidásnak lettél származása.
Ö benne kezdődött egyedül életed.
Néki köszönheted mások felett léted.

TÉLÓNIS.

- Tefti kívánsága formált t'fak vérébe :
- 1250 A' természet táplált Anyámnak méhébe
 Egy gyermeknek t'fak e' marad - meg Nemz'öül,
 Ha hozzá kegyelme szüléjinek még - hül.
 Ha az Atyám, Isten 's Világ ellen kelhet,
 Szívébe fegyverem véres halált vihet.
- 1255 Mi-kor' ő gyermekét mérgéből ölheti,
 A' gyermek is él'tét meg- védelmezheti.
 Mindennek egyenlő Anyja a' természet,
 Azért a'tól, a'ki hív fajára vefzett,
 El- vefzik Istenink Atya' méltóságát :
- 1260 Útálják az Egek úndok bolondságát.
 Leónidás vére a' poklokra termett ;
 Mert fija' vefztére rendeléfekett tett.

ÁGIARIS.

- Engedd hát Atyádat t'fak bús Isteninknek,
 'S ne húzd r'á menny-kövét a' dörgő Egeknek.
- 1265 Egy gyermek, el- fajúlt Atyját nem ölheti ;
 Mert halálát nála futva kerülheti,
 Tifzteljed Atyádat gonofzságába is,
 Halgafs ; hadd szolljanak itt az Istenek is.
 Fuffad őt' míg lehet 's úgy őrizd él'tedet ;
- 1270 De ellene, fel - ne emeljed kezedet.
 A' természet, minden - felől kiált reád,
 Ne öld - meg mint gyermek, ellened költ Atyád'.

TÉLÓNIS.

- De ha Kleombrot' ma a' Királyért el- vefz,
 Mi az az Ég alatt, mi örömömre lefz ;
- 1275 A' poklokra szállok, ha férjemet vefztem,
 Meg-öldöm a' Királyt, 's el- vefzem életem'.

ÁGIARIS.

Ne szólj a' poklokhoz, míg Egeink' nézhed
'S a' gond-vifelésbe, életed' reméllhed.

Utólfó dühófség, magát valakinek

280 El - vesztvén, a' poklot kérni - ki béreinek.

Ne húnyd - be szemedet világos napunknak,

Lehet még védelme köztünk az igaznak.

Az indúlat, tudod nagy károkat okoz ;

Tűzébe a' Lélek, fúldokláffal haboz.

285 Hozd-vizfza magadat Lelked' Világára,

Ne nézz olly kínofan férjednek forsára.

Egy érdemes fajzás Eget, földet, poklot,

Minden nagy változáft, ditséretet, átkot,

Meg- veszés nélkül néz tfendes életébe ;

300 Mert nints bolondító méreg a' vérébe.

Remélj hát Télónis : Kérd az Isteneket,

Legyél tfendeflégbe : várjad Kegyelmeket.

TÉLONIS.

Mit várhatunk tovább már az Istenektől ?

Kik, el- felejtkezni láttatnak ügyünkről.

ÁGIARIS, *menéft fejt.*

305 Vannak itt Télónis : férj-fijú érkezik ;

Leónidás maga, ki köztünk jelenik.

HATODIK JELENÉS.

LEÓNIDÁS, ÁGIARIS, TÉLÓNIS,

LEÓNIDÁS.

Télónis látod -é engedelmeffégem'

Mellyel, itt tfendefen vifelem ínségem'

Hazánknak javáért kedvezek férjednek ;

- 1300 Hogy gyönyörűségét szülhelfem szívednek,
Tudom, most magadba Atyádnak jóságát
Tisztelvén ; vádolod férjed' makatflágát.

TÉLÓNIS.

- A' Király' jósága igen mezfzve terjed :
Benne, egész *Spárta* ma újonnan éled.
1305 Érezzük Kegyelmet Atyai szívének,
Illendő forfot is kéfzítünk él'tének.

LEÓNIDÁS.

- Egy igaz származás hív marad Atyjához,
Télónis jófága, mindent húz magához.
Agiarishoz fordul.
Hertzegné, nehezen felejttem sebemet ;
1310 Mélyen fértette - volt Ágis a' szívemet.
Nem tudom mit tegyek belsô fájdalammal,
Félem titkotokat még nehéz gondommal.

ÁGIARIS.

- Király, köztünk minden az Ég' rendelése,
Sorfunk az Istenek' örök végezése.
1315 Egy halandó, eszköz Istene' kezébe :
A' mint eröltetik, tfak úgy tefz' mívébe.
Menny - kövét *Jupiter* hozzád ha le- küldi ;
És Ágifnak Lelkét benned el- üldözi ;
Üfs ma, ne függeszd- fel mérges tlapáfodat :
1320 Mútasd *Olimpu*/nak hatalmalfságodat.

LEÓNIDÁS.

- Bűfzkeség befzél-ki Hertzegné belóled,
Méreggel van tele engedetlen Lelked.
Érzéketlenséged, ne gondold hogy gyózzôn,
'S kevély szavaival, szívembe előzzôn.
1325 Jól látom magamba történeteket :
Hidd - el, hogy ifmérem a' nagy Isteneket.

TÉLÓNIS.

El - ne felejtfe hát a' Király jóságát :
 Majd meg- lopja tűze, nagy ártatlanságát.
 T'fak El - tőkéllet szív szóll Ágiarisból ;
 1830 Nem szükség szavára felelni haragból.
 A' nagy Kegyelmeffég, minden-kor' ékesít :
 Ö az, mi egy Királyt leg - inkább nemesít.

LEÓNIDÁS.

T'fak te vagy Télónis, a'ki szived' bírod,
 'S érzékenységimet híven tanátfolod.
 1836 Ágiarifnak is meg - engedek érted ;
 T'fak legyen hív hozzám engedelmes szíved'.
Agiarishoz fordúl.

Hertzegné, vetkezd - le Vitézi tűzedet ;
 Lágyítsd Királyodhoz Keményült szívedet.
*Télónis hátúl - felől kést ránt : néz az Fgekre : 's Leóni-
 dáft által- akarja ütni.*

ÁGIARIS kiáltá'jjal, ki Leónidá'ft

(látván Télónis' tjelekedetét,) a dőjés alól el- rántja.
 Istenek vegyétek - el haragotokat.

1840 Szerentsétlen Király !

LEÓNIDÁS, rettegve két felé tekint.

Változásokokat

Illy hírtelenséggel érteni nem tudom ;
 Rettegek szívembe igazán meg - vallom.
 Mitfoda haragot fejthetett Lelketek ?
 Mi az, mi illy lármát okozott bennetek ?

TÉLÓNIS, kétséges tekintettel.

1845 A' pokol' dühödség t'fapott- el felettünk ;
 Mellytől én, 's a' Király t'fak nem majd elvesztünk.

Ágiaris, kárunk' meg-látván szemével,
A' Királyt hirtelen el- rántá kezével.

*Leónidás hol Ágiarisra, hol Télónisra fordul : rémülés, kétjegy,
ábrázoltatik tekintetébe.*

LEÓNIDÁS.

Mitsoda gyötrelem támadott szívembe !
1350 Kétfélg és rettegés mardosnak Lelkembe.
Istenink küldik - é hozzánk óltalmokat ?
Vagy csak a' pokloknak fejtjük árnyékokat ?
Kínos halandóság ! veszett történetek !
Me'nyi fok tudákkal csavarog rendetek !

Kétfelé tekint, keservejen.

1355 Jere Ágiaris velem, Télónissal ;
Hagyjuk - el ez helyet : és foházkodással
Értekezzünk együtt történeteinkről ;
Beszéljünk tanátssal, nagy Istencinkről.

Vége az harmadik Játéknak.

NEGYEDIK JÁTÉK.

ELSŐ JELENÉS.

AGIS, ÁGISTRAT.

ÁGISTRAT.

Ágis tudod-é hát, mi lett életedből?
 1360 'S millyen hasznot vehetsz ma történetedből?
 Szóllottál-é magad jól Ágiariffal?
 Vagy barátkozhatz - é már Leónidással?

AGIS.

Ágiariffal még magam nem szólhattam :
 A' Királynál van most ; róla azt hallotam.
 1365 Mi forfunkat e'dig részemről illeti ;
 Ágistrát vesztemet kevésbé félheti.
 Enged Leónidás már kívánfágunknak.
 Nem lehet nagy terhe továbbá dolgunknak.

ÁGISTRAT.

Míg lántzon van egy vad, mérge a'dig enged ;
 1370 De ha fel - szabadúl, semmit meg - nem szenyved.
 Népünket *Spártába* majd le - tfendesítik,
 Mellyel halálotat (hidd-meg) el - rendelik.
 Ágiaris maga hallá Télónissal,
 Mikor' Leónidás Ágézlauffal,
 1375 Kleombrot' 's Ágifnak vesztekről beszélték ;
 A' mellyet magokba erőfen fel-tettek.
 Fuffad Agis kérlek el- veszett Hazádat ;
 Ne fessed véreddel ma áldozatodat.

ÁGIS.

E' tfak olyan hír lesz mellyet tévelygés szült ;
 1380 Azért a' reménység szívemen meg - nem hült.
 Igen hamar retten egy Anya' szerelme ;
 Fija' életéért könnyen lesz félelme.

AGISTRAT, *keferejen.*

Haláloddal fogod - hinni beszédemet ;
 'S el- szaggatod vele örökre szívemet.
 1385 Miért fogantalak kínos agyékamba,
 Hogy érted el - veszfek úndok halálomba ?
 Kínomat formálta a' természet benned :
 Gyötrődöm, 's könyvemnek még sem lehet hinned.

ÁGIS, *meg- illetődéjjel.*

Ágistrat ne esdekj írva életemen,
 1390 Ne keferegj nagyon igaz gyermekeden.
 Az Egeknek szültél : vígafztald magadat
 Ne nézzed én bennem örökös javadat.
 Tudod, hogy hazádnak adós vagy véremmel ;
 Sohajt a' szegény nép : ne gondolj él'temmel,
 1395 Fijadnak meg - halva ha lád ditfőségét,
 Ne kérje a' szíved nagyobb nyereségét.
 Természet, igazság, Isten kényszerítnek :
 Ditfőség ezekért veszni az életnek.
 Halhatatlanfágot fenki köztünk nem lél ;
 1400 A' ki pedig igaz, halálától nem fél.
 T'fak ártatlansággal eresz koporfómba :
 Vigafztalált lelhetfz árnyék múláfomba.
 Ne rettegj sem poklot, sem halált sem Eget ;
 'S életedbe fo ha nem találz rút véget.
 1405 Erefzd - el szívemet érzékenységébe,
 Ne bántsđ bátorságom' Vitézi hevébe.
 Ne rettegj magad is,

ÁGISTRAT.

Mit tegyek szívemmel?

Hogy bírjak testembe tftatázo Lelkemmel?
Akár melly nagy legyen képzelt dítföséged,

1410 Mi öröömöm benne ha ki - omlik véred?
Hogy Ifteneinkhez jutsz hafztalan vélem;
Mert vesztedet még is szüntelenül félem.
Bús Lelkem az Égbe hijába gondolna;
Ha tehetné, szívem onnan is le - húzna.

1415 Miért szenyvedtetett a' természet érted,
Hogy poklokká tegye öröömömet benned?
Szülésem' gyötrelmét ki fizeti nékem;
Ha nem örvendezhet él'tedbe szerelmem?

ÁGIS.

Erköltföm, 's halálom' szerzett dítfösége

1420 Lehet Ágistrátnak kedves nyeresége,
Ha tudod hogy bennem józan vért fajzottál;
Érettem helyesen úgy nem bánkodhattál.

ÁGISTRAT.

Halgafs valaki jó; talám a' Király ez,
Jupiter tekints r'ám: ha lehet védelmezz!

MÁSODIK JELENÉS.

KLEOMBROTÉS, ÁGISTRAT, ÁGIS.

KLEOMBROTÉS, *vidámon.*

1425 Alig találhatlak - fel Ágis *Spártába*,
Hogy örvendjek veled e' böl dog hazába.
Az adóffágok már mind el - engedtettek:
Kötés levelei öfzve - égettettek.
Népünk' szabadfágán Vitéz vígadj vélem,
1430 Örömmel lát sz itt ma: femmi nints ellenem.

Változájjal fzorgalmatoskodva.

De mit magyarázhat illy mord halgatáfod?
 Talám gyöttelemben van titkolódásod?
 Szólj Ágis; ne rejtse el tőlem fájdalmadat;
 Hadd tudjam mi szülte újonnan kínodat.

Agistrathoz.

1435 Ágistrat mit telzen keserves nézés'tek?
 Szemetekbe látom könyvezni ínség'tek'
 Hertzegné, magyarázd belső fájdalmadat,
 Ne szorongasd tőlem hofzfazsan titkodat.

ÁGISTRAT.

Fejedelem, nehéz nálam hitelt nyerni,
 1440 Jobb lefz talám él'tem' csak titkon könyvezni

KLEOMBROTÉS, *Kétfelé néz: Johajt: Agishoz.*

Ágis mi verhette poklokra Lelkedet?
 Mitfoda méreggel rágják a' szívedet?
 Mintfen- é már benned Vitézi bátorság?
 'S van a' természetbe, olyan hatalmosság;
 1445 A' melly nagy Lelkedet kitinnyé teheffe?
 'S álhatatóságod' tőled el- vehesse?
 Pokol okádja - é reád dühöségét?
 Vagy *Jupiter* űzi beléd menny-dörgését?
 Szóljál, ne gyenkélkedj; kérésemet kéméld,
 1450 Tfalárdfágom' hozzád kérlek Ágis ne véld.

ÁGIS,

Vannak *Jupiternek* markán olly menny-kövek,
 Mellyekkel ha néha szikráznak az Egek;
 Nagy Lelkünknek nagyobb erejét el- vesztjük,
 'S vizsgálatalfunkat sehol nem lelhetjük.

KLEOMBROTÉS.

1455 Mitfoda új tűzbe dörög most *Jupiter*,
 Hol ordít menny-köve, mellyel olly nagyon ver.

ÁGIS.

Kleombrot' halgafs - el ; rettegjed kezeit,
 'S kérd, hogy tfendesítfe el - búfúlt Egeit.
 Az Istenek ellen ki - kelni nem lehet :
 1460 Egy halandó rajtok (hidd) trutztot nem tehet.
 Akármilyen legyen földi történetünk ;
 Haborút az Égbe vele nem vihetünk'

KLEOMBROTÉS.

Mi szükség az Égnek értünk háborogni ?
 'S *Jupiter* tűzének felettünk morogni ?
 1465 Egy halandot könnyen poklokra verhetnek
 Nagy Istenink ; a' kík mindent teremthetnek
 Nem hoznak ők vefzélyt magok, életünkre ;
 Nézik hogy vígyázunk mi történetünkre.
 Ha egefz Világot egybe alkothatnak ;
 1470 Egy ember' ügyébe kevésf mutathatnak.
 De azért ne sírjunk ha mérgefek lefznek,
 Továb nem verhetnek, tfak míg sírba tefznek.
 A' mit az emberek ditfóségnek hívnak,
 Nyerjük - meg azt vérrel, 's szóljunk az halálnak.
 1475 Mikor' meg - folztatik szívünk erzésétől,
 Nem fél *Jupiter*nek többet menny - kóvétól.
 El - megyünk mind ketten az *Elizeumra* ;
 A' Lelkünknek rendelt örök jutalomra.

ÁGISTRAT.

A' nagy Isteneknek keröld haragjokat,
 1480 Féled-é Kleombrot' a' komor poklokot ?

KLEOMBROTÉS.

A' ki a' semmiből minket élni fel- vefz',
 Az, ha meg-halunk is, illendó helyre tefz'.
 Mint hív szívű Vitéz 's igaz Haza- fija :
 Emberséges férj-fi ; 's Atyám' józan faja :

1485 A' természetbe úgy élek igazsággal,
'S meg - győzöm *Jupitert*, a' halandósággal.

ÁGIS, *járáft hall.*

Hozzánk jő valaki : vigyázzunk szavunkra :
Ne húzzunk több terhet befzélve magunkra.

HARMADIK JELENÉS.

ÁGIARIS, TÉLÓNIS, KLEOMBROTÉS, ÁGIS, AGISTRAT.

TÉLÓNIS, *indúlattal.*

Kleombrot' láthatom végre személyedet,
1490 Kérlek az Egekre, fúsd vezedelmedet.

ÁGIARIS, *keferőséggel.*

Ágis ! kínos Ágis ! mit tettél *Spártáért* ?
M'ért nem kémélletted benned jobban a' vért ?

KLEOMBROTÉS.

Mitfoda történet lármáz-fel bennetek ?
Mi okon kell ilyen vezély közt lennetek ?
1495 Befzélj Ágiaris : jelentsd - ki magadat,
Ne fojtogasd tovább keferves szavadat.

ÁGIARIS.

A' Király tanátfa már el - végeztetett,
Mellybe, mindeniknek él'te el - vétetett.

TÉLÓNIS.

Ah mérges történet !

ÁGIS, *Kleombrotefnek.*

Értfed most kínomat,
1500 'S igazítsd ha lehet gyötrelmes sorfomat.

KLEOMBROTÉS.

Hírtelen lárma ez lehetetlen hinnem.

TÉLÓNIS.

Bár nékem lehetne kétséget vifelnem !

ÁGISTRAT.

Magyarázd Télónis férjednek titkodat,
Ah haragos Egek !

KLEOMBROTÉS, *Télónisnak.*

Hadd értsem szavadat

TÉLÓNIS.

1505 Ég'ariffal voltam : fülünk' hallattára
Itélte a' Király él'tetek' halálra.
Titkos tanátfofa Ágészlaus vólt,
Kinek barátsága már hozzátok el - hólt.
Ellenetek fordúlt ő tflárdságával ;
1510 Mindent el- kővéthet már gonofzságával.
Mit tegyünk Kleombrot' ?

KLEOMBROTÉS, *Agishoz fordúl.*

Vefzett történetek !

Mit végeztek rólunk Ágis az Istenek ?

ÁGIS.

Halált.

AGIARIS.

Ah rettegés !

TÉLÓNIS.

Átokká lett *Spárta*,

1515 Ah m'ért nem füllyed-el egy illy romlott Hazu !

ÁGISTRAT.

Mi haszna, fárasztjuk gyötrelmünkkel szívünk'?
Védellezzük a' mint engedtetik él'tünk',

KLEOMBROTÉS.

Ágészilaus az, a'ki hízelkedett,
'S érettünk fáradván, a'nyit hitelkedett.
1520 Külfő színnel magán barátságot hordoz;
Dühófsége pedig titokba ragadoz.
Ah részeg származás.

ÁGIS.

Romlott halandóság!
Kleombrot' nints e'be femmi állandóság.

KLEOMBROTÉS, *el-ragadtatással.*

Ágészilaushoz futok fegyveremmel,
1525 Jere te is Ágis.

ÁGIS, *el-tökélléssel.*

Parantfolj véremmel.

TÉLÓNIS.

Ah utólfó vezély!

ÁGISTRAT.

Ágis, hová indúlsz?
Hidd - el hogy *Spártába* továbbá már nem dúlsz.

ÁGIARIS.

1530 Ah Ágis! maradj itt; ne szaggasd szívemet.

TÉLÓNIS.

Kleombrot' ne fíjess; kéméld életemet.

KLEOMBROTÉS.

Egy kevésé talám itt tartózkodhatunk;
Míg dolgunkról tovább még tanátskozhathatunk.

AGIS.

A' mit te el- végzel vitéz' fzendékoddal ;
 1535 El - követtethed azt igaz barátoddal.

KLEOMBROTÉS.

De tfak kettőnknek kell barátom maradni.

ÁGIS, *Agiarishoz.*

Ágiaris nem fogl- tovább itt fáradni ;
 Vond- el magad' tőlünk.

KLEOMBROTÉS, *Télónishoz.*

Kövesd őt' Télónis.

Agiftrathoz tisztelettel.

1540 El- mehet ha tetfzik vele Agiftrat is.

NEGYEDIK JELENÉS.

ÁGIS, KLEOMBROTÉS.

KLEOMBROTÉS.

Mit tfinaljunk Ágis e' vezedelemmel ?
 Látom hogy már szíved fogy a' félelemmel ?
 El- veted-é tőled nemes Vitézséged' ?
 Nem bírhatod tovább fzerentsétlenséged' ?
 1545 T'fak Afzfzonyink mondják a' Kírály' haragját ;
 'S már hallom belőled bús szívednek jaját.
 A' nád szokott Ágis fzelekre hajlani ;
 'S minden kis tfapáfra tóvéről omlani
 Egy Vitézhez soha nem illik rémülés ;
 1550 Afzfzonyoknak - való a' firalmas félés.
 Tudod a' gyengeség fzanakozást okoz,
 Melly gyótrelemeinknek még inkább fel - áldoz.
 Ki fzanhat egy igaz embert halálába ?
 Mivel úgy is mind vezf múlandóságába.

- 1555 Tfinálj frigységet ma ditsóségeddel,
'S ne féld a' poklot is nagy Vitézségeddel.

ÁGIS, meg - illetődéjfel.

- Hidd - el Kleombrotos nem félem hálálom'
Hanem Ágiariszt szeretem meg - vallom.
Az Istenek adták szívünkbe e' tüzet;
1560 Nem köphetjük ezt - ki szánkron, mint a' vizet.
Tfak Ágiaris már a' kiért még élek,
'S ifjúsággal el - vezteni félek;
Külömben kevésre tekinthetem *Spártát*,
Kleombrot' nem szükség őriznünk olly hazát,
1565 Melly már rézeglőlvén magába hasonlott;
'S mérgével tulajdon testébe mardofott.
Jupiter sem kíván tovább tudni rólunk,
Nem bánja ha élünk: 's nem szenyved ha halunk.
Alhatatofságom hozzád nem változik,
1570 De Ágiarisért szívem tétovázik.
Az igazságnak már én eleget - tettem,
Szerentsém, ha tfupán tfak ezzel véthettem.
Még Ágiarifnál tartóztat kefervem,
Ártatlan hová lez, ha tőle el - efem.

Dühöséggel, magán kívül ragadtatva.

- 1575 Kleombrot! hogy ha most *Spártába* meg - halok
A' poklokra menvén, ott is mindent dúlok.
Nem kell *Jupiternek* el - restült kegyelme,
Halálunkba nem tesz' femmit segedelme.

KLEOMBROTOS.

- A' szerelem tépi Ágis nagy szívedet?
1580 Tfak azért veztetted - el Vitézségedet?
Olly teher ez rajtad, hogy alatta el - dől
Egész bátorságod? - - légy - el nála nélkül.
Ágis fok Vitéz van a' ki szeretetéért
Nem szenyvedvén, könnyen onthat magából vért.

ÁGIS.

1585 Semmi nints szabadon : szeret minden állat ;
 E' tűz, Világunkból soha ki - nem halhat.
 Az Égen és földön mindenütt szeretnek :
 A' szívnek áldoznak Iftenek, emberek
Plútót, 's tengerinknek oftoba t'fudájit
 1590 Lásd - meg ; mind ismériük ók *Vénus'* hámjait.
 Úgy van : mert a' Világ örökös szerelem,
 Mindent kínozzhat ez édes veszedelem.
 Tanátskoznak vele a' Mennyei Lélkek :
 Alatta kell nyógni Vitéznek és szentnek.

KLEOMBROTÉS.

1705 Ágis nagy szerelmed már a' nyira ragadt,
 Hogy az elme veled küszkódni el- fáradt.

ÁGIS.

Nem hartzolok (hidd-el) soha szerelmemmel,
 Égy képen érzem azt szívemmel, Lelkemmél.
 Nem tudom ezek közt melyik szeret jobban,
 1800 Egészlen refzketek úgy tetfzik kínomban.
 De tudom én azért védelmezni él'tem'
 Tartom is, míg lehet szerentsétlen létem'.

KLEOMBROTÉS.

Vígyázz, hozzánk jónak vallyon kik lehetnek ?

ÁGIS.

Akárkik legyenek hozzám már jöhetnek-

ÖTÖDIK JELENÉS.

LEÓNIDAS, ÁGIS, ÁGÉZILAUS, KLEOMBROTÉS.

LEÓNIDÁS.

1905 Vitézek, dolgaink már el-végeztettek,
 'S a' tsaták *Spártá*ba le- t'fendesítették.

- El- értük végtére már nyugodalmunkat,
 Nem látjuk veszély közt gyengült hatalmunkat.
 Kleombrot' és Ágis híveink lehetnek,
 1510 E' történetektől tovább nem félhetnek.
 Ágészlaus már hibáját ismervén ;
 Hozzám tért ; tett vétkét, titkon keferegvén.
 Spárta meg - alázta magát kezem alatt,
 Melly rút lármáját már nem gyözzvén, el-fáradt.
 1615 Meg-ígértem néktek *Likurgus'* törvényét,
 Kiki el- érhette ma bennem reményét.
 Ezek után tovább nyugodalmat várok,
 'S hidjétek hogy élni hartz nélkül akarok ;
 De e're köztetek az egyenlő hívség,
 1620 (A' mint tudhatjátok,) felettéb nagy szűkség.
 Egy főnek nem lehet úgy nyugott elméje,
 Ha a' több tag' mérge gőzözlög beléje.
 Szükséges hogy néktek szívetek' bírhaflam,
 'S hűségetek' hozzám valóba tudhaflam.
 1625 A' lár-g' ha sokáig tfavarog, el- fárad ;
 Szanmi lez ; de tűze, hamva alatt marad.
 Jól el- alhatott - é a' tűz már bennetek ?
 Vagy mints még mód benne hogy hívek legyetek ?
 Ne tfaljátok szívem' : igazán szóljátok
 1630 Magyarázzátok jól fíjaim magatok'.

KLEOMBROTÉS.

Király, az igazság mellet beszélhetünk,
 Azzal talám benned bűnőfők nem lettünk.

LEÓNIDÁS.

Értelek, *Agishoz fordul*, hát Ágis szólhat beszédemhez ?
 Lehet-é reménység benne hívségemhez ?

ÁGIS.

- 1635 Nagy Király nékem itt igen nehéz szólnom,
 Mivel nagyon kell még *Spártán* szánakoznom.

LEÓNIDÁS.

Mitfoda okod van tovább keferegni?
Lehet még méregnek köztünk keveregni?

ÁGIS.

Meg - hasonlás van még Vitézeid közdött,
1640 Tudjuk, ez hogy me'nyi ártatlant üldözött.
Hijába óhajt egy Király tsendefséget,
Ha nagy szolgáji közt nem lát békefséget.
Egyik a' másikat hogy alája - húzza,
A'ra Királyának javát fel - áldozza.
1645 Ágézilauffal mint hití - szegettel
Úgy élíz Király; de ez, még is tífztelettel
Hajlik - meg előttd; mérgét el - fedezi,
'S noha gonofz, magát hívednek nevezi.
Egy tšapodár, mindég álhatatlan marad,
1650 Minden-felé hazud, 's tšak hafznáért fárad.
Tšudálkozom Király, hogy ilyennek hihetfz;
'S a' kettős szín alatt igazságot vélhetfz.
Ágézilaus már tšalván barátságunk'
Minddég féltni - fogja iránta haragunk'.
1655 Elótted majd reánk vádoláfokat tetfz'
Ölnöd kell, vagy sfíved foħa tšendes nem lefz.
A' ki hazudozva kerefi kenyerét,
Üldözni kell a'nak zavarodott vérét.
Én vóltam Hazámért Király! ellenséged,
1660 De azért nem félthed már tőlem életed'.
Ágézilaufra vigyázhatol inkább,
Ki árúl, 's *Spártába* lappang fellyebb aláb.

ÁGÉZILAUS.

Király! lásd hívségem melly kínos áldozat,
A' pokolig ver - le e' tšúfos gyalázat.
1665 Elég - tételemet kívánom most tőled;
Halgaffa - meg uram kéréfemet sfíved.

LEÓNIDÁS, *keferebe tétovázva.*

Hagyj - el szerentsétlen : szánakozz sorfomon,
 Húllafs könyvet inkább ma Királyságomon.
 Mit tegyek köztetek itt tévelygéfemmel?
 1670 Egyedül maradván kínos ínségemmel.
 El - úntam halgatni már tlatás nyelvetek'
 Mellyitek igazabb? hol van a' szívetek?
 Ágézilaufnak barátságát féltem :
 Ágisba ellenben nemes szívet leltem
 1675 Kitfoda ellenség, vagy barát, Vitézek?
 Ah be mélyen vagnak el- rejtve a' szívek!
 Hogy igaz egy Király, ha lsten nem lehet?
 És a' vesék között vizsgálást nem tehet?

ÁGÉZILAUS.

Király! ha nem lehet él'tem védelmezni,
 1680 Kell gyalázatomat magamnak érczeni.
 Meg - igazuláfom' fel- lelem *Spártába* ;
 Nem lakom mint gonofz, e' nemes hazába.

KLEOMBROTÉS.

A' Királyon kívül hol leled erődöt
 Alatsfony! ki minddég t'falhatod Lelkedet.
 1685 A' mi fegyverünk is pirosúlhat vérral :
 Meg - álhatunk szembe akármelly Vitézzel.

ÁGIS.

Retteghed forfodát részegült teremtés,
 Ha reád fegyverrel efik tőlünk intés.

ÁGÉZILAUS.

Hová ragad mérged nagy kevéségeddel?
 1690 Nem bírhatfz-é tovább már dühöfségeddel?

LEÓNIDAS, *közzéjek áll kejevéréjén.*

Fijaim! Vitézek! a' Király jelen-van,
 Ah ne felejtetek - el haragotokban.

ÁGÉZILAUS.

Király! itt sértetik felfő méltóságod,
Érezteffed velünk ma hatalmafságod'.

25 'Tffífofan kezdünk (ládd) hartzolni előtted,
Tfudáalom hogy eztet nézvén, szenyvedheted.

LEÓNIDÁS.

Várnám hogy tfak forfunk végezné ma itt - el
Azt, mit fel-nem érek magam itélettel.

Látom nyugodolmam' úgy sem remélhetem :

710 Új veszedelmemet mindenütt félhetem.

Fegyveretek között egyedül vagyok itt,
Nem tudhatja szívem, hogy mellyiteknek hitt.
TfendefedjeteK - meg : ne bántsátok él'tem',
Mert már el- bádjadok, olyan fokot féltem.

ÁGIS, *meg - hajol.*

110 Nagy Király kéméljük nyughatatlanságod.
Halgatált parantfol köztünk méltóságod.

HATODIK JELENÉS.

LEÓNIDÁS, ÁGIS, ÁMFARES, ÁGEZILAUS,
KLEOMBROTÉS.

ÁMFARES, *jijetséggel.*

Király! néped széllyel újonnan ki- zúdúl,
Széles piatzinkra, lármával ki - tótdúl.

Likurgus' törvényit akarjuk, kiálnak :

1710 Nem halgatnak fenkit : ellenünk rohannak.

Az Afzfzonyok húzzák fegyveres férjeket ;

Elejekbe tartván apró gyermekeket.

Efedeznek hogy, tfak vér-ontás ne legyen,

Nem kérdezik, dolgok' akármiként megyen.

1715 De nem engednek már tovább a' férj - fijak,

Ollyanok mindnyájan, mint dühósfűlt vadak.

LEÓNIDÁS, *íjedéssel.*

Ah kínos történet! fuffatok mindnyájan,
 Ez a' vezedelem még talám nem olyan,
 Hogy el- fordíthatni szóval ne lehetne;
 1720 Tíak hogy nagy férj - fijak mennének ellene.
 Ámfares, Kleombrot' Ágezílauffal;
 Ágis te is vélek fijefs el- futáffal.

KLEOMBROTÉS.

Jerünk, láffuk *Spártát.*

ÁGIS.

Nagy Vitéz Kóvetlek.

LEÓNIDÁS, *Agézílaushoz ki-áll.*

1725 Vitéz te is indulj.

ÁGÉZILAUS.

Nem szûkség, de menek.

ÁMFARES.

Nem maradok en is- el a' Vitézektül,
 Látni akarom hogy dolgunk ma mire dül.
 (*Mindnyájan el- mennek fíjetséggel.*)

HETEDIK JELENÉS.LEÓNIDÁS, *egyedül.*

Keserves Királyság! kínos történetek!
 1730 Me'nyire fárafztják koronám' az Egek!
 Van - é egy Királynak olyan nyugodalma,
 Hogy belől ne ragná szaggató fájdalma?
 Hatalmasságomban egyedül maradok;
 Szenyvedek, 's nem tudom hogy miért fáradok.
 1735 Árnyék jár körültem; érte gyötrettetem;

Parantfokok, még is félem vezedelmem'.

Fájdalmas Királyság! be nehéz rabságod

Ha nyakunkba veted aranyozott, jármod':

A' töb halandoktól különböztetnünk kell,

1740 'S úgy lévelygünk magunk a' fok fényességgel.

Minddég oltalmaznánk a' jó törvényeket,

De tflalatunk, mert nem láthatunk szíveket.

Magánosságomba sohajtozom titkon,

Sok könyvet húllatok számos éjtfzakákon.

1745 Iftcnek nézzetek Királyi székemre!

Erefzfetek végre örömöt szívemre.

(el - megyen.)

Vége a' negyedik Játéknak.

ÖTÖDIK JÁTÉK.

ELSŐ JELENÉS.

LEÓNIDÁS, DEMÓKARES, ÁGÉZILAUS, ÁMFARES,
és PALOTÁS - VITÉZEK.

LEÓNIDÁS.

Ámfares mint tetted parantfolatomat?
Végbe vittétek - é már akaratomat?
Hallík még közöttünk a' népnek lármája?
1750 Millyen habon járhat *Spárta'* koronája?

ÁMFARES.

Nagy Király Hazánkat tfendeffégre vitted,
Rabságának lántzát róla le- vetted.
A' kótés levelek meg - égettettek már,
Spártába a' fzegény közöttünk bátran jár.
1755 Minden meg- hajol itt újra koronádnak,
Emelhed páltzáját felső hatalmadnak.

LEÓNIDÁS.

Ámfares jutalmad' várhad Kegyelmemtől
'S ne rettenj - meg soha búsúlt személyemtől.
Véget vetek már ma *Spártába* dolgomnak,
1760 Allando ereje leszen hatalmamnak.

ÁGÉZILAUS.

Uram gyôzd - meg eléb a' párt'-ütötteket.
Kik még is tagadják hozzád hívfégeket.
Ágis és Kleombrot' zúgnak még ellened,

Ezekhez keménynek kell uram ma lenned.

- 1765 Előtted, előttünk, ifmérjék - meg vétkek'
 Itélteffen osztán Kegyelmedtől tettek.
 Köveffék - meg eléb férült méltóságod' ;
 Hadd legyen szabaddá úgy hatalmasságod.

DEMÓKARES.

- Ágézilaus itt törvényből beszélet ;
 1770 A' férült Felségnek e'nél, több nem kellett.
 Kleombrotest, Ágist, hozzánk kell hívatni,
 Király előttünk jó ezeket vallatni.
 Szükség el- távozni hamvazott tüzeiktől,
 Mert lehet még félni a' titkos méregetől.
 1775 Ha fel- nem kívánod osztani Hazádat,
 Újra el- hozza még Ágis fájdalmadat.
 Vagy szorítjuk őket ; vagy adjuk mit kérnek :
 Külömben ezek még végre meg- verhetnek.

LEÓNIDÁS.

Értek kell küldeni.

ÁGÉZILAUS.

- 1780 Inhol Jőnek ketten.

MÁSODIK JELENÉS.

LEÓNIDÁS, AMFARES, KLEOMBROTÉS,
 ÁGIS, ÁGÉZILAUS, DEMÓKARES,
 és PALOTÁS - VITÉZEK.

LEÓNIDÁS, *Agishoz, és Kleombrotéshez.*

Hozzátok akartam küldeni most éppen.

KLEOMBROTÉS.

Uram hozzád jöttünk Kegyelmed' közfönni.

LEÓNIDAS.

De mikor' lehet már hívségteknek hinni?
 Reméljem- é tovább engedelmeiségtek'
 1785 Hogy el - felejthejsem ellenségeiségtek'?

KLEOMBROTÉS.

Egyebet törvéynél Uram nem kívántunk,
 Mellyet Kegyelmedtől végre meg - is kaptunk
 Azért tisztelhetjük illy nagy jószágodat,
 Erősíthed köztünk igaz hatalmadat.

LEÓNIDAS.

1790 De ferült bennetek felső méltóságom,
 Mert meg- tfúfoltátok nagyon Királyságom
 Fegyvert is fogtatok titkosan ellenem,
 Ezt büntetés nélkül nem lehet szenyvednem;
 De mind-azon-által ha meg - ifmérítek,
 1795 Hogy koronám ellen önként vétkeztetek;
 Ma méltóságomnak hív meg - követése
 Lefz volt haragomnak itt el - enyészéfe.

ÁGIS.

Király ne kényszeríts vétkünket vallani,
 Nehéz az igaznak illy törvényt hallani.

KLEOMBROTÉS.

1800 Uram ne kívánja ezt tőlünk hatalmad,
 Változtasd szélodat, 's nyugtasd másként magad'.

LEÓNIDÁS.

Gyalázat lefz néktek engem' meg - követni?
 Nem lehet - é az illy makatfoktól félni?

KLEOMBROTÉS.

Király! ha meg - valjuk hogy nagyon fértettünk

1805 A' törvény éretted el - vezzi életünk'.
 Gonofzokká leszünk szájunk' vallásával,
 Hogy vezfszen két férj - fi illy rút halálával.

LEÓNIDÁS.

Igérem Kegyelmem', meg - maradtok ; éltek
 Soha haragomtól tovább nem félhettek.
 1810 De követéfteket hatalmam kívánja,
 'S Kegyelmem hogy hibát nem ifmertek, bánja.

ÁGIS.

Uram lehetetlen eztet tfelekednünk.

KLEOMBROTÉS.

Inkáb haljunk, mínt hogy gyalázattal éljünk.
 A'ki ok nélkül is fértheti Királyát,
 1815 Nem érdemllheti az *Spártából* faját.

LEÓNIDÁS.

Mitfoda búfzkén szóll egy nyakas Vitézfég!
 Me'nyire nem mehet benne a' kevélység!
 Kegyelmemért fedd már fel - gyúlladt haragom',
 Bánom mérfekeltem e'dig indúlatom':
 1820 Továbbá bús szívem tfak boszfzú - álláft szúl,
 Refzkeftetek újra gerjedett tüzemtül.
 Meg - büntetek azért hogy fzerethettek
 Benneteket, mert már Kegyelmet nem lelek.

A' PALOTÁS - VITÉZEKHEZ.

Strá'za állja - körül két-fzer palotámat,
 1825 Halgassa ma *Spárta* búfúlt hatalmammat

ÁMFARES.

Uram ha lehet még magad' engesztelni ;
 Tzélom van előtted Kegyelmedet kérni.

LEÓNIDAS.

Szólj.

AMFARES.

Talám jó volna Kleombrot' s Ágifnak,
 1833 Hogy egy kis ideig magok maradjanak.
 Ha tanátskozhatnak bővebben szívekkel,
 Tudom meg- egyeznek Vitézi tűzekkel.

LEÓNIDAS.

Meg - engedem érted még ez órómóket ;
 Próbálják magokba el- fajúlt szíveket.
 1835 Hagyjuk - el itt őket ; dolgozzanak ketten ;
 Sok beszédet lehet tenni az életen.

(el - mennek.)

HARMADIK JELENÉS.

ÁGIS, KLEOMBROTÉS.

KLEOMBROTÉS.

Ágis ! *Jupiter* most kezeit emeli,
 'S emésztd nyilait ellenünk tegezi.
 Haragra változott nagy hatalma benne,
 1835 Mi az, mi már tovább segítségünk lenne ?
 Fáradok szívembe : veszttem reményemet :
 Meg-gyaláztatáfom rettentí Lelkemet.
 Ki - fújta már magát az el- lankadott nép,
 Ah Ágis be tflalárd és változó 'e kép,
 1840 Kózségünk a' kit ma Istennek imádott,
 A'nak hív vérével, hólnap meg - áldozott-
 Ha kérések meg-van, tovább nem gondolnak,
 Minden tflalárdságot igazságnak vallak.
 Az állhatatofság femmivé lefz benne ;
 1845 Határozott tzállal lehetetlen lennek.

Mit tegyünk ma Ágis? bizzunk-é a' néphez?
 Lärmázhatunk újra; futván védelmekhez?
 Vagy tfak ifmérjük - meg alatsfony vétkünket?
 Hogy gyalázatunkkal hódoljuk él'tűnket.

ÁGIS.

- 1850 Kleombrot' hijába: keferves az halál,
 'S *Jupiter*' menny-köve haszontalan talál;
 Mert sem Ég, sem pokol nem elég életem'
 Úgy vézni, hogy rontsa vele Vitéz' nevem'.
 Engesztelhetetlen Istenink' trutztzára,
- 1855 El- tőkelli magát Ágis, halálára.
 A' nagy végezések gyalázni akarnak,
 'S hogy meg- verettesfünk, Istenink vakítanak.
 Kitfoda Kívánja vétkemet ifmérni,
 'S érte Leónidáft efedezve kérni.
- 1860 Ha eléb *Jupiter* dolgunkba vezérlett,
 'S ellenségink ellen a' nyit védelmezett;
 Változtassa önként tfelekedeteit,
 Könnyen el- hagyhatom peftifes Egceit.
 Gyaláztatáfomba nem élek Kleombrot'
- 1865 Inkáb válafztom ma a' Setét koporfót.
 Tűzére vetette haragom szívetem;
 A *Stik/z*' komor habja tfapkodja Lelkemet.
 Nem irtódzom tovább *Plútónak* székitől,
 Tfak hírem ne vefzfzen Vitézi nevemtől.
- 1870 El- hagyom *Jupiter*' alatsfony Világát,
 Erefzfzűk kezére a' meg - vefzett *Spártát*.

KLEOMBROTÉS.

Ágis, meg- egyezem Vitézi tzécloddal,
 Barátságot tettem él'ted 's haláloddal.

NEGYEDIK JELENÉS.

TÉLÓNIS. ÁGIS. KLEOMBROTÉS.

TÉLÓNIS.

- Hallod-é Kleombrot' a' poklokat bogni?
 1875 *Jupiter* haragját lád-é rajtad égni?
 A' dig védelmezte Hazádat hívféged,
 Hogy az *Akheronra* útat talált Lelked.
 Szabadítsd életed' Kleombrot' ha lehet,
 Talám még keréfed engedelmet nyerhet.
 1880 Szerentsétlen Vitéz, mint bánja szerelmem,
 Hogy ellenségedet, nem ölte fegyverem.
 Talám ezzel adtam - vólna szabaduláft,
 Ah érzem már bennem az halál' irtódzáft.
 Kleombrot' ! hívségem bennem kárhozat lett ;
 1885 Mert minden módokat éretted meg - nem tett.
 Kérjed Leónidáft 's a' bús Ifteneket,
 Engeszteld ha lehet értem az Egeket.

KLEOMBROTÉS.

- Télónis! ellenem befzéled tanátfod'
 Töröld - el előlem káros javalláfod'
 1890 Nem szűkség igaznak srrva esedezni,
 Kéntelen *Jupiter* eztet védelmezni.
 Nem könyöröghetek ; magam' sem alázom ;
 Inkáb a' haragnak, véremmel áldozom.
 Meg - ölhet *Jupiter* ; de nem vesz' kéréfre,
 1895 Egy haldokló nem hajt a' menny-kô veréfre.
 Tfelekedetemért fenkit nem követek ;
 Ha *Szírtának* tetfzik, érte el-veszhetek.

TÉLÓNIS.

Poklokba keréfed hát ditfóségedet?
 Nem tartóztathad-é már értem Lelkedet?

KLEOMBROTÉS.

1900 Ha maradt KegyelmeK még bús Isteninknek ;
Számodra, életbe meg- védelmezhetnek.
De gyalázatommal nem szabadúlhatok.

TÉLÓNIS.

Nintsen fegedelem : ah hát én is halok.

ÖTÖDIK JELENÉS.

ÁMFARES, DEMÓKARES, KLEOMBROTÉS,
ÁGIS, TÉLÓNIS, és TEST' - ÖRZŐ VITÉZEK.

ÁMFARES.

Vitézek a' felsőb tanátsból érkezem,
1905 Hogy meg- határozott tzelotok' kérdezzem.
A' miként tettétek akaratotokat,
A' fzerént vezítetek tőlünk sorfotokat.
Úgy vagyunk el- küldve őrző - Vitézinkkel,
Hogy kéfzek lehessünk büntetéseinkkel.
1910 Meg - ismérik-é már a' férj-fijak vétkek',
Vagy nem engedhet még tetszéfűnknek szívek.

KLEOMBROTÉS.

Tízta életemet nem kárhoztathatom,
Halálos vétkeket benne nem vallhatom.
Tízak az erő-fzaknak voltam ellensége,
1915 Nem bánom, öljön-meg Hazámnak hívsége.
Mond - meg a' Királynák, hogy őt' védelmeztem,
A' midőn népének keservét éreztem.

ÁMFARES.

Vitéz ! befzédeddal rabbá lett életed,
Meg - botfásf el- fogják őrzőim személyed'.
Ekor' Kleombrotés önnön fegyverét magáról leverén, azt Amfa-
nek által-adja.

KLEOMBROTÉS.

1920 Nem szükség hogy tovább valaki illeffen,
Megyek hová vezetfz; strá'zád tfak köveffen.

TÉLÓNIS.

Szenyvedj - el Kleombrot' nemes rabságodba,
El- megyek, veled kell szállnom koporfomba.

KLEOMBROTÉS.

Ha néked úgy tetfzik, követhet hívséged,
1925 Tfak ne képzeld nagyon mellettem ínséged'.
Hát Ágifról miként vegeztek az Egek,
Me're üldözik őt' velem az Istenek?

ÁMFARES.

Demókarefre van története bízva.

KLEOMBROTÉS.

Itt marad-é ő - el kínjában habozva?

DEMÓKARES.

1930 Hertzeg! tőlem fogja- Ágis nyerni forsát,
Mikor' meg-értettem utólfó szándékát.

KLEOMBROTÉS.

Ágis, légy hív hozzám, forfunk egyenlő lefz
El-maradsz most; de a' történet mellém tetfz'.

Egy kis ideig egy-májt kejervejen nézik.

ÁGIS.

Kleombrot', kínom közt tévelyeg már Lelkem,
1935 Halálos keservem, jóvendőli vefztem'.

*Kleombrotés e'kor' barátjának nyakába ejik; kik egy-májt meg-
ölelren, t'jendejen rannak.*

KLEOMBROTÉS, *keferefejen.*

Emlékezz-meg Ágis hív barátságomról,
Mikor' vég órád közt hallasz halálomról.

ÁGIS.

Mónthatatlan kínok! Kleombrot' ne emélsz,
A' természet bennem gyötrelmébe meg-vész.
1940 Mi módon veszfzszek-el hív barátom mellől,
Ah menny-dörögj bús Ég! szaggafs pokol belől.

KLEOMBROTÉS.

Meg- gyözte szívünket végre a' fájdalom.

ÁGIS.

Ugyan azért lett olly mérgessé halálom.

ÁMFARES, *Kleombrotéshez.*

Hertzeg! időnk múlik.

KLEOMBROTÉS.

1945 Ágis el- hagylak-é?

ÁGIS.

Menj-el, a' végezés örök Isteninkké.

(El-megyén kártelenjéggel Télóniájjal, ki ötet kefervebe követi.)

HATODIK JELENÉS.

DEMÓKARES, ÁGIS.

DEMÓKARES.

Ágis! mond-ki hamar végfő akaratod',
Hagyd, tudjam érteni örökös szándékod'.

ÁGIS.

Nem ismérem magam' *Spártába* bűnősnek ;
 1950 Verjen bár menny-köve a' nagy *Jupiternek*.
 Inkáb a' poklokra szállok - le Lelkemmel,
 Mint magam' gyalázzam vétkes életemmel.

DEMÓKARES.

Halálnak fija vagy engedd a' fegyvered',
 Ha nem hódolsz, szélllyel- foly előttünk véred.

ÁGIS, *fegyverét nyujtván.*

1955 Vedd- el tehát ; neze utólsó védelmem,
 'S bánj velem mint tetfzik ; kezedben életem.
 Óltfa - el szívemen Leónidás' mérget,
 Itafa - meg benne szomjú dühöségét,
 Természet, és Isten ellen életemet
 1960 Veszítsd - el ; verd - által kéfeddél szívemet.
 Átkozott az, kire a' természet kiált,
 Hogy ok nélkül hozott valakire halált.
 Veszett mérgetekbe nyalhatjátok vérem'
 De el- nem tórlitek soha dítőségem'.

DEMÓKARES,

dühöségétől elragadtatván fegyvert' ránt, 's Agijt által - üti.

1965 Kínos vakmerőség ! veszsz-el a' Világról,
 Irtódzva beféljen *Spárta*, halálodról.

ÁGIS, *haldokló szavakkal.*

A'ki tud Kiralya ellen rúgodózni,
 E'képen szokott az, vérével áldozni.
 Rettégi a' trónust végre halálába ;
 1970 Mellyet meg - vetett - vólt halandóságába.

HETEDIK JELENÉS.

ÁGISTRAT, ÁGIARIS, ÁMFARES, LEÓNIDÁS.

ÁGIARIS, *Kejerves kiáltással.*

Jaj! - - - - - el-fogódik, - - - Istenek!
 Ágis! az urára dől.

ÁGISTRAT.

Örökös gyöttelelem!

Me'nyire szaggathat ez a' vezedelem!

*Ágistrat, Ágiaris, mind-ketten Ágijra'borúlnak, kinek tejtét jó
 nélkül könyveikkel áztatják.*

ÁGIS, *utóljó lehelléjei közt haldokolva.*

1975 Ágistrat, - - reátok - - - az örök - - Istenek,
 Haraggal - - - - - mint reám - - - soha-ne nézzenek.
 Véres áldozatját - - - - bennend - - - - ma Hazámnak
 Lálfátok; - - - - - ez oka kínos halálomnak.
Egyik karját fel-emelvén, Ágiaris'nak vállaira teszi.
 Ágiaris, válasz magadnak új férjet,
 1980 'S engedzteld - meg hozzád a' haragos Eget.

ÁGIARIS, *zokogva utóljó kejervébe.*

Ah ne kényszeríts így hívfégem tagadni;
 Nem lehet már nékem más tárgyért fáradni.
 Mind Egtől, mind fölötül, el-vontad szerelmem',
 Koporfódba húzol; szívembe úgy érzem.

ÁGIS, *Ágistrathoz.*

1985 Ágistrat, - - a'kinek - - véredbe - - - éledtem,
 Ha származáfomért - - - - - meg-nem - - fizethettem;
 Jutalmazzanak jól - - - - - értem - - - - az Istenek,
 Kik, hozzám most úgy is - - - - - lásd - - - - - mely ke-
 gyetlenek!

ÁGIARIS KESERVE.

ELSŐ JELENÉS.

ÁGIARIS.

Egy szomorú Kriptába, hol meg-égettett Férjének hamvai, több régi el-takarított Görög Vitézekkel nyugodtak: A' Kripta Középen leerejztve egy bús világosságú lámpás fénlik.

- E' tfindes helyekre fél életem' vesztve
 Érkezem hozzátok holtak esedezve.
 Végfő óráimban, hamvatok' ölelem ;
 Kínos életemet köztetek rettegem.
- 5 Nem hallják kefervem' továbbba az Egek ;
 Ellenem szegeztek magok' az Istenek.
 Halandóságomnak t'fak árnyéka lettem,
 Bánom hogy valaha Világra jött él'tem.
 Talám Isteneink t'fak azért formáltak,
- 10 Hogy Atyáim vérek ellen meg-búfúltak.
 Életembe eléb örömrre vezettek,
 Mellynek szép Egéből e' mélyfégbe vertek.
 A' természet' tűzét gyújtották ellenem,
 E'be kell halálra tovab fetrengenem.
- 15 Az Ég reám omlott ; a' föld ellenem költ ;
 Kemény történetem felére már még-ölt.
 A' Világi élet fetétfég előttem !
 T'fak kínlódó pára, 's mozgó árnyék lettem.
 Minden bé- zárolta fülét panaszomra,
- 20 Egyedül kell menni kínos halálomra.

Itt a mártírsége + a mártírhalála
 Aki tartsa végezetlen nyitva a világot!
 Egy halálra kárhoztató fényével!
 Míg a világ a halálra kárhoztató fényével!
 A halálra kárhoztató halálra kárhoztatója.
 Noha hogy mi nyitva a világot sem tudhatja.

Körültem a lakak e néma balványok,
 Melyek csak halálnak s izonyi haloványok.
 A fényes rajtok lebeg magat rágván.
 Sok koporók felem irtozás közt jarván.
 A halás fényetől izonyi kárhozól.
 S halovány tüzére annan csak úgy mormol.
 A koporók között: Lordja üfzfét.
 Betegedél tezi körültem iz-kéfé.
 Világunk lármaja ide bé - nem hathat:
 Itt egy fűzött élet tündefen el- múlhat.

*Elkor a koporók közé megyen, hol térdre ejtén, azokat ölel-
 getni láttatik.*

Ti érdemes hamvak. Istenink trutzzára
 Nyújtatok füleket. szívem panaszszára.
 Köny-hüllatálimra. hevülve legyetek,
 Hadd szegyenüljenek veztemben az Egek.

*Kejérrétől el- fogattatran, egy koporsóra borúl honnan a' halál-
 nak mérgét láttatik magába izírni: Fejét régre a' jetét Vilá-
 gójáj közt felemeli; orcáján futott könyreibe, a' halál rémitő
 komorjágának eméztő kínjai borongnak.*

Istenek vegyétek - vízfza hát életem'
 Ha nem engedtétek az élőkkel létem'.
 A' természet' tüzét bennem öltfátok - el - - - !
 Ah mit tfelekedjem e' rettegéfekekkel - - !
 Világunk már rólam továbbá nem tudhat,
 Sem Lélek, sem érzés bennem nem nyugodhat.

Itt halandóságom' végénel tántorgok.
Hol, hogy gyötrettefem tfupán azért forgok.

Háládatlan Egek ! Szerentsfetlen Lélek !

- 50 Mi az oka, hogy már te tóled is félek ?
Semmivé lett bennem nemes böltsfefféged,
Halállal veretik most kis Iftenséged.
Iftennel, Világgal vígafztalj ha lehet,
Mutaffad eródet e' fírba mit tehet
- 55 A' természet ellen emeld - fel hatalmad',
Tiltsd - el nagy eródtól emészto fájdalomad'.
Órók Iftenidnek dítfó része lettél,
Mond - meg, hogy testemmel melybé élfz, mit tettél ?
Hívd segítfégül most órók reményféged',
- 60 'S az *Élízeum*mal kergesd - el ínféged'.
Kínos okoffágod r'ám már ne tekintfen,
Szíveff vérzik bennem ; fegeffemem mintfen.
Még az Iftenek sem tudnak vígafztalni ! - - -
Meg-kellett Ágífnak, haragjokból halni.
- 65 Nintfen tób órófóm már a' természetbe,
Mind pokol, mit látok e' kínos életbe.

*Bellyeb hat a' koporfók közze, hol Agífnak hamvaira botlík,
mellynek réz medentzéfét meg-öleli.*

- Ah el - vefzett kintfe nyájas életemnek,
Ágísnemes hamva az Emberi Nemnek !
Érezzed ha lehet kóny-húllatáfomat
- 70 Halgasd kiáltáfom' ; szenyvedjed kínomat.
Ég, föld, poklok ellen meg - tartom szerelmem'
Árnyékod, 's hamvadhoz lántzolom hívfégem'.
Kegyetlen Iftenek ! - - - óldókló természet ! - - -
Ah kínomon kívül mindenem el - vefzett !
- 75 Hozd - fel hozzám *Káron* Férjemnek bús Lelkét ;
Élefsz - fel *Jupiter*, Ágísnemes testét.
Halgaffátok Egek keserves kéréffem'
Gyámolítfátok még ha lehet életem'.

Ti néma bálványok ; hidegedett hamvak,
 80 El - szikkadt tetemek ; örökös nyugalmak.
 Kérjétek *Jupitert*, hogy vizsgáltaffam,
 'S Ágifnak személyét még egy-szer láthaffam.
 Ah kedves tárgy Ágis ! Ágis hová lettél !
 El - enyészésseddel belőlem mit tettél !
 85 Az egész természet' mérge szívemre gyűl,
 Melly gyötrelmi között, hamvaidon meg - hűl.

Nem válok - el tőled ; fírodba maradok,
 Tetemid' ölelvén melletted meg-halok.
 Nem imádom testbe már az Isteneket,
 90 Kik kínra teremtnek fok igaz sziveket.
 El - vesztettem aztat kibe lehellettem,
 'S már él'tet, örömdőt, Iftent, felejtettem.
 Hijába terjesztné az Ég-ki karjait,
 Hogy el- változtassa életem jajait.
 95 Meg- vetném halálig ditfő hívatalát,
 Javamra vesztette Ágisba hatalmát,
 Míg ez hamú marad, a'dig nem örülök
Jupiter sem tarthat, koporsómba dőlök.
 Rajtam a' természet győzedelmeskedik,
 100 Tudom, Iften fints ki ezzel vetekedik.
 Él'tem, ezzem, kedvem, Ágisba rejtezett,
 Reám-való nézve, benne minden veszett.
 Nem találok tovább semmit életemre,
 Minddég több több kín gyűl el- szakadt szívemre.
 105 Előttem a' Világ pufztáva változott,
 Fényétül, javátül Lelkem meg - irtódzott.
 M'ért önt a természet két szívet egymásba,
 Hogy két rész veszfzen - el egy kínos halásba !

Válaszd - el *Jupiter* szerelmem' Ágistul.
 110 Ments - meg, ha teheted Vitéz árnyékátul.
 A' természet ellen tudom te sem mehetsz,
 Magad ellen újra más törvényt nem tehetsz.

Ne vezérelj-öszve két egyenes szívet ;
 Ne bántsd az ártatlant 's reá mérges ívet
 115 Ne küldj ide - alá ditfőült Egedből,
 Óltalmazd él'tünket hatalmas székedből !
 Add - vízfza ha lehet Ágift életemnek !
 Ah me'nyi gyötrelmét érzem a' szívemnek !
 A' természet' URA értheti szavamát,
 120 De ki - nem szaggatja mellyemből kínomat.
 A' mit egy-fzer meg-tett, azt nem változtatja ;
 Világunk' lármáját könnyen halgathatja.
 Székére, halálom fájdalmat nem vihet
 Értem e' nagy Világ új rendet nem tehet.
 125 Meg - nyugtassam-é hát kínomba magamat ?
 Kereffem-é egy más Vitézbe tárgyomat ?
 Úgy is hafzontalan szólok Isteninknek
 Hol vannak, mit tesznek, mi tet/szik Léteknek ?
 Hozzájok a' fírból mindég kijabálok,
 130 De fem jót nem érzek, fem válafzt nem hallok.
 Nemák kéréfemre ; nem tudom hol vannak,
 'S e' nagy természetbe melly részeken laknak.
 A' Világba Ágis volt nekem mindenem.
 Kit vesztvén nem lehet már élnem, fem hinnem.

135 Ti érdeemes hamvak ! végfő pihegéfem
 Vegyétek hozzátok 's kínos lehelléfem,
 Közöljetek Ágis ditfő árnyékával,
 Ki él'tem' el - vette véres halálával.
 Istenek mifsoda kínokra vettettem !
 140 Mi lebet oka hogy én is születtetem ?
 Talám tfak Istenínk akarták hallani
 Hogy a' leg - nagyob kín mint tud sohajtani.
 Jól van. Itt kiáltok, halljon Ég, föld, tenger,
 Tfudálja Világunk, a' természet mint ver.
 145 Szerelmemnek tüze formálta poklomat ;
 Tfak ez adja illyen kínos halálomat.
 E' roppant Világba nékem meg - mozdúlni

- Mi szükség volt, hogy illy kínnal kelljen múlni?
 Vagy vígasztalhat még az erős természet?
 150 Ah nem, mert karja közt tárgyom el-enyészett!
 Utoljára, Lelkem' vezem Istenemnek,
 Legyen enyhítője e'nyi gyötrelmemnek.
 Ágisnak Vitézi árnyékát hozza - fel;
 'S mutassa előttem képzelődésével.
 155 *Plútónak Országát még ő meg - futhatja*
Káron komor Stikjzét által - utazhatja.

- Azt mondják, csak szívem szerethet vérembe,
 'S nem botláthat *Vénus* nyilakat Lelkembe.
 Mi veztette hát - meg e'nyire eszemet?
 160 Miért húzza Ágis magához Lelkemet?
 Ha valakit bennem a' Lélek meg - útál,
 A'ba a' szívem is örömtől nem talál.
 Hatalmas természet! Isten' voltod hogy áll?
 Mond - meg egy emberbe a' Lélek mint munkál?
 165 Örökös éjjele támadt életünknek,
 Érezzük törvényt dobogó szívünknek.
 E'nek hatalmával hijába látáznak;
 Ezer-fzer ölhet-meg, halztalan vígyázunk.
 Okofságot, él'tet, érzéfére veszen,
 170 'S haragos tengerén hajó - törélt tefzen.
 Valame'nyin élnek a' restült okofok;
 Úgy vesznek vérekbe, mint tévelygő vakok.
 A' szívembe leltem ilyen tudományom',
 Ő lett e' Világon leg- első bálványom.
 175 Ez húz most Ágissnak hidegült hamvára,
 Öntözvén könyveim' itt koporlójára.
 Ágis szólj- ki hozzám az halottak közzül;
 Míg szívem érezhet, 's egészlen meg - nem hűl.
 Örülök ha halván árnyékod' nézhetem;
 180 Mert hozzá-fut tudom el- szalasztott Lelkem.

Ah ki felel végre e'nyi panaszomra?

Ki vezet kegyefen tovább halálomra?
 Már csak Ágis hamva szedje ajakimrúl
 Végfő lehelletem', melly itt könyvemmel húll,
 135 E' kriptából kí- nem futhat sohajtásom ;
 Itt reked halálra végfő kiáltásom.
 Vegye visszra tőlem a föld kínos porát ;
 Nem hordozom tovább szerentsetlen hámvét.

MÁSODIK JELENÉS.

A' kripta lassan lassan világozodni kezd, és ajtaja felől egyik izegletéből szomorú szózat hallatik; melly Agiarisnak panasz-szára felelni, magát keservefen erölteti.

Mitfoda harag vert e' kínos mélységbe Ágiaris?

ÁGIARIS, *szemeit hunyorgatva.*

190 Mi ez e' bús letétfégbe?

Talám keservemre valamely bálvány' kép
 Elevenedett - meg, melly már most hozzám lép.
 E' szomorú mélység nem homályoskodik ;
 Lallanként előttem meg-világozodik -
 195 Ég, pokol, koporsó, nyílt-meg panaszomra,
 Mitfoda történet! ki halgat szavamra!

E'kor egy földig gyászban borított személy égő fáklyáját valamely fiket bálványnak karjai közzé dugja, 's Agiarishoz panaszos sohajtásaival, sok koporsók közt a' kripta feneke felé közelít.

El - únta már az Ég hallani keserved'
 Ágiaris ne bántsá továbbba bús szíved'.
 Nyögéseid alatt fárad a' természet,
 200 Melly még javaival ellened nem veszett.
 A' nagy Isteneknek rendeléseikkel
 Ne bánj vakmérőül; és bús Egeikkel

El- fáradt Lelkedet vigyed békefégre,
Tekintfél hív szívvel a' nagy Iftenségre.

ÁGIARIS.

- 205 Mit akarsz egy halál árnyékátúl tovább,
Hadd hamuvá lenni életemet inkább.
Kinek vagy postája ? haragfzol vagy szeretsz ?
Jere, ha Ágífnak Lelkéhez el - vihetsz.
De ha életre hívsz, távozzál - el tőlem,
210 Nem tudhat a' Világ már többet felőlem.
Iften vagy ? halandó ? mi hoz e' mélyfégre ?
Miért jöttél hozzám e' mord fetéfégre ?

A' GYÁSZOS SZEMÉLY.

- Panaszod szüntelen Lelkemet szaggatja,
Bús kiáltáfidat szívem nem halhatja
215 Le - hozott e' sírba örökös hívféged ;
Az halálba tásít kiálto ínséged.
Tartóztasd Lelkedet, míg áldozatomat
Él- vehedd, azután láthat halálomat.

ÁGIARIS.

- Halálotat ? tehát halandó vagy te is,
220 Én okozzam kínod' 's gyótródjem ezenis ?

Ez alatt egy-máshoz közel jutnak, de a' gyászos személynek ábrázolja, fátyollal el-van fedezve, 's nem íjmértethetik.

A' GYÁSZOS SZEMÉLY.

- Szerentfétlenfégem kínod' kémélheti,
Fájdalmimat talám szíved ítélheti.
Az Egek üldöznek, de még sem büntetnek
A'nyira mint téged', Ah m'ért kémellenek !
225 Kegyelme okozta számtalan fok kínom'
Nem tudom fullam-é vagy kérjem halálom'.

ÁGIARIS.

Kegyelmek' ? haragjok egy hát az Egeknek
 Mivel tartozunk már így az Isteneknek ?
 Tégedet (mint mondod) vernek kegyelmekkel
 230 Engemed eméltnek kegyetlenlégekkel.
 Hogy teremthették így romlott Világokat,
 Miért nem mutatták más módon magokat
 Ah kínos halandó magyarázad magad' !
 Hadd tudjam érezni keserves firalmad'.
 235 Mond- meg, hogy mint verhet az Egek' kegyelme,
 'S mibe van egy romlott szívnek segedelme.

A' GYÁSZOS SZEMÉLY.

Három felé ofzlott a' szívem mellyembe,
 Egy részét vesztettem ! és ezt kebelembe
 A' több rész szüntelen fohajt, de nem lelhet ;
 240 Egy-mást vízáfztalja, még is lásd nem élhet.

ÁGIARIS.

Fel-zúdult a' vérem ; reszketnek inaim ;
 Jövendőlést tesznek szíve be kínjaim.
 Érzem fájdalmidat ; valami húz hozzád,
 Kínt, fohajtást belém újra természet ad.
 245 Hadd lássa vágyásom bús tekintetedet ;
 Fedezd-fel előttem könyvező szemedet.
A' gázszos személy ábrázatját fel-fedezi.

ÁGIARIS.

Ah kiálts természet ! tlatázz az Egekkel ;
 Szégyenítsd *Jupitert* e' kettős szívekkel.
 Te vagy - é Télónis ? Télónis, ah Isten !
 250 Be fok tudát formálsz egy ember' életen.
 Hová jöttél ide a' rettegésekhez ?
 Télónis ah hagyj - el ! ne szólj gyödtrelmemhez,
 Régi örömmömet juttatod ezembe,

Ezer mérget gyújtasz el-tépett szívembe.
 255 Eredj az élőkhöz ; hadd itt e' holtakat,
 Ne keferegd velem hidegült hamvakat.

TÉLÓNIS.

Ne üldözd karjaid között - el Lelkemet,
 Öleld - meg előtted inkább bús szívemet.
 Add - vizfza magadat örök hívfégemnek ;
 280 Ne legyél gyilkosa el- fáradt él'temnek.

ÁGIARIS.

Fel-van már függesztve szívem, kefervébe,
 Három felé szakadt kínos infégébe.
 Testembe meg-fogta hívféged Lelkemet,
 Télónis, ah lássad bús történetemet.
 265 Tíak barátságodba van gyönyörűfégem,
 Irtódzás ! - - - mít mondok ? oda reményfégem !
 Télónis, tíak hamvát lelhetem Ágífnak,
 Nints bennem határa a' keferves kínnak.
 De még is örödmót mutat barátságod,
 270 Mefzszérül képzelem régi nyájasságod'.
 Kettőztetik-é itt még inkább fájdalmam ?
 Hol vannak érzéfim, min lehet hatalmam ?
 Isteni barátság ! Mennyei szerelem !
 Hogy lesz benned méreg és méz a' győtrelem ?
 275 Tekíntsd-meg Télónis, Ágíft hamvaiba,
 'S képzeld Ágiaríft örök kínjaiba.
 Az *Elizeumon* sem nyugszik - meg Lelkem,
 Ott is győttettetni - fog képzelődéfem.

Télónis, Ágis hamvaihoz tisztelettel 's félemmel közelít ; t'jendes szavakkal.

Érdemes fajtása az emberi Nemnek,
 280 Nyugalom hamvadnak, 's dítőfégl Lelkednek.
 Ágis, ki nemefen származtál véredbe
 'S dítő erkőltfőkkel jártál életedbe,

Végfő áldozatját veddel hívfégemnek,
 Ne útáld kintfeit el- bádjad szívemnek.
 285 Tudom, hogy Istenink Lelked' jutalmazták,
 'S ditső árnyékodat magokkal hordozzák.
 Engedd - meg *Spártának* nagy hitetlenfégét,
 Mellyel fel - emelte neved' ditsőfégét.
 Nyugodjál örökre itt e' tfendeffégbe,
 290 Lebegjen hű Lelked a' nagy Istenfégbe.

Agiarishoz.

Hagyjuk - el e' betfesz Vitézi hantvakat,
 Ágiaris menjünk, fojtsuk a' kínokat.

ÁGIARIS.

Ki akaríz-é innen az élőkhöz vinni?
 Lehet - é még rólad illy tzélodat hinni?

TÉLÓNIS.

295 Mi szûkfég itt tovább emészteni magad'?
 Jere, 's hívfégünkbe keressed - meg javad'.

ÁGIARIS.

Mitfoda örömdöt nyújtnak az Istenek?
 Adhatnak-é még jót számomra az Egek?

TÉLÓNIS.

Leg-aláb hívfégem kéri életedet,
 300 Ne vesd - meg ha lehet hű Télónifedet.
 Menjünk a' Világra e' kínos mélységből,
 A' ki itt nyög, a'nak szívén halála ül.

ÁGIARIS.

Eredj-él Télónis, keresd örömdöt,
 Vigasztald Kleombrot' él'tével szívedet.
 305 Hagyd - el szerentfétlen barátnédát halni,
 A' kinek nem lehet életet találni.

TÉLÓNIS.

Mit akarsz Ágifnak hideg hamvaival?
 Ki nem ölelhet már többet karjaival.
 Örömdöt nemzeni tud-még a' természet,
 310 Kebeléből java mind el - nem enyészett.
 Vízfza - kiált még ő téged' karjaira,
 Kedvesen fel - vезzen hű nyájasságira.
 Lehet még *Spártában* olly érdemes Vitéz,
 A' ki személyedre igaz hívséggel néz.
 315 Istenünk így Ágist újra teremtheti,
 És érzékenységed, tárgyát fel- lelheti.
 Nem üldöz még téged' az egész természet,
 Tíak Ágis egyedül, kibe szíved vезzett.
 Jere az életre ; fuffad halálodat,
 320 Az Ég, és föld ellen ne rontsd-el magadat.

ÁGIARIS.

Télónis új Világ kiált kebelemből,
 Harag, kétség, halál futnak - fel szívemből,
 Kinek akarod még adni életemet?
 Bírhatja idegen *Spártába* szívemet?
 325 Örömdöt, sem Isten, sem Világ nem adhat,
 Lelkemtől el- hagyott testem itt maradhat.
 Eredj-ki, Ágishoz vízem hívségemet,
 Tisztellek, de be - nem vезzem beszédedet.
 El - temette Férjem, örömet szívemnek,
 330 Nintsen több Ágiffa már a' természetnek.
 A' kibe leg - első szerelmem rejtett - vólt,
 Az a' gyilkos kezek által tudod meg-hólt.
 Dítőségnek tartom vезzni koporfóján,
 Fogjjon-el életem érdemes adóján.
 335 Ki hoz belém kedvet? férj-fit nem nézhetek,
 'S Ágis árnyékatól szabad nem lehetek.
 Vegyék-el Istenink hát belső gyötrelmem'
 Gyújtják-fel másfokhoz kínlódó szerelmem'.

- Erőtlenebbek ők, mintsem szerelmemet
 340 Most rontván, másoknak adhatnak él'temet.
 E' nagy természetbe az Ég akármint dúl ;
 Nem szakad - el szívem Ágis árnyékátúl.
Plútó, sem *Jupiter* nem bírhatnak velem,
 Hídd - el, a' szeretet lett elfő Istenem.
 345 Továb bűfűlt szívem, 's Ágis parantfolnak ;
 Nem bánom Istenink akármint vádolnak.

Télónis térdre ejik eleibe.

- A' nagy Istenekre kérém hív szívedet,
 Ne vesd - meg kérésem' ; bírjad győtrelnemet.
 Én sem élhetek - meg, ha te itt el-maradsz,
 350 Látom, koporsódba veled együtt ránthatsz.
 Kéméld Kleombrotest, engemet, 's magadat,
 Ne fojtsd - meg itt bennem leg- első javadat.
 T'fak életem' kérem már barátságodtúl,
 Tekintfed könyvemet, melly kebeledre húll.

*Agiaris Télónis eleibe térdepelvén, vele öszve kapt./olódik zokó-
 gá/jal.*

- 355 Ah hová vezettek végre az Istenek !
 Mit tfinálnak velem az hatalmas Egek !
 Ugy hittem hogy már több kínra nem juthatok
 Látom, kis vóltunkról keveset tudhatok.
 Halljunk - meg Télónis e' sírba mind - ketten,
 360 Lásd az Egek miként vernek kéméletlen !

TÉLÓNIS.

Kleombrot' hívfége kiált életemre.
 Külömben t'fak téged' vennélek szívemre.
Spárta törvényiből szám-ki-vetésbe van.
 De még is örömmel élek fogságában.

ÁGIARIS.

- 365 Ah kérlek, menj - el hát, hagyj itt halálomnak,
 Ne legyél részefe útólfó kínomnak.

Barátság, szeretet, szaggatja szívemet,
Ditfőféleg ezek közt vesztetni él'temet.

TÉLÓNIS.

El - küldesz-é tőled e' fetét halálból?

ÁGIARIS.

370 Nem felelek, e're a' szívem már el- fül.

Mind-ketten fel- állanak a' fáklya lobogására; úgy látták könyves szemeikkel, mintha a körülöttök lévő bálványok keszerekre mozognának.

TÉLÓNIS.

Ez hideg bálványok, körülünk mozognak,
Halovány színekkel kínunkra irtóznak.

ÁGIARIS.

A' láng között könyves szemeid rébzenek,
Egy bálvány sem mozdúl, mert ők nem érzenek.
375 'Tfak szívemnek felelj; velek ne háborogj,
Bádjadt karjaim közt állj - meg, ne tántorogj.

TÉLÓNIS.

Nem állhatok már itt, jere Kleombrot'hoz,
Kínos hívfégednek önként fel - ne áldozz.

ÁGIARIS.

Ha te a' Világba fel- leled tárgyodat,
380 Eredj örömödre, 's ne gyötörd magadat.
De én, ki hívemet örökre vesztettem.
Ez hült hamvak között életem' le-tettem.
Télónis menj - el hát, hagyj itt halálomnak,
Ne légy szemlélője utolsó kínomnak.
385 A' kegyelmes Egek örömod' engedjék,
'S foia hív tárgyodat tőled el - ne vegyek.

TÉLÓNIS.

Hol bújdos a' Lelkem el- 'zibbadt vérembe ?
 Mitfoda tűz gyúladt szaggatott szívembe ?
 Kleombrot'hoz kiált az erős szeretet,
 390 Barátnémba pedig érzésem el- vészett.
 Az Isten, 's természet két felé szakasztnak,
 Változáfaim közt kedvre kínra húznak.
 Nem marad hat soha szívedből - ki Ágis ?
 Kezdem-é bútfúmat tőled Ágiaris ?

ÁGIARIS.

395 Igen-is. Hagyj-el itt, 's az halál árnyékát
 Ne ölelgesd bennem, és szívem szándékát
 Engedd kebelemte tovább öregbűlni,
 Hagyd, legyen örómóm koporsómba dűlni
 Úgy is érzésem már vérembe meg - vészett
 400 Tőlem minden öröm örökre enyészett.
 Télónis, ha szeretsz, ne kívánd élesem'
 Hagyj-el, - - - Ah Istenek mikent gyötrottetem !

TÉLÓNIS.

Milyen öröm vólna veled itt meg - halnom,
 Ha már Kleombroteft nem lehetne látnom.
 405 De botfás - meg, mert ő parantfol szívemmel,
 Mint barát, szerető, úgy bánik él'temmel.
 Kettős lántz kötözte szívemet létéhez ;
 A' természet önti véremet véréhez.
 Ezek leg - erőfeb lántzok életünkbe,
 410 'S el- sem szakadhatnak érzékeny szívünkbe.

ÁGIARIS.

Ah Ágisba 's benned érzettem azokat,
 Kik tőlem el- húzták örökre magokat.
 Menj - el, mert már közel jött hozzám halálom
 Érzem a' szívemen öldökölő kínom'.

TÉLÓNIS.

- 415 Tartóztasd Lelkedet a' míg ajakinkrúl
Panaszom előtted bútfúzáfommal múl.
Végfő fohajtáfid láffad hívfégemnek,
Mellyeket nyújthatok még itt személyednek.

ÁGIARIS.

- El- bádjadt a' teltem ; az Ég fejemre dül ;
420 Hidegfsík tetemem ; vérem szívembe hül.

TÉLÓNIS, *Lelkét ki- öntve.*

- Ágíaris ! a'kit minddég bálványozlak,
'S Ifteneink után elfőnek imádlak,
Menny-Ország, 's pokol közt előtted fetrengve
Bútfúzok most tőled, kínomat lehellve :
425 Nyájaffágod néha szívembe meg - fordúl,
A' mellyre érzésem kebelembe el- fúl.
Te vóltál, a' kinek karja közt *Spártába*
A'nyi nyájaffágot vett szívem magába.
Te vóltál titkosa győnyörűfégemnek,
430 Barátfágod adta törvényét Lelkemnek.
Hívfégemnek tüze fohajtáfaimmal.
Szemeid közt égett nyájaffágaimmal.
Tfak tfupa barátfág okozta ezeket,
Melly únalom nélkül bírja a' szíveket.
435 Sok fohászzkodáfim pihegéseimmal
Ajakidon jártak érzékenyfégimmal.
Szívem' fem Ég, fem föld nem kárhoztathatta,
Mert ártatlanfágom' a' termélfzet tudta.
Nemes erkőltfőd közt el-tévedt életem,
440 Te lehelltél bennem ; úgy érzette Lelkem.
Jupiter egy szívet őntött két formába,
Melly egy vérrel lobbant hív barátfágába.
Nem szűnők személyed' soha bálványozni,
Barátfágom néked fog - minddég áldozni.
445 Dítfő származáfod' őrők tífzteleti,

Velem Világunkat gyakran felejteti.
 Elfő bálványom lett már kis Istenféged,
 Lelkessel, véremmel keverted hívféged'.
 Igaz erköltködöt ártatlanfágoddal,
 450 Ifmérik az Egek tiszta jófágoddal.
 Örülök hogy benned az erős természet
 Hív barátfágommal örökre tévelztett.
 Az *Elízeumot* csak azért kívánom.
 Hogy ditfő árnyékod' tudom ott találom.
 455 Mihelyt el- vagy Lelkem, mindjárt hozzád szalad,
 Mert míg nem ölelhet, a' dig úgy is fárad.
 Ágiaris maradj, menj az Istenekhez,
 Ragasz fényességet még ditfőfégedhez.
 Vid - el árnyékodba hozzájok hívfégem',
 480 Ök is igazolni - fogják tiszteletem';
 Mellyel erköltködnek e' földön áldoztam,
 'S sohajtásaim közt, olly fok - szor adóztam.

ÁGIARIS.

Menj - el, nem vádolja Lelkemet hívféged;
 Köszönöm örökre illy nagy szívefféged'
 485 Nemes erköltködöt az Istenek közt is
 Hidd - el, hogy tfudálni - fogja Ágiaris.
 Hívfégem Ágishoz, 's hozzád igaz maradt;
 Menj-el, már a' szívem dobogni el-fáradt.

TÉLÓNIS.

E' fiket bálványok lesznek bizonyfágink,
 490 Ah őszve- jönnek - é ez helyen hamvaink?
Télóni/nak ezen szarvai után a' kripta kezd homályojodni.

ÁGIARIS.

A' földnek gyomrából jő ez a' fetétfég.

TÉLÓNIS.

Ágiaris, nyilik alattunk a' mélyfég.

A' kripta dörögni kezd 's belé villámlájok vernek.

ÁGIARIS.

Hallod az Istenek lármáját felettünk?
Télónis, mond - meg hát ma itt mire értünk?

TÉLÓNIS.

175 Villámlás közt fenyít *Jupiter* bennünket,
Nem igazolja már hofzszas gyötrelmünket.

HARMADIK JELENÉS.

*A' kriptának egyik szegelete fel- nyílik, honnan új világyoffág, 's
setétjég jö - fel ; mellynek rémítő jügarai közt, egy Vitézi árnyék
tjendes tekintettel mey- jelenik.*

ÁGIARIS.

Istenek ! - - rettegek - - - a' természet rémit.

TÉLÓNIS, az árnyéknak.

Ditfő árnyék ki vagy, 's c' kriptába mi lított?

AZ ÁRNYÉK.

Ágiaris kinja az *Elizeum*ról

490 Fel- hozott hozátok tjesendes nyugalmmamról.

ÁGIARIS.

Kitfoda kényszerít gyötrelmem' érezni?
Szabad-é nevedet ez helyen kérdezni?

AZ ÁRNYÉK.

Meg - mondom előtted nevém' ; Ágis vagyok.

ÁGIARIS.

Ah Istenek ! - - - engedd, lábadhoz szaladok.
hozzá akar futni.

ÁGIS.

485 Meg - állj; nem engedik soha az Istenek ;
 Hogy élő testekkel legyenek a' Lelkek.
 Nem ölelhed tovább voltom' karjaiddal,
 Ne illesd árnyékom' búja hamvaiddal.

ÁGIARIS.

Ah ditfőült Vitéz, mit kívánsz hát tőlem ?
 490 Hogy tudni akarsz itt Lelkessel felőlem.

ÁGIS.

Győzd - meg fok kínodat ; az előkhöz menj-fel,
 'S bocsfzöld - meg halálom' választott férjeddal.
 Ezt kívánja Lelkem Örök hívfégedtől,
 Ne állj - el ha tífztelz soha bezfédemtől.

*E'kor' Agis, dörgés fetétfég, 's villámlás közt elmúlik : a' kripta
 pedig utánna be - zároltatik.*

ÁGIARIS.

495 Így végeztek-é hát az erős Istenek ?
 El tiltják halálom' a' kegyetlen Egek ?
Télónishoz fordúl.

Ágifnak hívfége le - verte kínomat,
 El - megyek ! meg - győzöm érette magamat.
 Hagyjuk itt Télónis a' rettegéseket,
 500 'S kérjük óltalmunkra még Ifteneinket.
 Ah millyen fok vezely forog életünkbe !
 A' természet me'nyi tfudát tett létünkbe !
 Maradjatok - el itt ti szomorú hamvak,
 Járjanak köztetek a' fetét únalmak.

egy - máft meg - ölelik.

TÉLÓNIS.

505 Meg- nyerte örömét végtére Télónis ;
 Karjai közzé jött - vizzfza Ágiaris.

AGIARIS.

Vígafztald hát él'tem' Télónis, ha szeretfz.

TÉLÓNIS.

Ah ! a'ba már foa. kétféges nem lehetfz.

(*el - mennek.*)

VÉGE.

TARTALOM.

	Lap.
Bevezetés. Irta Lázár Béla	3— 20
Ágis tragédiája. Irta Bessenyei György	21—110
Ajánló-levél	23
Tudósítás	25
Első fölvonás	27
Második fölvonás	47
Harmadik fölvonás	64
Negyedik fölvonás	81
Ötödik fölvonás	98
Ágiaris keserve. Irta Bessenyei György	111—130
Az eredeti címlap hasonmása	21

